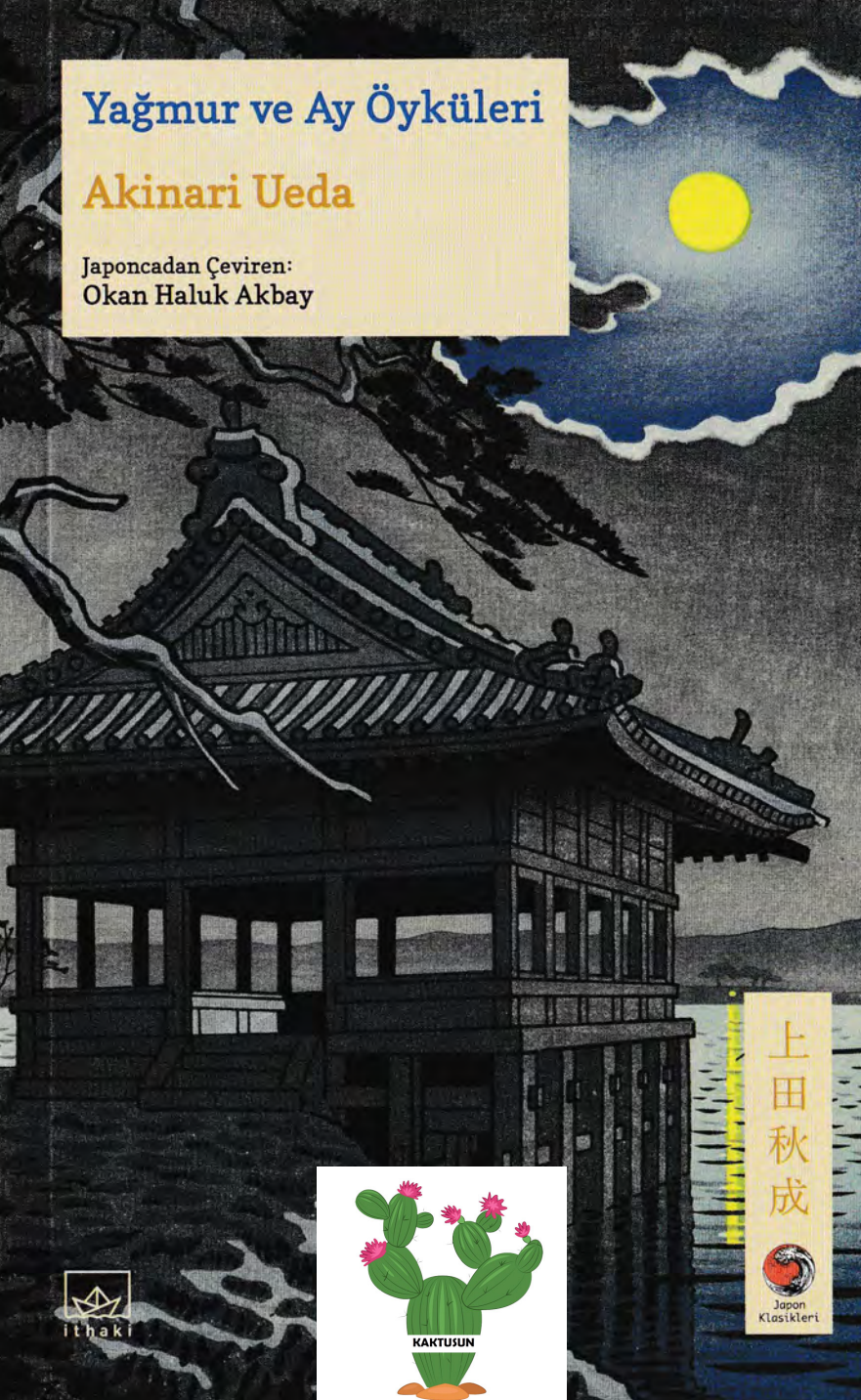
Yağmur ve Ay Öyküleri

Akinari Ueda

Japoncadan Çeviren:
Okan Haluk Akbay

上田秋成

Japon Klasikleri

ithaki

KAKTUSUN

"Terk edilmiş bu ev kesinlikle çoktan bir tilki veya porsuk inine dönüşmüştü, bu nedenle burada garip hayaletlerin dolaşması hiç de şaşırılacak bir şey değildi."

18. yüzyıl Japon edebiyatının önde gelen isimlerinden Akinari Ueda'nın en tanınmış eseri olan *Yağmur ve Ay Öyküleri*, birbirinden bağımsız dokuz fantastik öyküden oluşuyor. Doğaüstü varlıkların başrolde olduğu, kökleri Çin ile Japon hayalet anlatılarına dayanan bu ürkütücü öyküler yüzyıllardır Japon okült edebiyatının en iyi örnekleri arasında gösteriliyor.

1953'te Japon yönetmen Kenci Mizoguçi'nin ödüllü filmi *Yağmurdan Sonraki Soluk Ayın Öyküleri*'ne de esin veren kitapta Akinari Ueda tahtını geri almak isteyen bir kralın intikamcı hayaletinin, eski eşinin ruhu tarafından takip edilen bir adamın, balığa dönüşen ve avlanmaktan kaçmaya çalışan bir keşişin ve iblisler, goblinler ve hayaletlerle dolu karanlık diyarların öykülerini anlatıyor.

Japon
Klasikleri 17

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786258 327847
/ithakiyayinlari

Akinari Ueda (D. 25 Temmuz 1734 – Ö. 8 Ağustos 1809)

Japon bilgin, yazar ve *vaka* şairi. Bir fahişenin oğlu olarak dünyaya geldi, babasını hiç tanımadı. Dört yaşındayken varlıklı bir tüccar tarafından evlatlık alındı. Çocukken iyi bir eğitim gördü. Küçük yaştayken çiçek hastalığına yakalandı, hayatta kaldı ama ellerinde hastalığın izi kaldı. Ailesi hastalığı döneminde tapınakta onun adına dualar ettiği için hayatının bu sayede kurtulduğuna inandı ve doğaüstü konulara karşı ilgisi ilk kez bu dönemde başladı. Babası öldükten sonra onun işlerini devraldı ama başarılı bir tüccar olamadı ve on yıl sonra ticareti bıraktı. Teişo Tsuga'nın yanında tıp eğitimi aldı, aynı zamanda ondan Çin halk hikâyelerini öğrendi. 1776'da hem doktorluğa başladı hem de *Yağmur ve Ay Öyküleri*'ni yayımladı ve bu eseriyle dikkatleri üzerine çekti. Eşinin ölümünden sonra 1798'de geçici körlük yaşadı, sol gözü iyileştikten sonra 1802 yılında *Harusame Monogatari*'yi yazdı. 75 yaşında Kyoto'da hayatını kaybetti.

ithaki

Yağmur ve Ay Öyküleri
Akinari Ueda
Orijinal Adı: *雨月物語*

İthaki Yayınları - 2250
Japon Klasikleri - 17

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*
Yayıma Hazırlayan: *Selin Kurugül*
Düzelti: *Gülden Zuhal Beleçoğlu*
Kapak İllüstrasyonu: *Takeci Asano*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyükturna*
1. Baskı, Ekim 2022, İstanbul
ISBN: 978-625-8327-84-7
Sertifika No: 46603

Türkçe çeviri © Okan Haluk Akbay, 2022
© İthaki, 2022

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

AKİNARİ UEDA

YAĞMUR VE AY ÖYKÜLERİ

Japoncadan Çeviren
Okan Haluk Akbay

ithaki

İÇİNDEKİLER

Çevirmenin Önsözü 7
Beyaz Tepe 9
Krizantem Vaadi 24
Harap Ev 40
Rüyadaki Sazan 56
Gökkuzgunun Ötüşü 63
Kibitsu Kazanı 76
Yılanın Büyük Aşkı 93
Mavi Şapka 128
Yoksulluk ve Zenginlik Üzerine 140

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ

XVIII. yüzyıl Japon edebiyatının önde gelen isimlerinden Akinari Ueda'nın (1734-1809) en tanınmış eseri olan *Yağmur ve Ay Öyküleri* (*Ugetsu Monogatari*), birbirinden bağımsız dokuz fantastik anlatıdan oluşan bir öykü koleksiyonudur.

Osaka şehrinde dünyaya gelen Akinari Ueda, küçük yaşlarda varlıklı bir tüccar tarafından evlat edinildi ve bu sayede iyi bir eğitim aldı. Dönemin en saygın okullarından biri olan Kaitokudo'da eğitim gördü. Kaitokudo'da geçirdiği öğrencilik döneminin, Ueda'nın özellikle edebiyatçı yönünün şekillenmesinde etkili olduğu bilinmektedir. Ueda buradaki öğrenciliği sırasında gerek Japon gerekse Çin klasiklerini yakından tanıma imkânı buldu; ayrıca tarih ve felsefeyle de ciddi bir şekilde ilgilenmeye başladı.

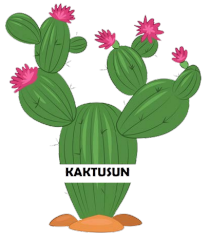
Akinari Ueda'nın bilinen en eski edebi eserleri, 1753 ve 1755 yıllarına ait çeşitli koleksiyonlarda yer alan *haiku* şiirleridir. Ueda uzun yıllar geleneksel Japon şiirinin başlıca formları olan *haiku* ve *vaka* tarzında şiirler yazmaya devam etti. Geniş halk kitlelerine yönelik yazılan ve basit öykü-

lerden oluşan *ukiyo zoşi* türünde de eserler kaleme aldı. Ne var ki Ueda edebiyata karşı olan büyük ilgi ve yeteneğine rağmen hiçbir zaman yazarlığı bir meslek olarak seçmedi. Üvey babasından kalan ticari işleri devam ettirmeye çalıştı ve ayrıca tıp eğitimi almış olmasından dolayı hekimlik yaptı. Tüccarlık ve hekimliğin yanı sıra bir entelektüel olarak da araştırmalar yapmaya ve çeşitli yazılar yazmaya devam etti. Özellikle Japon edebiyatı, Japon kültür ve düşünce tarihi üzerine incelemelerini büyük bir şevkle sürdürdü.

Akinari Ueda'nın 1768'de tamamladığı *Yağmur ve Ay Öyküleri*, çeşitli nedenlerden dolayı sekiz yıl sonra ilk kez yayımlanmıştır. Eseri oluşturan öyküler, konularını kadim Japon ve Çin hikâyelerinden alır. Ueda, Japon ve Çin kaynaklarından ödünç aldığı unsurlarla öykülerini Japonya'da geçen olaylar olarak yeniden kurgulamış; çeşitli tarihi olaylar ve karakterlerle donatarak zenginleştirmiştir. Ueda, öykülerinde bir yandan gerçek dünya ile gerçeküstü dünyayı ustaca bir araya getirirken, bir yandan da başarılı psikolojik betimlemeleriyle insan duygularını farklı yönleriyle ele almaktadır. Doğaüstü unsurları kullanarak ahlaki değerleri ön plana çıkarması ve irdelemesi de *Yağmur ve Ay Öyküleri*'nin bir başka önemli özelliğidir.

Yağmur ve Ay Öyküleri, günümüze dek birçok sanatçıyı etkilemiş ve çok sayıda yapıta esin kaynağı olmuştur. *Yağmur ve Ay Öyküleri*, Japon edebiyatının başyapıtlarından biri olarak kabul edilmekte ve geleneksel Japon okült edebiyatının en iyi örnekleri arasında gösterilmektedir.

Okan Haluk Akbay
2022

BEYAZ TEPE

Osaka geçidindeki görevliden geçiş izni aldıktan sonra yoluna devam etti. Sonbaharın gelişiyle âdeta alevleri andıran ve dağların yamaçlarından fışkıran kızıl güz yapraklarının muhteşem güzelliklerini görmezlikten gelmek hiç de kolay değildi. Buna rağmen yağmurkuşlarının ayak izleriyle dolu Narumi Sahili'ne gitti ve oradan, başında dumanı eksik olmayan Fuji Dağı'nın görkemli zirvesine ulaştı. Ukişimagahara, Kiyomi, Oiso ve Koiso'dan geçerek yoluna devam etti. Musaşino'nun lavanta çiçekleriyle bezeli ovaları, Şiogama'nın dingin sabah manzarası, Kisagata'da balıkçıların kamış kulübeleri, Sano'daki Funa köprüsü, Kiso'nun asma köprüleri... Her yer muhteşemdi!

Geçtiği her yer aklını başından alıyordu. Ancak yine de bu yerlerin hiçbiri onu yolundan alıkoyamadı çünkü batıdaki o şiirsel yerleri görmek için de sabırsızlanıyordu. 1168 yılının sonbaharında, Naniva'da çiçeklerini dökmekte olan sazlıklardan geçti, Suma ve Akaşi kıyılarının insanı bir bıçak gibi kesen soğuk rüzgârlarını teninde hissederek sonunda Sanuki'ye ulaştı ve ormanın içindeki Miozaka deni-

len yerde bir süre istirahat etti. Bir müddet burada kalmaya karar verdi ancak bunun için kendisine basit bir kulübe inşa etmesi gerekiyordu. Fakat bu kulübeyi, uzun bir yolculuğun yorgunluğunu atmak amacıyla inşa etmeyecekti. Burada inzivaya çekilecek, tefekkür edecek ve Buddha'nın yolunda biraz olsun ilerlemeye çalışacaktı.

Köyün hemen yakınlarında, Beyaz Tepe adlı bir yerde, İmparator Sutoku'nun mezarının olduğunu öğrenmişti. Bu nedenle, ekim ayının başlarında bir gün İmparator Sutoku'ya olan saygısını sunmak için o tepeye tırmandı. Çam ve meşe ağaçları öylesine gürdü ki gökyüzünde beyaz bulutların gezindiği güneşli, güzel bir gün olmasına rağmen yürüdüğü yerler sanki hafif bir yağmur yağıyormuşçasına loştu. Bulunduğu yerin hemen arkasında Çigogadake adlı dik bir tepe vardı. Vadinin derinliklerinde ise bir sis bulutu yükseliyor, en yakındaki şeyleri bile bulanıklaştırıyordu.

Biraz ilerleyince ağaçların arasındaki küçük bir açıklıkta, üzerine üç taş yerleştirilmiş, her yanı yabani güller ve sarmaşıklarla kaplı, toprak yığılı bir höyük karşısına çıktı. Bu hüzünlü höyük, İmparator Sutoku'nun mezarı olmalı, diye düşündü. Mezarın görüntüsü onu oldukça etkilemişti. Sanki kalbine karanlık bir gölge düşmüş, rüya ile gerçek birbirine girmişti.

Onu şahsen gördüğünde, İmparator Sutoku sarayın işlerini Şişin ve Seiryo'daki makamlarından yürütmekteydi. İmparator Sutoku'nun emrindeki yüz kadar memur, huşu içinde onu dinliyor ve efendilerinin bilgeliğine olan hayranlıklarını dile getirerek talimatlarını uyguluyorlardı.

İmparator Sutoku, İmparator Konoe lehine tahttan fe-

ragat ettikten sonra Hakoya Dağı'nda yaşamıştı. Şimdi ise naaşı burada, yabani otların altında yatıyordu. Etrafta yabani geyiklerin ayak izlerinden başka bir şey görünmeyen böyle ıssız bir yerde, onun mezarıyla ilgilenecek hiç kimse yoktu. İmparator Sutoku, yaşarken büyük bir hükümdar ve insanlara hükmeden semavi bir oğuldu. Ne var ki önceki yaşamının karması yakasına korkunç bir şekilde yapışmış ve daha önce işlediği suçlardan kaçamamıştı.

Dünyanın faniliğini ve insanın acizliğini düşündükçe hüzünlenmiş, gözyaşları yanaklarından aşağı süzülmeye başlamıştı. İmparator Sutoku'nun ruhu için gece boyunca dua etmeye karar verdi. Mezarın önündeki yassı taşın üzerine oturarak sessizce bir sutra* okudu.

Sonra da bir adak sunmak amacıyla şu şiiri yazdı:

Matsuyama'da dalgaların manzarası eskisi gibi
Ama ağır ağır yok oldu efendimin izleri
Bir gelgit misali

Daha sonra tekrar *sutra* okumaya başladı ve durup dinlenmeden saatlerce okumaya devam etti. Elbisesinin kolları, yanaklarından süzülen gözyaşlarıyla sırılsıklam olmuştu.

Güneş batmış, gündüz yerini geceye bırakmıştı. Gece burada –dağı sarıp sarmalayan karanlıkta ve sessizlikte– daha korkutucuydu. Taştan yatağı ve yapraktan yorganının içerisinde bedeni buz kesmiş, zihni de en az bedeni kadar üşümüştü. Ay yükselmişti ama sık ağaçlar ay ışığının içeri süzülmesine izin vermiyordu. Zifiri karanlıktı ve hissettiği yalnızlık, onu daha da güçsüz düşürmüştü. Uykuya dalar

* Budizm'de kutsal metinlere verilen isim. *–çn*

gibi olduğu sırada bir sesin ona "En'i, En'i"* diye seslendiğini duydu.

Gözlerini açıp karanlığa doğru baktığında uzun boylu, zayıf bir insan silueti gördü. Karanlıkta ne yüzünün şekli seçiliyor ne de elbisenin rengi veya üzerindeki desenler anlaşılıyordu. Göremediği bu kişi, tam karşısına dikilmiş öylece duruyordu. Saigyo, Budizm'e karşı fazlasıyla güçlü bir inanca sahip bir keşişti. Bu yüzden hiç korkuya kapılmaksızın, gizemli karaltıya "Kimsiniz?" diye sordu. Karaltı ise "Az önce duyduğum şiire karşılık vermek için geldim," diye yanıt verdi ve kendi şiirini okudu:

Burada, Matsuyama'nın dalgalarında sürüklenen gemi
Dönüştü bir hiçliğe, ansızın sanki

Ve ardından şöyle dedi: "Doğrusunu söylemem gerekirse ziyaretime geldiğine sevindim."

Saigyo karşısındakinin İmparator Sutoku'nun ruhu olduğunu anlayınca hemen yere kapandı ve gözyaşları içinde, "Ama neden bu şekilde, buralarda dolaşıyorsunuz, efendim? Bendeniz sizin bu yozlaşmış ve kirli dünyadan uzak olmanıza çok gıpta ettim ve bu gece gördüklerimden ibret alarak Buddha'nın yoluna biraz daha yaklaşmaya çalıştım. Burada bana bu şekilde görünmeniz, benim için hiç de hak etmediğim büyük bir lütuf. Ancak sizin için kesinlikle üzücü bir durum olsa gerek. Bu dünyadan tamamen ayrılmalısınız, efendim! Böylece bu dünyanın her türlü yükünden kurtulur

* Ünlü Budist din adamı ve şair Saigyo'nun (1118-1190) kullandığı bir başka isim. *–çn*

ve iyi karmanız sayesinde huzurlu bir Buddha'lığın doruklarına yükselirsiniz," dedi.

İmparator Sutoku kahkaha atarak "Hiçbir şey bilmiyorsun!" diye cevap verdi, "Evet, bilmiyorsun! Ülkedeki son kargaşa benim eserim! Hayattayken kendimi iblisin lanetli yoluna adadım ve Heici Ayaklanması'nı çıkarmayı başardım. Öldüğüm günden bu yana hanedanın üzerinden lanet eksik olmuyor. Beni iyi izle! Yakında tüm ülkenin altını üstüne getirecek büyük bir savaş çıkaracağım!"

Saigyo bu sözler karşısında gözyaşlarını tutamadı ve ağzından şu kelimeler döküldü:

"Efendim, sizden böyle hain ve korkunç sözler duymak doğrusu beni şaşırttı. Siz ki her zaman bilgeliğinizle tanındınız ve Kraliyet Öğretisi'nin* temelini iyi biliyorsunuz. Lütfen size bir soru sormama izin verin. Tanrı'nın kehanetine uyarak mı Hogen İsyanı'nı çıkarmaya karar verdiniz yoksa bencilliğiniz mi sizi böyle bir şeye sürükledi? Lütfen bunu bana dürüstçe söyler misiniz?"

İmparator Sutoku'nun çehresi değişti:

"Beni iyi dinle! İmparatorluk, insanlar arasındaki en yüksek payedir. Eğer bir imparator doğru yoldan ayrılırsa Tanrı'nın emri ve halkın arzusu gereğince o insanın ortadan kaldırılması gerekir. Uzun zaman önce, Eici döneminde, imparator olan babamın emrini itirazsız kabul ettim ve herhangi bir suçum olmamasına rağmen tahtı kendi rızamla üç yaşındaki Toşihito'ya bıraktım. Bu yüzden beni hiç kimse bencillikle suçlayamaz. Toşihito'nun erken yaştaki ölümün-

* Kraliyet öğretisi, yardımseverlik çevresinde kurgulanmış bir yönetimin gerekliliğini vurgulayan Konfüçyüsçü bir kavramdır. *–ybn*

den sonra ben ve diğerleri doğal olarak oğlum Şigehito'nun ülkeyi yöneteceğini düşünmüştük. Ancak kıskanç Bifukumonin bizi engelledi ve Dördüncü Prens Masahito tahtı ele geçirdi. İşte bu olay büyük acılara neden oldu. Hiç şüphesiz, Şigehito iyi bir hükümdar olurdu. Ancak lütfen söyler misin bana, Masahito'nun ne gibi bir yeteneği var? Hangi meziyetlere sahip? Bir kişinin erdemlerini görmezden gelmek ve ülkenin geleceğini eşlerinden olan bir kadına teslim etmek babamın hatalarıydı. Yine de tüm bu olanlara rağmen, babam yaşadığı sürece, hiçbir hoşnutsuzluk belirtisi göstermeden ona olan içten bağlılığımı sürdürdüm. Ancak babam öldüğünde, işler böyle daha ne kadar devam edebilir diye kendime sordum ve sonunda cesaretimi toplamayı başardım. Şu Hanedanlığı'nın sekiz yüz yıllık tarihi de herhangi bir rütbesi olmayan sıradan birinin, başındaki hükümdarı devirmesiyle başlamıştı. Çünkü bu kişi Tanrı'nın emrine itaat etmiş ve halkının isteklerine uygun davranmıştı. Bu yüzden hiç kimse, hükümdarlık makamını hak eden bir kimsenin, bir saltanatı değiştirmeye ve ülkeyi beceriksiz bir kadının elinden kurtarmaya çalışmasının yanlış olduğunu söyleyemez. Sen ki keşiş olma yemini etmişsin; dünyevi tutkulardan kaçmak ve sonraki yaşamında nirvanaya ulaşmak için bencil bir arzuyla Buddha'ya bağlanmışsın. Şimdi ahlak denen şeyi sebep sonuç yasasının içine sokuşturarak, ayrıca Gyo ve Şun'un* öğretilerini Budizm ile karıştırarak beni etkilemeye mi çalışıyorsun? Bana vaaz mı veriyorsun?"

İmparator Sutoku'nun ses tonu bir hayli öfkeli ve sertti.

Saigyo ise hiç de şaşırmış veya korkmuş gibi görünmüyordu. Öne doğru birkaç adım ilerleyerek şöyle dedi:

---

* Eski Çin'de ideal hükümdar olarak kabul edilen iki kişi. *–çn*

"Az önce söylediğiniz şeyler, ahlak ilkelerine uygun ancak kişisel hırslardan ve şehvetlerden arı şeyler değil. Çin'den bahsetmeye gerek bile yok. Bizim ülkemizde İmparator Ocin, büyük oğlu Prens Osasagi'yi bir yana itip en küçük oğlu Prens Uci'yi veliahdı ilan etmişti. Ancak imparator öldüğünde, her iki kardeş de kendi haklarından feragat ettiler ve tahta çıkmadılar. Bu durum tam üç sene sürdü. Aradan üç yıl geçmesine rağmen durumun çözüme kavuşması pek mümkün görünmüyordu. Bu nedenle Prens Uci, yaşadıkça halkı için sorun yaratacağını düşünerek kendi elleriyle yaşamına son verdi. Bunun üzerine Prens Osasagi'nin imparator olmaktan başka seçeneği kalmadı ve tahta çıktı. İmparatorluk makamına duyduğu saygı ve kendinden büyüklere duyduğu derin hürmetten dolayı o şekilde davranmıştı. Bencilliğinden veya kişisel arzularından kaynaklanan bir şey değildi. Gyo ve Şun'un öğretilerinden kastedilen şey de işte tam da budur. Ülkemizde Konfüçyüsçülüğün tarihi eskidir. Konfüçyüsçülüğe saygı ve Konfüçyüsçülüğün Kraliyet Öğretisi'nin yegâne temeli olarak kabul edilmesi, Prens Uci'nin Paekçeli* Vani'yi öğretmen olarak Japonya'ya davet etmesiyle başlamıştır. Soylu iki kardeş, Prens Uci ve Prens Osasagi'nin ruhu da aynı zamanda Çinli bilgelerin kutsal ruhu sayılır.

Moci isimli kitapta, Şu Hanedanlığı'nın ilk dönemlerinde Kral Vu'nun bir öfke nöbeti geçirerek isyana kalkıştığını ve ülkesindeki insanlara huzur getirdiği yazar. Bu olayı, sıradan bir insanın durduk yere efendisini öldürmesi şeklinde anlamamak gerekir. Aksine Kral Vu, iyiliği ve doğruluğu ayaklar altına alan Şu adında bir adamı idam etmiştir.

---

* Geçmişte Kore yarımadasında kurulmuş olan bir devlet. *–çn*

Çin klasikleri, tarih kitapları ve hatta şiir koleksiyonlarının tümü Japonya'ya gelmiş olmasına rağmen yalnızca *Moci* adlı bu kitap Japonya'ya gelmemiştir. Bu kitabı taşıyan tüm gemiler şiddetli fırtınalarla karşılaşıp batmışlardır. Peki bu gemiler neden battı acaba? Asıl sebebini söyleyeyim! Yüce Amaterasu'nun* ülkemizi kurup yönetmeye başladığı zamandan beri imparatorluğun soyu kurumamış ve soy zinciri asla kopmamıştır. Ancak *Moci*'nin kurnaz ve aldatıcı öğretileri Japonya'ya aktarılsaydı, şeytani bir adam ilahi nesli devirebilir ve onun hata yapmadığını söyleyebilirdi. İşte bunun farkında olan Japon *Kami*leri** bu kitaptan nefret ederler ve onu taşıyan gemileri alabora etmek için kutsal rüzgârlar estirirler. Bu nedenle, yabancı bilgelerin öğretilerinin çoğu bizim topraklarımıza uygun değildir. Ayrıca Konfüçyüs şiirlerinde de şöyle demiyor mu: "Kardeşler evde kendi aralarında tartışabilirler ancak dışarıdan gelecek tehlikelere karşı birlik olup kendilerini birlikte savunmaları gerekir!" Buna rağmen babanız İmparator Toba vefat ettiğinde, babanızın naaşı henüz soğumadan, yalnızca kendi etinize ve kanınıza duyduğunuz sevginizi unutmakla kalmadınız; aynı zamanda babanızın naaşı daha cenaze salonundayken tahtı ele geçirmek amacıyla kılıç çektiniz ve savaş çıkardınız!

Vefasızlık büyük bir günahtır. Sizi temin ederim ki yeryüzünde bu yaptığınızdan daha büyük bir suç yoktur. Dünya kutsal bir gemidir ve hakikat şudur ki açgözlülükle onu ele geçirmeye çalışan kişi kim olursa olsun başarısız olmaya mahkûmdur. Prens Şigehito'nun tahta çıkması insanların

---

* Japon mitolojisinde İmparatorluk ailesinin başlangıcını oluşturduğuna inanılan kutsal varlık. *–çn*

** Şinto teolojisinin temelini oluşturan, "ulu varlık" veya "yüce güç" şeklinde tanımlanabilecek kutsal varlıklar. *–çn*

arzusuydu belki ancak siz asi yöntemlere başvurdunuz, huzur ve erdem yerine dünyaya kargaşa getirdiniz. Düne kadar sizi çok seven insanlar bile bir anda öfkeyle dolu düşmanlarınız hâline geldiler. Sonuçta amacınıza ulaşamadınız; daha önce görülmemiş ilahi bir ceza aldınız ve bu uzak diyarda bir toza dönüştünüz. Sizden eski küskünlüklerinizi unutup Saf Ülke'ye* dönmenizi rica ediyorum."

İmparator Sutoku derin bir iç çekti:

"Hiç şüphesiz, doğruları da yanlışları da açıkça ortaya koydun. Suçlarımdan dolayı beni azarladın. Söylediklerinde haksız değilsin... Fakat ne yapabilirdim? Bu adaya sürgün edildim ve Matsuyama'daki Takato köşküne hapsedildim. Günde üç öğün yemeğimi getiren kişiden başka, bana hizmet edecek kimsem yoktu. Geceleri başımı yastığa koyduğumda gökyüzünde uçan yaban kazlarının çığlıklarını duyuyor ve onların üzerinde uçacakları başkentin özlemini çekiyordum. Şafak vakti, kıyıda öterek birbirini selamlayan yağmurkuşlarının cıvıltıları yüreğimi burkuyordu. Kimbilir, belki bir gün kara kargalar bile beyaz kuşlara dönüşecekti ama ben ise asla başkente dönemeyecektim. Bu kıyıda bir hayalet gibi dolaşıp duracaktım. Sonraki yaşamım için beş Mahayana *sutra*sı yazmaya karar verdim.** Ancak tek bir tapınağın dahi olmadığı bu ıssız kıyıda onları muhafaza edebileceğim hiçbir yer yoktu. Bunun ne denli ıstırap verici olduğunu anlayabiliyor musun? Yazdığım *sutra*ları şu şiirle birlikte Ninvaci'deki prense gönderdim ve en azından fırçamın soluk izlerinin başkente girmesi için izin verilmesini istedim.

---

* Buddha'nın yaşadığına inanılan cennet benzeri bir boyut. *–çn*

** Kutsal metinlerin (*sutra*) el ile yazılarak çoğaltılması, Japon Budizmi'nde önemli ibadetlerden biri olarak kabul edilir. *–çn*

Kıyıda bir yağmurkuşu –
İzleri başkente gidiyor
Ama kendisi beklemekte
Ve gözyaşlarını akıtmakta Matsuyama'da

Ne var ki konuyu üstlenen Danışman Şinzei, İmparator Goşirakava'ya *sutra*ların lanetli olabileceğini söyledi ve bu yüzden yazdığım *sutra*lar kapakları bile açılmadan bana geri gönderildi. İşte, bu beni çok yaraladı. Eski zamanlardan beri hem Japonya'da hem de Çin'de taht kavgası yüzünden birbirine düşman olan kardeşlerin sayısız örneğini sayabilirim. İşlediğim suçların farkındaydım. Ancak bu karara kim dahil olmuş olursa olsun, hanedan üyeleri için geçerli olan yasayı görmezden gelen ve günahlarıma az da olsa kefaret olması için yazdığım *sutra*ların başkente girmesine izin vermeyen İmparator Goşirakava'yı asla affetmeyeceğim. Onu hep lanet ve nefretle anacağım.

En sonunda, bu *sutra*ları iblisin lanetli yoluna adayarak öfke ve kırgınlığımı üzerimden atmaya karar verdim; parmağımı ısırarak akıttığım kanımla bir mektup yazdım ve onu *sutra*larla birlikte Şito Denizi'nin dibine gönderdim! Ardından kendi dünyama kapandım. Kimseyle görüşmedim ve büyük bir şevkle iblisler dünyasının hükümdarı olmak için yalvardım ve sonrasında ise Heici İsyanı patlak verdi! İlk önce, yüksek bir makam istemesi için Nobuyori'yi kışkırttım ve Yoşitomo'nun onun müttefiki olmasını sağladım. Yoşitomo iğrenç bir düşmandı. Babası Tameyoşi'den başlayarak ailesindeki herkes benim için canını verdi. Fakat bir tek Yoşitomo okunu bana doğru çevirme alçaklığında bulundu. Tametomo'nun yiğitliği ve Tameyoşi ile

Tadamasa'nın stratejisi sayesinde zafer çok yakındı ancak ne yazık ki güneybatıdan esen rüzgârın yaydığı büyük alevlerin azizliğine uğradım. Şirakava Sarayı'ndan kaçtım, ayaklarım Nyoi Dağı'nın sarp kayalıklarında kanlar içinde kaldı. Meşe dallarını kendime siper ederek bedenimi yağmurdan ve rüzgârdan korumaya çalıştım. Fakat sonunda yakalandım ve bu adaya sürgün edilene dek Yoşitomo'nun olmayacak eziyetlerine maruz kaldım. İntikam olarak Yoşitomo'nun kalbini, vahşi bir hayvanın ruhuyla lanetledim ve onun Nobuyori ile işbirliği yapmasını sağladım. Bu sayede Nobuyori, yeryüzü *kami*lerine* karşı gelme suçunu işledi ve beş para etmez, savaşçı bozuntusu Kiyomori tarafından alt edildi. Kendi babasının öldürmenin cezası, kendi hizmetçilerinden birinin elinden geldi. Hizmetçilerinden biri onun canını aldı! İşte bu ilahi bir cezaydı!

Danışman Şinzei'ye gelince; o her zaman kendini beğenmiş, aşağılık bir adamın tekiydi. Kendinden başka kimseye değer vermezdi. Kıskançlıkla dolu, şeytansı yüreğini kışkırtarak Nobuyori ve Yoşitomo'nun düşmanı hâline getirdim onu. Böylelikle evini terk ederek Uci Dağı'nda bir deliğe saklanmak zorunda kaldı. Ne var ki en sonunda yakalandı ve Rokuco'daki nehir kıyısında kellesi uçuruldu.

Bu, yazdığım *sutra*ları geri çevirdiği için bir cezaydı. Öfkeme hâkim olamıyordum. Oho döneminin** yazında Bifukumonin'in canını aldım ve Çokan döneminin*** ilkbaharında da Tadamiçi Fucivara'yı öldürdüm. Ben de o yılın sonbaharında bu dünyayı terk ettim ancak ölümümden sonra

---

* Şinto teolojisinde yeryüzü ile ilgili işleri yönettiklerine inanılan *Kami*ler. –ç*n*

** Japon tarihinde 1161-1163 arasını kapsayan dönem. –ç*n*

*** Japon tarihinde 1163-1165 arasını kapsayan dönem. –ç*n*

bile yüreğimdeki küskünlüğün hırçın alevi sönmek bilmedi. Sonunda, iblisler dünyasının üç yüzden fazla cinsine hükmeden Kötülüğün Büyük Kralı hâline geldim. İblislerim nerede bir mutluluk görürlerse onu hemen musibete çeviriyorlar, nerede bir huzur görürlerse onu kargaşaya dönüştürüyorlar.

Ancak Kiyomori'nin karmik ödülü* büyüktü. Bu yüzden tüm akrabaları üstün konumlar ve yüksek rütbeler elde ettiler; bu sayede de ülkeyi istedikleri gibi yönettiler. Şigemori ona yardım ettiği için onların ceza zamanı henüz gelmedi. Ama şunu bil ki Taira klanı uzun süre yaşamayacak! Taira klanı, geç de olsa Masahito'nun bana karşı yaptığı zalimliğin bedelini ödeyecek ve intikamımı alacağım!"

Bu sözleri söylediği sırada İmparator Sutoku'nun ses tonu gitgide daha uğursuz bir hâl almıştı. Saigyo, "İblislerin karanlık dünyasının acımasızlıklarına bu kadar bulaşmış ve Buddha'nın ülkesinden bu denli uzaklaşmış olduğunuz için size daha fazla bir şey söylemeyeceğim," diyerek İmparator Sutoku'nun tam karşısına oturdu.

Tam o sırada tepeler ve vadiler sarsıldı, sert bir rüzgâr esmeye başladı. Rüzgâr o kadar güçlüydü ki ağaçları âdeta yere kadar eğdi, kumlar ve çakıllar gökyüzüne karıştı. İmparator Sutoku'nun ayaklarının hemen dibinde gizemli, şeytani bir ateş parladı ve bu ateş bir anda büyük bir alev topuna dönüşerek dağları ve vadileri sanki öğle vaktiymişçesine aydınlattı.

Saigyo, alev topunun saçtığı ışık huzmesinin içinde duran siluete baktı: İmparatorun kızgın yüzü kıpkırmızıydı, darmadağın saçları dizlerine kadar uzamıştı, öfkeli gözleri

* Budist inanışında önceki yaşamda yapılan iyi işlerin sonraki karşılığı. *–çn*

sanki ateşler saçıyormuş gibi parlıyordu, hırıltılı nefesi sıcak ve ağırdı. Siyah is lekeleriyle kaplanmış turuncu cübbesinin rengi solmuştu. Elleri ve ayakları, uzamış tırnaklarıyla hayvan pençelerini andırıyordu. İmparator Sutoku, gerçekten de iblisler dünyasının hükümdarı ve Kötülüğün Büyük Kralı idi; iğrenç ve korkunçtu!

İmparator gökyüzüne bakarak "Sagami! Sagami!" diye haykırdı. Şahine benzeyen bir kuş aşağı doğru süzülerek usulca yere indi. İmparator Sutoku'nun önünde yere serildi ve efendisinin emirlerini beklemeye başladı. İmparator Sutoku gök gürlemesi gibi bir sesle kuşu sorguya çekti:

"Niçin emirlerimi yerine getirmiyorsun? Neden Şigemori'nin canını çabucak almıyorsun? Niye Masahito ve Kiyomori'ye eziyet etmiyorsun?"

Kuş yanıt verdi:

"Eski imparatorun talihi henüz tükenmedi ve Şigemori'nin bağlılığı ona ulaşmamızı engelliyor. Ancak hiç merak etmeyiniz, bir zodyak döngüsünden* sonra Şigemori'nin ömrü sona erecek ve o öldüğünde Taira klanının gücü de son bulacak."

İmparator Sutoku sevinçle ellerini çırptı:

"Bütün düşmanlarımı işte tam gözlerimin önümdeki bu denizde yok edeceğim!"

İmparator Sutoku'nun sesi vadilerde ve tepelerde yankılandı. Sesindeki dehşeti tarif etmek imkânsızdı. İblisin karanlık dünyasının alçaklığına tanık olan Saigyo gözyaşlarını tutamadı. İmparatoru tekrar Buddha'nın yoluna dönmeye davet etmek için tüm samimiyetiyle şu dizeleri söyledi:

---

* On iki yılı kapsayan zaman dilimi. *–çn*

Bir zamanlar
Bir inci gibi ışıldıyordunuz tahtınızda
Şimdi ise ne fayda onlardan
Ne kurtarır sizi dua etmekten başka?

Hemen peşinden "İnsan öldükten sonra imparator da bir, köylü de bir!" diyerek duygularını olduğu gibi haykırdı. İmparator Sutoku bu sözlerden etkilenmiş gibi görünüyordu. Yüz ifadesi yumuşadı, gizemli şeytani ateşi titreyerek söndü ve İmparator Sutoku'nun silueti gözden kayboldu. Tuhaf kuş da geriye hiçbir iz bırakmadan yok oldu.

Dolunay vaktinin yaklaştığını bildiren ay, yüksek tepelerin ve karanlık dalların arkasına gizlenmişti. Saigyo kendini bir rüyanın içinde geziniyormuş gibi hissediyordu. Bir müddet sonra şafak söktü, sabah kuşlarının neşeli cıvıltıları aydınlık gökyüzünü doldurmaya başladı.

Saigyo oradan ayrılmadan önce mezarın başında bir *sutra* daha okudu; ardından dağdan inip kulübesine döndü ve önceki gece olanları yeniden düşündü. İmparator Sutoku'nun gerek Heici İsyanı gerek çeşitli insanların kaderleri veya tarihleriyle ilgili anlatımında hiçbir tutarsızlık yoktu. Bu konuda kimseyle konuşmamaya ve kimseye bir şey anlatmamaya karar verdi. Yaşadığı bu olayı, bir sır olarak mezara götürmesi gerektiğini düşündü.

Aradan on üç yıl geçti. O yılın sonbaharında Şigemori hastalandı ve çok geçmeden öldü. Sonrasında Kiyomori, İmparator Goşirakava'ya karşı gelmeye cesaret ederek onu önce Toba Kalesi'ne hapsetti ve ardından da Fukuhara'da sazdan bir kulübeye kapattı.

Doğudan Yoritomo âdeta rüzgârlarla yarışırcasına, ku-

zeyden ise Yoşinaka karları süpürürcesine ortaya çıktı. Bu yüzden tüm Taira klanı, Sanuki Denizi'ndeki Şito ve Yaşima'ya ulaşıncaya kadar batı denizlerinde dolaşmak zorunda kaldı. Birçok cesur savaşçı orada can verdi, bedenleri balıklara ve kaplumbağalara yem oldu. Sonunda, Akamagaseki'deki Dannoura'ya kadar kaçmak zorunda kaldılar. Daha çocuk yaştaki İmparator Antoku esir düşmemek için denize atlayarak canına kıydı ve Taira klanının tüm komutanları da orada hayatını kaybetti.

İmparator Sutoku'nun kehaneti bire bir gerçekleşmişti. Daha sonraları ise İmparator Sutoku için bir mabet yapıldı ve değerli taşlarla, güzel motiflerle süslendi. Manevi gücüne saygı gösterildi ve bir *kami* olarak kabul edildi. İmparator Sutoku bu şekilde onurlandırıldı.

İmparator Sutoku'nun mezarı böylelikle kutsal bir mekân hâline geldi. Sanuki'ye gelen kişiler adak sunmak, arınmak ve İmparator Sutoku'ya saygılarını göstermek için onun mezarını ziyaret etmeye başladılar.

KRİZANTEM VAADİ

İlkbaharda yeşil söğüt ağaçlarının görüntüsü gerçekten çok hoştur ancak bahçenize söğüt ağacı dikmemelisiniz. Sığ düşünceli insanlarla da arkadaşlık kurmamalısınız. Çünkü söğüt ağaçları hemen yeşermelerine rağmen sonbahar rüzgârlarına dayanamaz ve yapraklarını hemen dökerler. Sığ düşünceli bir insan da kolayca arkadaşınız olur ancak sizinle olan arkadaşlığını çabucak unutur. Söğüt ağacı her ilkbaharda tekrar yeşerir fakat sığ düşünceli bir kişi sizi bir daha asla ziyaret etmez.

Harima eyaletinin Kako kasabasında Samon Hasebe adında bilgili bir adam yaşıyordu. Samon, yoksulluk içindeydi ve mütevazı bir yaşamla yetiniyordu. Kendine dost edindiği kitaplar dışında hiçbir mal varlığı yoktu, o da zaten başka bir şeye sahip olmak istemiyordu. Birlikte yaşadığı ve bir erdem timsali olan yaşlı bir annesi vardı. Kadıncağızın bilgelik ve soylulukta Mensiyüs'ün* annesinden hiç de aşağı kalır yanı yoktu. Zavallı kadın, oğlu Samon'un öğrenme arzusuna destek olmak için günlerini bıkıp usanmadan yün

* MÖ 372-289 tarihleri arasında yaşamış olan bir Çinli filozof. *–çn*

eğirerek, iplik bükerek geçiriyor ve bu şekilde kendisinin ve oğlunun geçimini sağlıyordu.

Samon'un kız kardeşi, aynı kasabada yaşayan Sayo ailesinin oğluyla evliydi. Sayo ailesi büyük bir servete sahip, tanınmış köklü bir aileydi. Hasebe ailesinin erdemlerine hayranlık duydukları için ailenin kızını gelin olarak almışlardı. Sayo ailesi, Hasebe ailesine her fırsatta çeşitli hediyeler gönderiyordu. Fakat Samon ve annesi "Yoksulluğumuzdan dolayı kimseye sıkıntı veremeyiz" diyerek hiçbir hediyeyi kabul etmiyordu.

Bir gün, Samon uzun bir süredir görmediği eski bir arkadaşının ziyaretine gitmişti. İki dost koyu bir sohbete dalmışlardı ki Samon acıyla kıvranan bir adamın iç burkan iniltisini duydu. Ses, duvarın arkasından, yan odadan geliyordu. Samon, arkadaşına duyduğu sesin ne olduğunu sordu.

Arkadaşı durumu anlattı:

"Sesini duyduğun adam, birkaç gündür benim evimde kalıyor. Batıdan bir yerlerden gelmiş. Geçen gün, yol arkadaşlarından geri kaldığını söyleyerek geceyi burada geçirmek için izin istedi. Asil bir insana ve iyi bir samuraya benziyordu, o yüzden evimde kalmasına izin verdim. Ne var ki o gece birden ateşi çıktı ve rahatsızlandı. O geceden beri ne tam olarak ayağa kalkabiliyor ne de yatabiliyor; sadece olduğu yerde kıvranıp duruyor. Adama acıdığım için üç dört gün daha evimde kalmasına izin verdim ama kim olduğunu ve nereden geldiğini bilmiyorum. Hiç tanımadığım bir insan... Belki de korkunç bir hata yaptım... Ne yapmam gerekiyor, hiç bilemiyorum."

Samon arkadaşının anlattıklarını dikkatle dinlemişti. Şöyle dedi:

"Evet, gerçekten hüzünlü bir hikâye... Ev sahibi olarak endişeni anlıyorum fakat yolculuk sırasında, tüm tanıdıklarından uzak bir yerde, böyle hastalanıp yataklara düşmek bu kişi için de zor olsa gerek. Bu adamın nesi var acaba? Sakıncası yoksa ona bir bakmak isterim."

Ev sahibi, Samon'a karşı çıktı:

"Bu tür hastalıkların başkalarına da kolayca bulaşabileceğini duymuştum. O yüzden ev halkının o odaya girmesini kesinlikle yasakladım. Sen de onun yanına giderek kendini tehlikeye atmamalısın!"

Samon gülümseyerek şöyle yanıtladı:

"Yaşam ve ölüm bir kader meselesidir. Bir hastalık, bir kişiden diğerine nasıl geçebilir? Ben bu tür şeylere inanmıyorum."

Samon yan odaya girdi ve yerde yatmakta olan yabancıya baktı. Ev sahibinin dediği gibi, bu yabancı sıradan bir insana benzemiyordu ve hastalığı da bir hayli ciddi görünüyordu. Adam, koyu tenli ve sıska biriydi; hastalığı yüzünden yüzü sapsarıydı. Eski bir döşeğin üzerinde acı içinde kıvranıyordu.

Adam, bakışlarını Samon'a doğru kaydırarak, "Su... Lütfen biraz su..." diye mırıldandı güçlükle.

Samon adama doğru eğildi. "Hiç merak etmeyin!" dedi. "Size yardım edeceğim. Sizi mutlaka iyileştireceğim."

Samon, ev sahibine de danışarak onu tedavi edebilecek ilaçları seçti ve dozlarını ayarladı. Önce hazırladığı ilacı adama içirdi, sonra da adama biraz pirinç lapası yedirdi. İlk kez gördüğü bu yabancıyla sanki öz kardeşiymiş gibi olağanüstü bir şefkatle ilgilendi.

Bu iyilik karşısında duygulanan adamın gözlerinde yaşlar belirdi:

"Tanımadığınız bir yolcuya ne kadar iyi davranıyorsunuz! Nezaketinizi ve merhamet dolu yüreğinizi asla unutmayacağım. Ölsem bile minnettarlığımı bir şekilde göstereceğim."

Samon şaka yollu azarlarcasına, adamı teselli etmeye çalıştı:

"Bu tür sözler söylemeyin lütfen! Ümidinizi neden bu kadar kolayca kaybediyorsunuz? Bulaşıcı hastalıkların ömürleri kısadır. Hiç merak etmeyin, bir süre sonra rahatlayacak, hayati tehlikeyi atlatmış olacaksınız. Size bakmak için her gün geleceğim."

Samon tüm samimiyetiyle söz vermişti. Gerçekten de söz verdiği gibi her gün adamın yanına gelerek büyük bir özveriyle baktı ona ve iyileşmesi için elinden ne gerekiyorsa yaptı. Onun bu gayreti çok geçmeden meyvelerini vermeye başlamıştı. Hastalığı yavaş yavaş düzelmiş ve biraz daha kendine gelmişti.

Adam önceki hâline göre çok daha iyiydi şimdi. Misafir olduğu evin sahibine ve Samon'a içtenlikle teşekkür etti. Adam, özellikle Samon'un sıradışı karakterine ve davranışlarına hayran kalmıştı. Samon'a mesleğini sorduktan sonra kendinden bahsetti:

"İsmim Akana Soemon. İzumo ilindeki Matsue kasabasında doğup büyüdüm. Savaş sanatları hakkında biraz bilgi sahibi olduğum için Toda Kalesi'nin efendisi Kamon No Suke beni öğretmen olarak işe aldı. Bir süre benden savaş sanatları öğrendikten sonra beni Omi'deki Ucitsuna'nın yanına casusluk yapmam için gönderdi. Ben oradayken, Yamanaka samuraylarıyla işbirliği yapan Toda Kalesi'nin eski sahibi Tsunehisa, yılbaşı gecesi aniden kaleye saldırdı

ve kaleyi ele geçirdi. Efendim Kamon No Suke de çatışmada ölenler arasındaydı. İzumo bölgesi uzun zamandır Ucitsuna'nın hâkimiyet alanıydı; bu nedenle Ucitsuna, aynı zamanda Kamon No Suke'nin de koruyucusuydu. Tsunehisa'yı devirmek için Ucitsuna'ya bir teklifte bulundum. Ona Misava ile Mitoya klanlarına yardım etmesini önerdim. Ne var ki Ucitsuna, kahraman kılığında aciz ve korkak bir yöneticiydi. Ürkütücü görünümünün altında ödlek bir budala gizliydi. Bu yüzden teklifimi reddetti ve bununla da kalmayarak kendi yanında kalmamı emretti. Ama benim öyle bir korkakla işim olamazdı. Orada kalmanın bir anlamı olmadığını görünce, gizlice kaçıp evime doğru yola koyuldum. Ancak yolda bu hastalığa tutuldum ve hiç istemediğim hâlde size yük oldum. Sevgili Samon, bana hiç hak etmediğim büyük bir nezaket gösterdiniz. Hayatımın geri kalanını size olan minnet borcumu ödemeye adayacağım."

Samon yanıt verdi:

"Böyle bir minnettarlığı kabul edemem çünkü zor durumda kalan birine yardım etmek insanlığın bir gereğidir. Ben nazik teşekkürlerinizi kazanabilecek bir şey yapmadım. Bence tamamen iyileşene kadar bir süre daha burada istirahat etmelisin." Samon'un samimiyetinden güç alan Akana, birkaç gün daha kaldı ve hastalığı tamamen atlattı.

Bu süre zarfında Samon, günlerini ve hatta gecelerini bile Akana ile sohbet ederek geçirdi. Çok iyi bir dost edindiğini düşünüyordu. Söz eski filozoflardan açılınca Akana'nın onları çok iyi bildiği ortaya çıktı. Özellikle savaş sanatlarındaki bilgi ve tecrübesi olağanüstüydü. Samon, onun hoş sohbetini çok sevmişti. Her konuda duygu ve dü-

şüncelerinin uyum içinde olduğunu gören iki dost, birbirlerine derin bir kardeşlik sevgisiyle bağlandılar ve sonunda kardeşlik yemini ettiler. Akana, Samon'dan beş yaş büyüktü. Samon, Akana'yı ağabeyi; Akana da Samon'u kardeşi olarak kabul etti ve şöyle dedi:

"Babamı ve annemi kaybedeli uzun yıllar oldu. Sevgili bilge kardeşim, senin yaşlı annen bundan sonra benim de annem olacak. Ona bir an önce saygılarımı sunmak istiyorum. Kimbilir belki de bana acır ve benim bu çocukça ama samimi arzuma boyun eğerek beni de bir oğul olarak görmeyi kabul eder. Ne dersin?"

Samon'un mutluluktan içi içine sığmıyordu.

"Yalnızlığım onu hep üzmüştür. Bu sözlerin ona yeni bir hayat verecek," diye karşılık verdi.

Samon büyük bir sevinç içerisinde Akana'yı evine götürdü. Annesi de Akana'yı bir o kadar samimi duygularla karşıladı ve bağrına bastı:

"Ah şu benim akılsız oğlum yok mu! Tüm zamanını artık kimsenin ihtiyaç duymadığı şeyleri araştırmakla ve öğrenmekle geçiriyor. Böyle şeylerle uğraştığı için bir işe girerek makam sahibi olma fırsatını da kaçırdı. Senden tek isteğim, lütfen ondan ayrılma ve ona rehberlik et, yaşamı boyunca onun akıl hocası ol! Çünkü bir ağabeye bu yakışır."

Akana, yaşlı kadını dinledikten sonra saygıyla eğilerek yanıt verdi:

"Karakterli bir adam ancak erdeme, doğruluğa, adalete değer verir ve yalnızca bunları onurlandırır. Şöhret ve zenginlik onun için hiçbir şey ifade etmez. Ben saygıdeğer annemin sevgisini ve bilge kardeşimin saygısını kazandım. Daha ne isteyebilirim ki?"

Akana, Samon'un evinde keyifli birkaç gün geçirdi. Tepelerde yerlere dökülen kiraz çiçeklerinin oluşturduğu manzaralar olağanüstüydü. Serin ve hoş rüzgârlar, dalga dalga eserek yazın geldiğini haber veriyordu.

Bir gün Akana, annesine ve Samon'a şöyle dedi:

"Ben İzumo'daki durumu öğrenmek için Omi'den ayrıldım. O yüzden, İzumo'ya bir kez gitmem gerekiyor. Sonra tekrar buraya döneceğim. Yoksul bir yaşam sürsem bile evlatlık görevimi yerine getireceğim ve yaptığınız iyiliğin karşılığını ödemek için elimden geleni yapacağım. Lütfen bir süreliğine buradan ayrılmam için bana izin verin."

"Peki ne zaman döneceksin ağabeyim?" diye sordu Samon, sesinde derin bir hüzün vardı.

"Zaman dediğin şey âdeta su gibi akar. Günler çabucak geçer. Merak etme, sonbahar bitmeden buraya döneceğim."

"Peki seni sonbaharın hangi günü bekleyeyim? Lütfen bana bir tarih söyle!"

"O hâlde, dokuzuncu ayın dokuzuncu günü... Yani Krizantem Bayramı'nda... Krizantem Bayramı'nda döneceğim!"

Samon sesi titreyerek, "Sevgili ağabeyim," diye yanıt verdi, "O gün seni krizantem dalları ve *sake* ile süslenmiş mütevazı bir masada bekliyor olacağım." İki kardeş yeniden kavuşma sözü verdiler ve ayrılıklarına ağıt yaktılar. Akana, batıya doğru yola çıktı ve gözden kayboldu.

Günler ve aylar hızla geçti, ağaç dalları olgun meyvelerin ağırlığıyla eğildi, yol kenarlarında papatyalar açtı, iğde ağaçlarının altında renklenen böğürtlenler ve çitlerdeki krizantemler parlak çiçeklerle bezendiler. Dokuzuncu ayın dokuzuncu günü geldiğinde, Samon her zamankinden

daha erken kalktı, önce evdeki hasırları süpürdü, küçük bir vazoya birkaç dal sarı ve beyaz krizantem koydu; sonra da ziyafet için hazırlıklara girişti.

Onu bir köşeden seyreden yaşlı annesi şöyle dedi:

"Sekiz Bulutlu Diyar'ın*, sarp dağların ardında ve buradan yüz *ri*den** bile daha uzakta olduğunu duydum. O nedenle Akana gerçekten bugün gelebilecek mi, emin olamayız. O geldikten sonra hazırlık yapmak için yeterli zamanın zaten olacak. Neden o kadar acele ediyorsun ki?"

"Akana sözüne sadık, onurlu bir samuraydır. Sözünü mutlaka tutacaktır. O geldikten sonra hazırlığa başlarsam bu, ona güvenmediğim anlamına gelir ve ben böyle bir şeyden utanç duyarım," diye yanıtladı Samon, arından hazırlıklarına devam etti. Cebindeki son parasıyla iyi bir *sake* ve biraz taze balık aldı. Kendince güzel bir sofra hazırladı.

O gün hava çok güzeldi. Gökyüzü öylesine berraktı ki gökyüzünde tek bir bulut dahi yoktu. Birkaç seyyah, kendi aralarında konuşarak Samon'un evinin önünden geçip gitti. İçlerinden biri "Bugün falanca kişi başkente geliyormuş," gibisinden bir şeyler dedi ve ekledi, "Ürünlerimizin güzel kazançlar sağlayacağına dair bir işaret olmalı bu!"

Sonrasında yoldan biri ellilerinde, diğeri ise yirmili yaşlarında iki samuray geçti. Yaşlı olan şöyle dedi:

"Hava çok güzel ve deniz çok sakin. Akaşi'de bir kayık kiralayıp sabah denize açılmış olsaydık, bu saatlerde Uşimado'da olacaktık. Ah siz gençler yok musunuz? Korkaklığınız yüzünden ne kadar çok para harcıyorsunuz!"

---

* Bazı eski Japon kaynaklarında İzumo, "Sekiz Bulutlu Diyar" olarak adlandırılır. *–çn*

** Bir *ri* yaklaşık dört kilometredir. *–çn*

Genç samuray cevap verdi:

"Efendimizin yakın arkadaşlarından birinin, başkent yolunda Azukişima'dan Murotsu'ya geçerken hastalandığını duydum. İnsanlar, bulaşıcı hastalık yüzünden oradan geçerken tedirgin oluyor. Lütfen kızmayın, Uogahaşi'ye vardığımızda size güzel bir karabuğday eriştesi ikram edeceğim."

Onların peşi sıra atıyla birlikte bir adam çıkageldi. Adam, eşya yüklü atın önünde ona önderlik edercesine yürüyordu. Bir yandan çantalarını düzeltirken, bir yandan da "Seni işe yaramaz şey! Öldün mü? Hadi kımılda biraz uyuşuk mahlûk!" diyerek homurdana homurdana geçip gitti.

Öğle saatleri bu şekilde geçmişti ama Akana hâlâ ortalarda yoktu. Samon, ağabeyinin dönüşünü büyük bir sabırla beklemeye devam etti. Güneş ufukta gitgide batarken, kendilerine kalacak bir yer arayan ve hızlı adımlarla koştururcasına yürüyen gezginler göründü. Samon onları gördü ama onlara bakmadı çünkü bakışları daha uzaklara sabitlenmişti.

Yaşlı annesi, oğluna şöyle seslendi:

"Bir erkeğin kalbi sonbahar havası gibi kararsız değildir. Krizantemlerin rengi de sadece bayramda değil diğer günlerde de güzeldir. Kimbilir, belki güz yağmurları onu yolundan alıkoymuştur. Bu yüzden Akana'yı suçlayamayız, değil mi? Buraya geri dönmek konusunda kararlı olduğuna göre er geç mutlaka dönecektir. Hadi artık eve girelim ve yatalım. Yarın tekrar beklersin."

Ancak Samon'un uyumak gibi bir düşüncesi yoktu. Annesini biraz rahatlatarak yatağına yatırdı ve tekrar yol kenarına çıktı. Büyük bir ümitle ağabeyinin gelişini beklemeye koyuldu yeniden. Gökyüzünde yıldızlar göz kırpıyormuş-

çasına hafifçe yanıp sönüyor, ay bir başına tepede parlıyordu. Gecenin kasvetli sessizliğinde, çok uzaklardan köpek havlamaları duyuldu. Kıyıdaki dalgalar sanki Samon'un ayaklarının dibine vuruyordu. Ay da bir süre sonra tepelerin ardında yitip gitti ve ışığı gökyüzünden kayboldu.

Gecenin karanlığı artık her yere iyice çökmüştü. Samon içeri girme zamanının geldiğini düşündü. Ağır adımlarla eve girdi. Dönüp tam kapıyı kapatmak üzereydi ki karanlığın içinden bir figürün hafif bir rüzgârla birlikte kendisine doğru hareket ettiğini gördü. Şaşkınlık içerisinde o figüre baktı. Gördüğü şey, Akana Soemon'du! Evet, oydu!

Gözlerine inanamayan Samon küçük bir çocuk gibi sevinmişti.

"Kardeşin sabahtan beri sabırsızlıkla seni bekliyor!" dedi, "Sözünü tutacağını biliyordum. Sözünü tuttuğun için ne kadar mutluyum bilemezsin! Hadi içeri gel!"

Akana cevap olarak yalnızca sessizce başını salladı ve hiç konuşmadı.

Samon, ağabeyi Akana'yı evin baş köşesindeki güneye bakan pencerenin yanına oturttu ve şöyle dedi:

"Sevgili ağabeyim, annem yorgun olduğu için seni daha fazla bekleyemedi ve yattı. Seni yarın görebileceğini düşündü. Ben hemen gidip onu uyandırayım."

Fakat Akana başını sallayarak onu durdurdu. Ancak ağzını bıçak açmıyordu.

Samon:

"Kaç gündür yollardasın, bir hayli yorulmuş olmalısın. Lütfen bir kadeh *sake* içip rahatla," dedi.

Samon hemen *sake*yi ısıttı, masaya atıştırmalık bir şeyler koydu. Ne var ki Akana masadaki hiçbir şeye dokunmadı.

Hatta yemeklerin kokusundan rahatsız oluyormuşçasına koluyla yüzünü kapattı.

Samon:

"Bunlar benim hazırladığım basit yemekler... Biliyorum sana layık şeyler değil fakat sana olan sevgi ve saygımı göstermek için tüm kalbimle hazırladım. Lütfen ikramımı reddetme," dedi.

Akana yine cevap vermedi. Bir süre sessiz kaldı, derin bir nefes aldıktan sonra konuştu:

"Sevgili kardeşim, içten konukseverliğini reddetmek için ne sebebim olabilir ki? Sana gerçeği söyleyeceğim ancak korkmamalısın. Ben artık bu dünyaya ait bir varlık değilim. Seninle konuşabilmek için hayattayken sahip olduğum görünümümle karşına geldim."

Samon şaşkınlık içerisinde kekeleyerek, "Ağabeyim, ne tuhaf şeyler söylüyorsun! Ben şu anda bir rüya görmediğimden eminim," dedi.

Akana anlatmaya başladı:

"Buradan ayrıldıktan sonra memleketime gittim. Memleketimdeki insanların çoğunun Tsunehisa'ya katıldığını gördüm. Kimse artık Kamon No Suke'yi ve yaptığı iyilikleri hatırlamıyordu bile. Toda Kalesi'nde yeğenim Tanci'yi ziyaret ettim. Bana kaledeki durumu anlattı ve beni Tsunehisa ile görüşmeye ikna etti. Benim kalede görev almamı istiyordu. Tsunehisa ile görüşme teklifini kabul ettim çünkü Tsunehisa'yı daha yakından görmek istiyordum. Tsunehisa olağanüstü cesaretiyle ün salmış biriydi ve savaşçıları eğitme konusunda yetenekliydi. Ancak çok şüpheci bir yapısı vardı, hiç kimseye ve hiçbir şeye güvenmiyordu. Onun için gözünü kırpmadan canını verebilecek savaşçıları da yoktu.

Kalede oyalanmanın bir anlamı olmadığını görmüştüm. Bir an önce eve dönmeye karar verdim. Tsunehisa'ya Krizantem Bayramı'nda Harima'da olmam gerektiğini çünkü bunun için söz verdiğimi anlattım. Oradan ayrılmak için izin istedim. Ama görünüşe göre bana gücenmiş olan Tsunehisa, bu isteğimden pek hoşnut kalmamıştı. Tanci'ye beni kaleden çıkarmamasını emretti. Günlerce beni hapsettiler. O günlerde düşündüğüm tek bir şey vardı: Eğer sözümü tutmazsam asil kardeşim benim hakkımda ne düşünür? Çok düşünmeme rağmen kaçmanın bir yolunu bulamadım. Kaleden kaçmak imkânsızdı. O sırada eskilerin bir sözünü hatırladım: 'Bir insan günde bin *ri* yol gidemez ancak bir ruh bunu kolayca yapabilir.' Bunun üzerine kılıcımı bedenime sapladım ve böylelikle gecenin kara rüzgârı beni alıp sana getirdi. Ben sözümü tuttum. Lütfen duygularımı anla ve beni affet!"

Akana sustu ve gözlerinden yaşlar süzüldü. Daha sonra, "Sonsuza kadar hoşça kal, kardeşim!" diyebildi, "Senden sadece annemize iyi bakmanı istiyorum."

Sözlerini bitirir bitirmez ayağa kalktı ve gözden kayboldu. Samon hemen ayağa fırlayıp onu tutmak istedi ancak tam o anda esen tuhaf bir rüzgâr âdeta gözlerini kör etti, hiçbir şey göremiyordu. Samon tökezleyerek yere düştü, yuvarlandığı yerde hıçkırarak ağlamaya başladı.

Sesleri duyan yaşlı kadın endişe içerisinde yatağından kalkıp Samon'a bakmaya geldi. Samon'u oturma odasında *sake* şişeleri ve tabaklar arasında yerde yuvarlanmış bir hâlde bulunca telaşla onu kaldırıp odanın bir köşesine oturttu. Ona ne olduğunu sordu. Ancak Samon ağlamaktan cevap dahi veremiyordu.

Annesi kızgın bir çehreyle, "Ağabeyin Akana'ya sözünde durmadığı için kızıp şimdi bu kadar içersen, yarın eve döndüğünde onun yüzüne nasıl bakacaksın? Tıpkı küçük bir çocuk gibi aptalca hareket ediyorsun!" diye çıkıştı.

Samon biraz kendine geldiğinde, gözyaşları içinde, "O zaten buradaydı... Ağabeyim sözünü tuttu. Krizantem Bayramı vaadini yerine getirmek için buraya geldi. Ama ona ikram ettiğim her şeyi reddetti. Çünkü o ne yazık ki artık bir insan değil, karanlık dünyanın sakinlerinden biri. Sözünü yerine getirmek için kendi canına kıymış ve bir günde yüz *ri*den fazla yol katetmiş. Önce bunları anlattı, sonra bana veda ederek birden ortadan kayboldu Kusura bakma, gürültü ederek seni de uykundan uyandırdım. Lütfen beni bağışla!" dedi ve tekrar ağlamaya başladı.

Annesi, Samon'u yatıştırmaya çalıştı:

"Zindandaki bir adamın rüyasında kendini affedilmiş gördüğünü veya susamış bir adamın ise rüyasında kana kana su içtiğini gördüğünü söylerler. Sen de onlar gibi olmalısın. Sakin ol, kendine gel!"

Samon başını salladı. "Hayır, anne!" dedi, "Bir rüya değildi. O buradaydı... Ağabeyim gerçekten buradaydı!"

Samon aynı şeyleri birkaç kez daha acı içinde haykırdı ve ağlayarak kendini yere attı. Annesi artık Samon'un yaşadığı şeyin doğruluğundan şüphe duymuyordu. İkisi de bütün gece, artık bir daha evine dönmeyecek olan Akana'nın ardından gözyaşı döktüler.

Ertesi gün, Samon annesinin önünde eğilerek şöyle dedi:

"Çocukluğumdan beri kendimi kitaplara ve yazılara adadım. Bu yüzden ne memur olup ülkeme hizmet edebildim ne de evlatlık görevimi doğru düzgün yerine getire-

bildim. Sevgili ağabeyim Akana sözünü tutmak için kendi elleriyle hayatına son verdi. Bugün en azından küllerinin önünde eğilerek ona olan saygımı göstermek için İzumo'ya gideceğim. Bana bir süreliğine izin vermeni ve benim yokluğumda kendine dikkat etmeni istiyorum."

"Git oğlum ama çabuk dön!" dedi yaşlı kadın. "İhtiyarlığımda beni teselli et ve yorgun kalbimi dinlendir. Beni uzun süre yalnız bırakma. Yoksa bugün bizim için sonsuza dek sürecek ayrılığın başladığı gün olabilir."

Samon şöyle cevap verdi:

"Sevgili anne, yaşam su üzerindeki köpük gibidir... Ne zaman kaybolacaklarını bilemeyiz ama emin ol ki yakında geri geleceğim!"

Samon gözyaşlarını silerek evden ayrıldı. Yolda enişte-sine uğradı ve annesiyle ilgilenmesini rica etti. İzumo'ya doğru yola koyuldu. Aç olmasına rağmen aklına yemek gelmiyor, üşümesine rağmen giyinmeyi düşünmüyordu; bir yerde uyuyakalsa hemen kendi gözyaşları içinde uyanıyordu.

On gün sonra Toda Kalesi'ne ulaştı. Samon doğrudan Tanci'nin evine gitti ve kendini tanıttı. Tanci onu içeri davet etti. Samon'un anlattıklarını dinledikten sonra şaşkınlıkla şöyle dedi:

"Ağabeyinin ölümünü nasıl bu kadar çabuk öğrenebildiğini anlamıyorum! Kanatlı biri mi getirdi sana bu haberi? Ne var ki böyle bir şeyin olması da mümkün değil!"

Samon cevap verdi:

"Bir samuray, rütbe ve servet peşinde koşmaz; sadece sadakate ve adalete değer verir. Sözünü yerine getirmek için canına kıyan ve yüz *ri* mesafeyi uçarak gelen ağabeyim Akana da öyleydi. Ben de onun bu sadakatini takdir etmek

için buraya gelmek istedim ve o yüzden durup dinlenmeden uzun bir yolu katettim. Şimdi bir zamanlar kitaplarda okuduğum bir olay hakkındaki fikrini öğrenmek istiyorum. Lütfen bana dürüstçe cevap ver. Eski zamanlarda, Vei kralının danışmanı olan Gongşu Zuo ağır bir hastalığa yakalanmıştı. Gongşu Zuo zeki olmasının yanı sıra onurlu ve erdemli bir adamdı. Gongşu Zuo hasta yatağında yatarken, Vei kralı yanına geldi ve Gongşu Zuo'nun elini tutarak ona şöyle sordu: 'Eğer sana bir şey olursa, ülkeyi korumak için yerine kimi atayacağım? Bana akıl ver!'

Gongşu Zuo şöyle yanıtladı: "Şang Yang genç ancak çok zeki ve yetenekli biri. Ondan yararlanmanızı salık veririm. Fakat Şang Yang'ı hizmetinize almayı gerekli görmezseniz, onu öldürmeniz daha yerinde olacaktır. Ayrıca kesinlikle sınırı geçip ülke dışına çıkmasına izin vermeyin. Çünkü başka bir ülkede zekâsıyla size çok fazla sorun çıkarabilir ve başınızı ağrıtabilir.' Bunları söyledikten sonra Gongşu Zuo gizlice Şang Yang'ı yanına çağırdı ve ona 'Krala sana görev vermesini teklif ettim ama görünüşe göre kral bunu pek istemiyor. Yeteneklerinden yararlanmaya gerek görmezse seni öldürmesini tavsiye ettim. Bunu yaptım çünkü öncelikle hükümdarın işleriyle ilgileniyorum. Bu konuda her zaman doğruları söylemek zorundayım. Şimdi var gücünle buradan kaç ve hayatını kurtar!' dedi. İşte, Gongşu Zuo'nun yaptığı şey buydu! Peki sen, ağabeyim Akana'ya ne yaptın?"

Tanci tek kelime edemeden utanç içerisinde başını eğdi. Samon ona biraz daha yaklaştı ve sözlerine devam etti:

"Kamon No Suke'ye sadık kalan ve Tsunehisa'ya hizmet etmeyi reddeden ağabeyim asil bir insan olduğunu kanıtladı. Sen ise efendine ihanet ettin, düşmanının safına

geçtin ve böylece samuray onurunu lekeledin. Ağabeyim sözünü yerine getirmek için gözünü bile kırpmadan hayatına son vererek büyük bir sadakat örneği gösterdi. Sen ise Tsunehisa'ya yaranmak için amcana eziyet etmekten çekinmedin, dahası onun kendi elleriyle yaşamına son vermesine sebep oldun. Oysaki senin de Gongşu Zuo'nun bir zamanlar yaptığını yapman gerekiyordu. Ama haysiyet umurunda mı? Tek düşündüğün şey, kendi çıkarın ve ihtirasların! Görünüşe göre Tsunehisa'nın kalesinde hepiniz böylesiniz... Ağabeyimin burada bulunmak istememesine şaşmamalı. Ağabeyim elbette burada kalıp böyle bir yere hizmet edemezdi! Ben sadakate değer verdiğim için buraya geldim ve şimdi kendi ellerimle adaleti geri getireceğim. Senden geriye ise bir utanç timsali olarak kirli adın kalacak yalnızca!"

Bu sözlerin ardından Samon kılıcını çekti, Tanci'ye doğru bir hamle yaptı ve ustaca bir darbeyle Tanci'yi yere serdi. Uşaklar koşup gelmeden önce Samon geriye hiçbir iz bırakmadan oradan uzaklaştı.

Tsunehisa'nın hikâyeyi duyduğu ve iki kardeşin birbirine olan olağanüstü sadakatinden etkilenerek Samon'un peşine düşmediği söylenir.

Gerçekten de sığ insanlarla dostluk kurmamalısınız, dost arıyorsanız Samon ve Akana gibi insanları seçmelisiniz.

HARAP EV

Katsuşika ilinin Mama köyünde Katsuşiro isminde bir adam yaşardı. Katsuşiro'nun ataları uzun zaman önce bu topraklara yerleşmişti. Bu yüzden, ailesi geniş tarlalara sahip varlıklı bir aileydi ve Katsuşiro bu sayede büyük bir refah içerisinde mutlu bir şekilde yaşamıştı. Ancak zamanla, uçarılığı nedeniyle çiftçilik ve köy yaşamından nefret etmeye başladı. Kendini her türlü işten geri çekmiş, bundan dolayı da en sonunda yoksulluğun acımasız pençesine düşmüştü. Yoksulluğu, pek çok akrabasının ona yüz çevirmesine ve uzaklaşmasına neden olmuştu. Bu duruma içerleyen Katsuşiro aile servetini yeniden canlandırmak için çeşitli yollar düşünmeye başladı.

Sasabe adında ipek ticaretiyle uğraşan bir adam, her yıl o günlerde başkentten gelir ve köyde yaşayan akrabalarını ziyaret ederdi. Katsuşiro bu kimseyi iyi tanıyordu. O sene geldiğinde Sasabe'ye kendisinin de ipek ticareti yapmak ve onunla birlikte başkente gitmek istediğini söyledi. Sasabe iyiliksever biriydi, bu isteği kabul etti ve dönüşte Katsuşiro'yu da yanında götüreceğine söz verdi. Katsuşiro

aldığı yanıtla çok mutlu olmuştu. Hemen elinde kalan diğer tarlalarını sattı, elde ettiği gelirle bir sürü ipek aldı ve başkente gideceği günü sabırsızlıkla beklemeye başladı.

Katsuşiro'nun karısı Miyagi, herkesin hayran olduğu, iyi bir mizaca sahip hoş bir kadındı. Kocasının başkente gitme fikri onu bir hayli üzmüştü. Kocasını vazgeçirmek için elinden geleni yaptı; yalvardı yakardı, türlü türlü diller döktü ancak Katsuşiro'nun inatçılığı karşısında çaresiz kaldı. Çünkü bu yolculuk Katsuşiro'nun hayaliydi ve Katsuşiro bu hayalinden vazgeçmeyi hiç düşünmüyordu. Bu yüzden zavallı kadın –ruhunu kasırıp kavuran tüm kaygılara rağmen– ufukta beliren ayrılığı kabullenmek zorunda kaldı ve kocasını gözyaşları içerisinde yolcu etti.

Katsuşiro yola çıkmadan önceki gece, karı koca sabaha kadar konuşup dertleştiler. Miyagi içindeki ayrılık acısını anlatmaya çalıştı:

"Kadınlar bir başına kaldıklarında zayıf ruhları, kırlarda ve dağlarda kaybolmuşçasına oradan oraya dolaşmaya mahkûmdur. Sensiz yaşamanın benim için ne denli acı olacağını aklından çıkarma! Beni gece gündüz hatırla, seni beklemekte olduğumu bir an olsun unutma ve tez zamanda evine geri dön. Keşke yeterince uzun yaşayabilsem diyorum kendi kendime ama bu hayatta yarın bile neler olacağını bilemeyiz. O nedenle acı bana!"

Katsuşiro karısını teskin etmeye çalışarak yanıt verdi:

"İnsan gurbetteyken dalgaların üzerinde salınan bir tahta parçası gibidir. Söyler misin bana, gurbette neden uzun süre kalayım? Hiç merak etme... En geç bu sonbaharda ararot yaprakları soğuk güz rüzgârlarıyla raks etmeye başladığı zaman geri döneceğim. Asla ümitsizliğe kapılma, cesaretini kaybetme ve beni bekle!"

Şafak sökmüş, ortalık aydınlanmıştı. Katsuşiro horozların öttüğü vakitte, memleketini arkasında bırakıp başkente doğru yola koyuldu.

Ne var ki o sene kimsenin beklemediği bir olay patlak verdi. 1455 yılının yazında, Kamakura Valisi Aşikaga Şigeuci, danışmanı olan Uesugi ile ters düştü ve Uesugi'nin savaşçıları Valilik Sarayı'nı yakıp yıktılar. Vali, destekçileriyle birlikte Soşu'ya sığınmak zorunda kaldı. Bu olaydan sonra başkentin doğusunda büyük bir kaos çıktı. Ortalık bir anda karıştı, her yere huzursuzluk hâkim oldu. İnsanlar her şeyi bir yana bırakıp yalnızca kendi canlarının derdine düştüler. Yaşlı erkekler canlarını kurtarmak için kaçıp dağlara saklandılar, gençler ise zorla savaş alanlarına sürüldüler. "Bugün burayı yağmalayacaklarmış!", "Yarın buraya saldıracaklarmış!" gibi söylentileri işiten kadınlar ve çocuklar, saldırılara hedef olmamak için korku ve gözyaşları içinde oradan oraya kaçıştılar. Köyler alev alev yanıyor, her yandan ağıtlar ve feryatlar yükseliyordu.

Katsuşiro'nun karısı Miyagi de ilk başlarda bu kargaşadan kaçıp güvenli bir yere gitmeyi düşünmüş ancak kocasının sonbaharda geri döneceğine dair sözünü hatırlayarak evinde kalmaya karar vermişti. Miyagi bu şekilde evinde, endişe içerisinde günleri sayarak yaşadı. Aradan günler, haftalar, aylar geçti; sonbahar geldi ama kocasından hiçbir haber yoktu. Miyagi üzgün ve kırgındı çünkü *insan kalbi* denen şey, tıpkı üzerinde yaşadığı bu dünya gibi güvenilmez olduğunu kanıtlamıştı.

Miyagi büyük bir umutsuzluk içinde şu dizeleri yazdı:

Hüzünlerimi
Sevgili kocama kim götürür?
Osaka Dağı'ndaki ey akşam kuşu
Ona sonbaharın bitmek üzere olduğunu hatırlat!

Miyagi bu dizelerle ıstırabını dile getirmişti fakat kocası Katsuşiro dağların, ovaların ve vadilerin ardında çok uzak diyarlardaydı; şiirini ona ulaştırması imkânsızdı.

Bölgedeki kargaşa ise devam ediyor, halk büyük bir korku içerisinde günlerini hayatta kalmaya çalışarak geçiriyordu. Miyagi'yi görenler, onun güzelliğine hayran oluyorlar ve bu yalnız kadını teselli edici sözlerle baştan çıkarmaya çalışıyorlardı. Ancak Miyagi iffetini korumakta kararlıydı, bu tür girişimleri öfkeyle reddediyordu. Öyle ki sonunda insanlarla görüşmeyi bile bırakarak evine çekildi. Onunla birlikte yaşayan hizmetçi kadın da onu terk edince tamamen yalnız kaldı. Miyagi'nin elbette hiçbir geliri yoktu, zaten az olan birikimi de eriyip gitti ve erzakı da hızla tükendi. Bu şekilde, o yıl sona erdi.

Ne var ki yeni yıl da ülkeye barış getirmemişti ve savaş hiç bitecek gibi görünmüyordu. Üstüne üstlük sonbaharda Doğu Şimono Valisi ve Mino bölgesinin efendisi olan Tsuneyori, Şogun'un emriyle Sanetane ile ittifak kurarak Kamakura Valisi Aşikaga Şigeuci'ye karşı harekete geçti. Fakat Kamakura Valisi kararlılıkla ve kahramanca kendini savundu.

Savaş giderek uzuyordu. Bu huzursuz ortamda, her yanda hırsız çeteleri türemişti. Haydutlar değişik yerlerde kümelenmiş ve konuşlanmışlardı. Canları istediği gibi köyleri yağmalıyor, insanları katlediyor, evleri ateşe veriyorlardı. Korkunç

sayıda kayıp vardı. Kanto bölgesinin sekiz vilayetinde de tek bir sakin köşe, tek bir güvenli sığınak kalmamıştı. Zulüm ve açgözlülük, insanların vicdanlarını kör etmişti.

Öte yandan Sasabe ile birlikte başkente giden Katsuşiro ise elindeki tüm ipekleri çabucak satmış ve iyi bir kâr elde etmişti. Çünkü o günlerde başkentin sakinleri lükse ve gösterişe düşkündü. Katsuşiro vakit geçirmeden dönüş yolculuğuna hazırlanmaya başlamıştı ki Uesugi'ye bağlı birliklerin Kamakura Valisi Aşikaga Şigeuci'yi devirdiği ve peşine düşüp onu kovalamakta olduğu haberleri yayıldı. Eğer bu söylentiler doğru ise, Katsuşiro'nun memleketi de çoktan mızrak ve kalkan şakırtılarının çınladığı bir savaş alanına dönüşmüş olmalıydı. Kulaklarına ulaşan haberlerin birçoğu yalan olduğu için, beyaz bulutların ardına gizlenmişçesine uzak bir yerde yaşanan olaylarla ilgili söylentilerin çoğu da yalan olmalıydı.

Katsuşiro endişeli de olsa, duyduklarının yalan olduğunu ümit ederek ağustos başında başkenti terk edip memleketine doğru yola çıktı. Ne var ki haydutlar Kiso'daki Misaka geçidini tutmuştu. Bu durumdan habersiz olan zavallı Katsuşiro, Misaka geçidine vardığında haydut çetesinin kucağına düştü ve sahip olduğu her şeyi bu güruha kaptırdı. Dahası Katsuşiro yolda ilerlerken, doğu Japonya'da pek çok yere sınır geçiş noktaları kurulduğunu ve kimseye geçiş izni verilmediğini öğrendi.

Katsuşiro hüzün içerisinde şöyle düşündü:

"Artık doğu illerine mektup göndermem bile mümkün değil. Evim çoktan yerle bir olmuş, sevgili eşim de hayattan koparılmış olmalı. Memleketimde karşılaşacağım tek şey harabelerde yaşayan şeytanlar olmalı!"

Katsuşiro büyük bir hayal kırıklığı içinde başkente geri dönmek üzere yeniden yola koyuldu. Omi eyaletine ulaşmıştı ki, aniden hastalandı ve ateşi çıktı. Musa isimli bir köyde Kahei Kodama adında hâli vakti yerinde bir adam yaşıyordu. Adam, tüccar Sasabe'nin eşinin bir akrabasıydı. Katsuşiro ondan bir süre evinde kalmak için izin istedi. Kahei Kodama merhametli bir insandı, onu geri çevirmedi ve büyük bir içtenlikle Katsuşiro'yu evine buyur etti. Ayrıca hemen bir hekim çağırdı ve tedavisi için gerekli ilaçları satın aldı.

Kısa bir süre sonra Katsuşiro kendini daha iyi hissetmeye başladı. Gösterdiği yakınlık ve yardımseverlikler için ev sahibine teşekkür etti. Bir an önce tekrar yola koyulmak istiyordu fakat Katsuşiro henüz yürüyebilecek kadar iyileşmemişti. O yüzden Kahei Kodama'nın evinde kışı geçirmek ve ilkbaharı karşılamak zorunda kaldı. Katsuşiro bu süre içinde yeni arkadaşlar edindi. Başta ev sahibi Kahei Kodama olmak üzere herkes ona çok iyi davranıyordu. Çünkü Katsuşiro mütevazı, bilgili ve neşeli bir insandı. Hatta ev sahibi Kahei Kodama, Katsuşiro'ya o kadar ısınmıştı ki Katsuşiro iyileşip başkente döndükten sonra da sırf onu ziyaret etmek için başkente gitmişti. Yedi yıl, sanki bir rüyaymış gibi geçip gitti.

Ancak ülkeye beklenen huzur bir türlü gelmiyordu. 1461 senesinde, bu kez Kavaçi'de, Hatakeyama kardeşler arasındaki savaş bitmek bilmiyordu. Ortalık hiç de durulacağa benzemiyor, kargaşa giderek başkente yaklaşıyordu. Başkentte ve çevresinde insanlar huzursuzdu. Dahası ilkbaharda korkunç bir salgın patlak verdi. Başkent sokakları ceset yığınlarından geçilmiyordu. Felaketlerden bıkan halk umutsuzluğun karanlıklarında âdeta debeleniyordu.

Katsuşiro bir gün kendi durumunu düşündü:

"Ben ne yapıyorum böyle? Memleketimden uzak diyarlarda, benimle kan bağı olmayan insanların lütfuyla ne zamana kadar böyle bir asalak gibi yaşayacağım? Ömrümün geri kalanını hep burada mı geçireceğim? Ne insafsız bir kalbim var! Bunca yıldır, memleketimde bir başına bıraktığım ve şimdi de mezarının üstünde otların yeşerdiği karımı bir kez olsun hatırlamadım. Artık bu dünyada olmasa bile, en azından na'şını bularak sevgili eşim için güzel bir mezar yapmalıydım!"

Katsuşiro bu düşüncelerini etrafındakilere anlattı, dostlarıyla vedalaştı ve yağmurlu bir mayıs günü yola çıktı. On gün kadar sonra memleketine ulaştı. Memleketine ulaştığında vakit geç olmuş, güneş çoktan batmıştı. Yağmura dönüşmeye hazır kara bulutlar, dünya üzerindekileri boğmak istiyormuşçasına âdeta yere kadar sarkmışlardı.

Mekânlar tanıdıktı, Katsuşiro karanlıkta kaybolmayacağından emin bir şekilde yaz yağmurlarıyla beslenen gür çalılıkların arasından ve tarlalardan geçti. Kadim şiirlerde bile adı geçen Mama köprüsü çürümüş ve yıkılmıştı; artık şiirlerde yazıldığı gibi, atların nal sesleri duyulmuyordu.

Katsuşiro eskiden geçtiği yolları bulamadı çünkü tarlalar bakımsızdı ve evler terk edilmişti. Bazı evlerde insanların yaşadığı anlaşılıyordu ancak evler eski günlerdeki hâllerine hiç benzemiyordu. Katsuşiro'nun bir zamanlar burada gördüğü evlerden tamamen farklıydılar.

İçinden "Evim nerede?" diye geçiren Katsuşiro, nereye gideceğini kestiremeden öylece ayakta kalakaldı. Çaresizce etrafına bakındı. Hüzün ve karamsarlık içinde dikilirken, gecenin zifiri karanlığında bulutların arasından

süzülen yıldızların zayıf ışığında yirmi adım kadar ötede, düşen bir yıldırım yüzünden ikiye yarılmış uzun bir çam ağacını fark etti.

"Bu... Bu... Evimin önündeki ağaç!" diye haykırdı Katsuşiro. Evet, bu çam ağacı kapının hemen önündeki ağaçtı. Katsuşiro sevinçle çam ağacına doğru yürümeye başladı. Evi hiç değişmemişti, nasıl bıraktıysa öylece duruyordu. Biraz daha yaklaşınca köhnemiş, harap hâldeki evin kapısının çatlaklarından titrek bir ışığın sızdığını fark etti.

Katsuşiro'nun kalbi heyecanla çarpıyordu. "Artık burada başka biri mi yaşıyor? Yoksa... O... O hâlâ hayatta mı?" diye düşündü. Kapı önüne gelince durdu ve yüksek sesle öksürdü.

"Kimsiniz? Kim var orada?"

Kapının arkasından cılız bir ses duyuldu. Ses, yaşlı bir kadına aitti ancak Katsuşiro karısının sesini hemen tanımıştı. Evet bu, karısının sesiydi! Yoksa bu bir rüya mıydı? Katsuşiro bir rüya görmekte olabileceğinden korktu. Zar zor nefes alarak, "Benim, ben... Geri döndüm! Eskisi gibi burada mı yaşıyorsun? Doğrusu seni bir daha görebileceğimi hiç ummuyordum!" dedi.

Miyagi de kocasının sesini tanımıştı, hemen kapıyı açtı. Teni kararmıştı, yüzünde karanlık bir çehre vardı, parıltısı kaybolmuş ve çökmüş gözleri derinlerden bir yerden bakıyor gibiydi. Uzamış saçları darmadağındı ve omuzlarından aşağı dökülüyordu.

Katsuşiro onu güçlükle tanıyabildi ancak bu oydu! Karşısındaki kadının eşi olduğuna inanamıyordu.

Miyagi kocasını görünce gözyaşlarına boğuldu. Bir müddet, bir şey söyleyemeden sessizce ağladı. Katsuşiro da

bir süre tek kelime edemeden öylece durdu. Ne diyeceğini bilemiyordu. Sonunda Katsuşiro'nun ağzından şu sözler döküldü:

"Hayatta olduğunu bilseydim, yabancı diyarlarda nasıl bu kadar uzun süre kalabilirdim? Sana başıma neler geldiğini anlatayım. Kamakura'daki isyan haberleri başkentte duyulduğunda, ben dönmeye hazırlanıyordum. Vali birliklerinin yenilerek Kamakura Valisi'nin Soşu'ya çekildiğini ve Uesugi'nin peşine düştüğünü duydum. Ağustos ayı başlarında dostum Sasabe ile vedalaşıp başkentten ayrıldım. Kiso Dağları'nda soyguncular yolumu kestiler, tüm paramı ve eşyalarımı aldılar. Neyse ki canımı bağışladılar. Daha sonra köylülerden doğuya giden tüm yolların hem dağlarda hem de sahil boyunca kapatıldığını, başkentten Uesugi'nin karargâhına valiyi yenmesi için bir komutanın gönderildiğini öğrendim. Soşu'da savaşın başladığını söylediler. Köyümüzün yakılıp yıkıldığını, her yerin askerlerle dolup taştığını, at nalları altında çiğnenmeyen bir karış yer kalmadığını duyunca senin de artık hayatta olmadığını düşündüm. Büyük bir üzüntü içerisinde yeniden başkente döndüm. Bazı merhametli insanlar bana yardım etti ve yedi yıl boyunca onların yardımlarıyla yaşadım. Ama sonunda sıkıldım ve en azından eskiden birlikte yaşadığımız yere, mutlu yuvamıza son bir kez olsun bakmak için geri dönmeye karar verdim. Senin yaşadığını hayal bile etmiyordum. Ancak sen karşımdasın. Gözlerime inanamıyorum!" Katsuşiro, bu cümleleri özür dilercesine tekrar tekrar söyledi.

Miyagi de yaşlı gözlerle başından geçenleri kocasına anlattı:

"Sen buradan ayrıldıktan sonra dönüş için söz verdiğin sonbaharı beklemeye başladım. Fakat her şey aniden değiş-

ti, dünya korkunç bir yer hâline geldi. Tüm komşularımız evlerini terk etti. Kimileri denize açılıp uzaklara gitti, kimileri ormanların kuytu köşelerine saklandı. Köyde kalan birkaç kişi de insanlıktan nasibini almamış kimselerdi, yalnızlığımdan faydalanarak benden yararlanmaya çalıştılar. Zekice sözlerle beni kandırmak için uğraştılar. Ancak ben şehvetlilerin oyuncağı olmaktansa ölmeyi tercih ettiğim için birçok acıya katlanmak zorunda kaldım. Samanyolu'nun ışıldayışı sonbaharı müjdeledi ama sen geri dönmedin. Kışı bekledim ve yeni yılı selamladım ancak senden hâlâ haber yoktu. Seni aramak için başkente gitmeyi düşündüm ama erkeklerin bile geri çevrildiği sınır kapılarından bir kadının geçemeyeceğini iyi biliyordum. Bu nedenle, bu evde tek başıma, umutsuzca yaşamak zorunda kaldım. Tek dostlarım tilkiler ve baykuşlardı. Boş yere beklediğimin farkındaydım. Ama şimdi yine benimlesin. Yeniden yanıma gelerek kırgınlığımı giderdin ve beni mutlu ettin. Eğer seni beklerken ölüp gitseydim, duygularımı sana asla anlatamayacaktım. Sevdiği kişinin gelmesini beklerken yüreğinde hasretle ölen birisinin küskünlüğünü başka kimseler bilemez."

Miyagi sözünü bitirince yeniden hıçkırmaya başladı. Katsuşiro, "Şafak neredeyse sökecek," dedi ve yan yana uzandılar.

Hava soğuktu. Odayı, çam ağaçlarının arasından süzülüp gelen ve kâğıt pencerenin boşluklarından içeri giren serin rüzgârlar dolduruyordu. Yol yorgunu olan Katsuşiro çok geçmeden derin bir uykuya daldı. Gökyüzü, şafak öncesi alacakaranlığa dönüştüğünde Katsuşiro hâlâ rüyalar dünyasında geziniyor olmasına rağmen üşüdüğünü hissetti ve üzerinden kayıp düşen yorganı aradı. Kısa bir müddet yarı

uykulu bir hâlde ellerini gelişigüzel sağa sola savurarak yorganı aramaya devam etti. Derken parmaklarının altında bir şey hışırdadı ve bu hışırtı onu rüyasından uyandırdı. Tam o sırada yüzüne yukarıdan soğuk bir şeyin damladığını hissederek gözlerini açtı.

Katsuşiro yüzüne damlayan şeyin çatıda biriken yağmur suyu olduğunu düşündü. Tavana baktı, rüzgârlar çatıyı parçalamış ve yerinden sökmüştü. Çatının olması gereken boşluktan gökyüzünde ışıldayan ay görünüyordu. Kapılar ardına kadar açıktı. Bambu zemin çürümüş, çatlaklardan otlar uzamıştı. Çimenlerin üzerinde çiy damlaları parıldıyordu. Katsuşiro'nun kolları sırılsıklam olmuştu. Yabani sarmaşıklar ve ararotlar tüm duvarları sarmıştı, bahçe yabani otlarla doluydu. Sonbahar olmadığı hâlde evin bahçesi tam bir sonbahar bozkırı görüntüsündeydi. Peki karısı nereye gitmişti? Ortalıkta görünmüyordu.

"Belki de bütün bunlar bir tilkinin hilesidir!"* diye düşündü Katsuşiro. İçinde bulunduğu ev oldukça harap bir hâldeydi ancak kendi evi olduğuna şüphe yoktu. Geniş iç odalardan, ilerideki pirinç deposuna kadar her yer hâlâ onun sevdiği biçimlerini koruyordu. Bir süre sadece şaşkınlıkla etrafına bakındı. Dikkatlice düşündüğünde, belki de karısının bedenine girmiş bir ruh ona görünmüştü. Terk edilmiş bu ev kesinlikle çoktan bir tilki veya porsuk inine dönüşmüştü; bu nedenle burada garip hayaletlerin dolaşması hiç de şaşırılacak bir şey değildi.

Katsuşiro, kendi kendine "Belki de karşıma çıkan şey, beni çok seven ve bana özlem duyan karımın ruhuydu?"

* Japon halk inanışlarında tilki ve diğer bazı hayvanların insanları kandırarak çeşitli hileler yaptıklarına inanılır. *–çn*

diye mırıldandı. Galiba gerçek buydu... Katsuşiro öylesine hüzünlüydü ki ağlayamıyordu bile. Evin içinde amaçsızca ağır adımlarla dolaşırken, "Yapayalnızım... Tıpkı eskisi gibi..." diye düşündü.

Katsuşiro avluya indi. Eskiden yatak odası olarak kullandığı odanın ortasındaki bir hasırı çekip aldı. Hasırı almasıyla birlikte, altında gizlenmiş olan bir tümsek fark etti. Bu tümsek bir mezardı. Bu oda ve hasır, mezarı yağmurdan ve çiy damlalarından korumuştu. Katsuşiro "Dün geceki hayalet, hiç şüphesiz buradan geldi," diye mırıldandı. Bu düşünce onu korkutmakla birlikte karısına duyduğu özlemin artmasına da neden olmuştu.

Mezara sunu olarak konulmuş olan kapların arasında yere saplanmış, ucu sivri bir *sotoba** ve ona iliştirilmiş bir kâğıt parçası vardı. Kâğıttaki yazı silikti; bazı yerleri güçlükle seçilebiliyordu ancak Katsuşiro karısının elyazısını hemen tanımıştı. Kâğıdın üzerinde ne ölen kişiye ait bir homyo** ne de kişinin ölüm tarihi yazılıydı. Kâğıdın üzerinde sadece son dakikaların hüznünü anlatan mısralar vardı:

Kalbimin beni aldattığını bildiğim hâlde
Umutlarım sönmedi sevgi dolu yüreğimde
Bir gün döneceğine inanarak
Yaşadım bugüne dek!

---

* Mezar taşlarının arkasına dikilen ve üzerinde çeşitli dini yazılar bulunan uzun ince tahta bloklar. *–ç.n*

** Kişiye ölümünden sonra din adamları tarafından verilen özel dini isim. *–ç.n*

Şiiri okuyunca karısının öldüğünü anlayan Katsuşiro, ağlayarak yere yığıldı. Eşinin hangi yılda, hangi ayda ve günde bu dünyadan ayrıldığını bile bilmemesi canının daha çok yanmasına sebep oluyordu. "Birileri mutlaka biliyor olmalı!" diye düşündü ve gözyaşlarını silerek dışarı çıktı.

Güneş çoktan yükselmişti. Katsuşiro ilk önce en yakındaki komşu eve gitti ancak evde yaşayan kişi, evin önceki sahibi değildi. Adam, biraz da şüpheli gözlerle süzerek, Katsuşiro'ya kim olduğunu ve nereden geldiğini sordu. Katsuşiro, adama durumunu anlattı:

"Ben yandaki evin sahibiyim. İş için başkente gittim ve orada yedi yıl kaldım. Dün gece döndüğümde evimi darmadağın olmuş, harap bir hâlde buldum. Evde kimse yoktu. Görünüşe göre karım artık hayatta değil çünkü evde bir mezar buldum. Fakat üzerinde herhangi bir tarih yok, bu da acımı daha da derinleştiriyor. Eğer bu konuda bir şey biliyorsanız, lütfen söyleyin."

Adam, "Gerçekten üzücü bir hikâye!" diye yanıt verdi iç çekerek. "Ben sadece bir yıldır burada yaşıyorum. O yüzden daha önce köyde yaşayanlar hakkında bir şey bilmiyorum. Eşiniz zannedersem çok daha önceki bir zamanda vefat etmiş olmalı. Bu köyde yaşayanların hepsi savaş başlayınca kaçmışlar, şimdi burada yaşayanların neredeyse tamamı başka yerlerden gelip buraya yerleşen kimseler. Ancak uzun süredir burada yaşadığını bildiğim yaşlı bir adam var. Bu yaşlı adam, eşinizin vefat tarihini biliyor olmalı çünkü zaman zaman evinizi ziyaret ediyor. Galiba merhumun ruhunu teselli etmek için dua ediyor."

Katsuşiro, "Bana bu adamın nerede yaşadığını söyleyebilir misiniz?" diye sordu heyecanla.

"Bir kulübede yaşıyor," diye cevapladı adam. "Sahile doğ-

ru yürürseniz, buradan yaklaşık iki yüz metre uzakta. Keten ektiği bir tarlası var, oradaki küçük bir kulübede yaşıyor."

Katsuşiro soluğu adamın tarif ettiği yerde aldı. Yaklaşık yetmiş yaşlarında, beli bükülmüş, ocağın önünde yuvarlak hasır minder üzerine oturmuş, çayını yudumlayan yaşlı bir adam karşısına çıktı.

Yaşlı adam, Katsuşiro'yu görür görmez tanımıştı. "Neden bu kadar geç döndün, oğlum?" diye sordu. Katsuşiro da yaşlı adamı tanımıştı. Bu adam, köyün yerlilerinden biri olan Uruma idi.

Katsuşiro, yaşlı adamı uzun ömürlü olmasından dolayı tebrik etti ve sonra başkente gittiği günden başlayarak önceki gece yaşadığı garip olaya kadar başına gelen her şeyi anlattı. Ağlayarak, karısını defnetme zahmetine katlandığı ve mezarına baktığı için yaşlı adama teşekkür etti.

Yaşlı adam şöyle dedi:

"Sen gittikten sonra yaz aylarında savaş başladı ve köyümüz savaşın tam ortasında kaldı. Her yerde kılıç ve mızrak sesleri yankılanıyordu. Köy halkı dört bir yana kaçtı, gençler askere alındı ve terk edilmiş tarlalar, tilki ve tavşanlarla dolu çorak arazilere dönüştü. Sadece sonbaharda geri döneceğine inanan sadık eşin evinden ayrılmadı. Ben de kendimi eve kilitledim ve içeride kalıp saklandım. Çünkü bacaklarım iyice güçsüzleşmişti, yüz adım bile yürüyemiyordum. Yaşamım boyunca pek çok şey gördüm ama o genç kadının cesareti gibi bir şeye ilk defa şahit oldum. Korkunç insanların meskeni hâline gelen bu köyde inancını ve metanetini asla kaybetmedi. Onun bu cesaret ve kararlılığından derinden etkilendiğimi söylemeliyim. Sonbahar da geçti bahar da... Ardından yaz geldi ve ağustosun onuncu günü karın son nefesini verdi.

Onun ölümü beni tarif edemeyeceğim kadar üzdü. Kendi ellerimle bir mezar kazdım, tabutunu mezara indirdim. Mütevazı sunularımı mezarına koydum ve mezarın başına, eşinin bu dünyaya veda ettiğini gösteren bir *sotoba* yerleştirdim. Ama yazı yazmayı bilmediğim için tarihi yazamadım. Tapınak çok uzakta olduğundan karın için bir *homyo* alma imkânım da olmadı. O zamandan bu yana beş yıl geçti. Şimdi senin hikâyeni dinleyince, sadık ve erdemli karının ruhunun gelip sana işlediğin kabahati ve kendisinin uzun süredir devam eden kırgınlığını anlattığına eminim. Şimdi mezara gidelim ve Miyagi'nin ruhu için birlikte dua edelim."

Sözlerini bitirince, yaşlı adam bastonuna dayanarak yürümeye başladı. Katsuşiro ve yaşlı adam, geceyi mezarın başında ağlayarak, dualar ederek, Buddha'nın adını zikrederek geçirdiler.

Gece uzundu ve ikisi de uyuyamayacaktı. Yaşlı adam, bir hikâye anlatmaya başladı:

"Uzun, çok uzun zaman önceymiş. Büyükbabam, hatta büyükbabamın büyükbabasının bile henüz doğmadığı zamanlarmış. Köyümüzde Tegona adında çok güzel bir kız yaşarmış. Ailesi yoksul olduğundan hep mavi yakalı, kenevir liflerinden örülmüş basit bir elbise giyermiş. Ancak Tegona o kadar güzelmiş ki saçları soylu kadınlar gibi taranmamış da olsa, sade bir kıyafet içinde yalınayak bile olsa, dolunayı andıran güzelliği ve zarif bir çiçek gibi gülümsemesiyle başkentte yaşayan altın iplikli ipek elbiseler giymiş soylu hanımları bile gölgede bırakırmış. Sadece köyümüzün erkekleri değil başkentten ve diğer diyarlardan erkekler bile ona kur yapmak için köyümüze gelirlermiş. Ne var ki Tegona çok iyi kalpli bir kızmış. Ona gösterilen bu ilgi, onu

mutlu etmek bir yana onu yalnızca üzüyormuş. Herkesin sevgisine karşılık veremeyeceği için bir gün kendini denize atarak canına kıymış. Kendini buradaki körfezin sularına bırakan Tegona herkes için büyük bir acıya neden olmuş. İnsanlar bu üzücü olay hakkında şiirler yazmış, şarkılar bestelemişler ve hikâyesini nesiller boyunca anlatmışlar. Çok iyi hatırlıyorum, annem bana ondan ilk kez bahsettiğinde bu kız için ne kadar çok üzülmüştüm! Ama Miyagi'nin kalbi, Tegona'nın genç kalbinden çok daha büyük bir ıstırap ve özlem altında ezilmiş olmalı!"

Yaşlı adam bunları söylerken ağlıyordu. Yaşlı insanlar, gençlere göre daha duygusal olurlar ve gözyaşlarını tutmakta zorlanırlar. Katsuşiro'nun üzüntüsünü de ifade edecek kelime yoktu. Tegona'nın hikâyesini dinledikten sonra duygularını şu şiirle dile getirdi:

Bir zamanlar
Kimbilir ne kadar çok sevildi Tegona!
Ben nasıl eşimi seviyorsam
Aynı onun gibi...

Katsuşiro üzüntüsünü, yüreğinin derinliklerinden kopup gelen bu şiirle anlatmaya çalışmıştı. Katsuşiro'nun yazdığı dizeler belki pek ustaca değildi ama hissettiklerini dile getirmeye yeterdi. Bir kişinin düşüncelerinin küçük bir parçasını bile kolayca ifade edememesinin, onun yeteneksizliğinden değil de tam aksine, üstün yeteneğinden kaynaklanan bir zayıflık olduğu söylenebilir.

Bu öykü, Şimousa'yı sık sık ziyaret eden bir tüccardan dinlediğim bir öyküdür.

RÜYADAKİ SAZAN

Enço döneminde, Mii Tapınağı'nda Kogi adında bir keşiş yaşıyordu. Kogi yetenekli bir ressam olarak da tanınıyordu ancak kendini diğerleri gibi Buddha, dağ, nehir, kuş ve çiçek resimleri yapmakla sınırlamıyordu. Kogi daha çok balıkların resmini yapmayı severdi. Tapınak işlerinden muaf olduğu günlerde küçük bir kayıkla Biva Gölü'ne açılır, balıkçıların tuttukları balıkları satın alır, sonra balıkları göle geri bırakır ve balıkların suda oynaşmalarını izleyerek onların resimlerini yapardı. Bunu yıllar içinde tekrarlaya tekrarlaya yeteneğini daha da ilerletmiş ve son derece usta bir ressam olmuştu.

Kogi bir keresinde, bir resim üzerinde çalışırken yorgunluktan uyuyakalmış; rüyasında suya daldığını ve irili ufaklı çeşitli balıkların arasında yüzdüğünü görmüştü. Uyandığında hemen rüyasında gördüklerini çizdi ve "Rüyadaki Sazan" adını verdiği bu resmi duvara astı.

Sanatına hayran olan insanlar, bu resme sahip olabilmek için ona âdeta yalvardılar. Fakat Kogi çiçek, kuş ve manzara resimlerini isteyen herkese hiç düşünmeden cömertçe da-

ğıtmasına rağmen sazan resimlerini asla kimseye vermezdi. İş sazanları tasvir eden resimlere gelince, bu istekleri her defasında reddeder ve şaka yollu şöyle derdi:

"Söyleyin bana, bir keşiş kendi çocuğu gibi yetiştirdiği balıkları; gözünü bile kırpmadan canlıları öldüren ve taze et yiyen insanlara nasıl verebilir? Böyle bir şey mümkün olabilir mi?"

Resimlerinin ünü ve onun bu şakası meşhur olmuş, tüm ülkeye yayılmıştı.

Günler bu şekilde geçip gidiyordu ki Kogi bir gün ansızın hastalandı. Yedinci gün gözleri kapandı, nefesi kesildi ve bilincini kaybetti. Müritleri ve arkadaşları onun ölümüyle kahroldular. Onu sevenler yas tutmak için bir araya geldiler fakat göğsünün hâlâ sıcak olduğunu ve bedenin soğumadığını fark ettiler. İyileşebileceğini düşünerek yanı başında nöbet tutmaya başladılar. Aradan üç gün geçti, Kogi vücudunu biraz kımıldatmaya başladı. Dördüncü gün, aniden kollarını ve bacaklarını hareket ettirdi, derin bir nefes aldı ve gözlerini açtı. Sanki uykudan henüz uyanmış bir adam gibi yatağına oturup çevresinde toplanmış olanlara şöyle sordu:

"İnsanlar dünyasını unuttum... Kaç gündür bu hâldeyim?"

Müritleri ve arkadaşları, Kogi'nin hayata dönmesine elbette çok sevinmişlerdi. Hepsi bir ağızdan yanıt verdi:

"Üstat, üç gün önce nefesiniz durdu. Hem tapınağın hizmetkârları hem de dostlarınız cenaze töreninizi nasıl yapacağımızı tartışmak için toplandık. Ancak göğsünüzün sıcak olduğunu fark ederek sizi tabuta koymadan izlemeye ve ne olacağını görmeye karar verdik ve siz canlandınız! Sizi gömmediğimiz için hepimiz çok seviniyoruz."

Kogi başını sallayarak şöyle dedi:

"Şimdi biriniz Taira No Suke'nin köşküne gitsin ve ona şöyle söylesin: 'Keşiş Kogi mucizevi bir şekilde canlandı. Şimdi *sake*nizi içebilir, balığınızı yiyebilirsiniz. Ama ziyafetinize lütfen kısa bir süre ara verip tapınağımıza buyurun. Kogi size çok ilginç bir şey söylemek istiyor.' Ayrıca eve giden haberci, Taira No Suke'nin evinde neler olduğuna iyice baksın. Taira No Suke'nin kendine bir ziyafet çekmekte olduğunu görecek."

Orada bulunanlardan biri hemen Taira No Suke'nin köşküne gitti. Kogi'nin sözlerini köşkün hizmetçisine iletti ve sonra gizlice içeriye baktı. Ev sahibi Taira No Suke, küçük kardeşi Curo, uşağı Kamori ve diğerleri, bir daire şeklinde oturmuş *sake* içiyorlardı. Haberci elinde olmadan irkildi çünkü gördüğü sahne tam da üstadı Kogi'nin söylediği gibiydi. Gerçekten de evde bir ziyafet verilmekteydi.

Köşkte ziyafette olanlar da Kogi'nin mesajını duyduklarında büyük bir şaşkınlık yaşadılar. Taira No Suke hemen yemek çubuklarını bıraktı, Curo ve Kamori'yi de yanına alarak tapınağa koştu.

Başını yastıktan kaldıran Kogi, ziyaretçisine geldiği için teşekkür etti. Taira No Suke de Kogi'yi iyileştiği için tebrik etti. Kısa bir sessizlikten sonra Kogi:

"Sana bir soru sormama izin ver. Bunşi isimli balıkçıdan hiç balık aldın mı?"

Afallayan Taira No Suke:

"Evet, nereden biliyorsunuz?" diye yanıt verdi.

Kogi sözlerine devam etti:

"Balıkçı Bunşi içinde büyük bir balık olan bir sepetle sizin köşkünüze geldi. O sırada, sen ve kardeşin güney ka-

nadındaki odada *go* oynuyordunuz. Kamori de senin yanına oturmuş, büyük bir şeftali yiyerek oyununuzu izliyordu. Balıkçı size getirdiği balığı gösterdiğinde çok sevindiniz, ona tepsi üzerinde duran şeftalilerden birini verdiniz ve *sake* ikram ettiniz. Aşçınız da balığı sepetten çıkardı ve ince dilimler hâlinde kesti. Buraya kadar her şey sana anlattığım gibi, değil mi?"

Taira No Suke ve yanındakiler, duydukları karşısında âdeta donup kalmışlardı. Kogi'den tüm bunları nasıl bildiğini açıklamasını istediler. Kogi şunları söyledi:

"Hastalığımın neden olduğu ıstırap dayanılmaz hâle gelmişti. Acı inanılmaz bir şekilde canımı yakıyordu. Nefesimin kesildiğinin farkında değildim. Ateşimin biraz olsun geçmesini umarak değneğime yaslandım ve kapıdan dışarı çıktım. Birden kendimi daha iyi hissettim. Kafesinden masmavi gökyüzüne salıverilmiş bir kuş gibiydim. Dağları ve köyleri aşarak göl kenarına ulaştım. Açık yeşim renkli suyu gördüğümde, gerçekliğin kaybolduğunu hissettim ve sadece rüyalarımda balığa dönüştüğümde yaşadığım hazzı tatmak istedim. Kıyafetlerimi çıkararak kendimi suya bıraktım, derinlere daldım ve suyun derinliklerinde özgürce yüzdüm. Uzun bir süre suyun içinde gönlümce eğlendim. Şimdi anlıyorum ki hepsi aptalca bir rüyaydı. Çocukluğumdan beri suya alışkın biriyim ancak benim gibi biri bile asla suda bir balık kadar rahat yüzemez. Tüm kalbimle bir balık gibi yüzebilmeyi dilemeye başladım. O sırada aniden yanımda büyük bir balık belirdi ve bana şöyle dedi: 'Saygıdeğer keşiş, arzunuzu yerine getirmek hiç de zor değil. Lütfen burada bekleyin.' Sonra derinlere doğru daldı ve gözden kayboldu. Çok geçmeden yanında bir sürü balıkla

tekrar geri döndü. Balığın sırtında ise sanki ata biner gibi oturmuş, başında bir taç olan ve cüppe giymiş bir adam vardı. Bu adam bana: 'Size Göl Hükümdarı'ndan bir mesaj getirdim. Göl Hükümdarı, "Ey yaşlı keşiş, insanlar tarafından yakalanan balıkları salıvererek çok iyi bir iş yaptın. Şimdi de suya girdin ve bir balık gibi yüzmek istiyorsun. Bir süreliğine seni altın sazan görünümüne sokup su dünyasının tadını çıkarmanı sağlayacağım. Sana altın sazan kaftanını armağan ediyorum ve konukseverliğimi sunuyorum. Ancak yeme aldanıp da oltaya takılmamaya dikkat etmelisin. Yoksa hayatını kaybedebilirsin," diyor,' dedikten sonra ortadan kayboldu. Kendime baktım; bir sazana dönüşmüş olduğumu ve tüm bedenimin ışıl ışıl parıldayan altın pullarla kaplı olduğunu gördüm. Bunu hiç de garip bulmadan kuyruğumu savurdum, yüzgeçlerimi hareket ettirdim ve suyun içinde istediğim gibi gezmeye başladım. Canım nereye isterse, oradan oraya büyük bir keyifle yüzdüm. İlk olarak, Nagara Dağı'ndan esen rüzgârların yükselttiği dalgalar beni kıyıya getirdi. Ama burada, Şiga Körfezi'nin kenarında dolaşırken, su kenarında yürüyen insanlar gördüm ve çok korktum. Bu yüzden, Hira Dağı'nın gölgesinin düştüğü derinliklere dalmaya çalıştım. Fakat gece olduğunda Katada'daki balıkçı teknelerindeki ışıkları gördüm. Gece berraktı, Kagami Dağı'nın gümüş renkli zirvesinde suyun yüzeyini aydınlatan berrak bir ay parlıyordu. Okino ve Çikubu adaları ile yakındaki bir tapınağın suya yansıyan kırmızı çitleri o kadar güzeldi ki! Bu güzellik karşısında öylesine büyülenmiştim ki Asazuma yönünden gelen bir tekneyi fark etmedim. Tekne yanımdan geçti ve ben de bir yana doğru savruldum. Suyun içindeyken beni korkutan birçok şey oldu. Yabase

yönünden gelen teknelerin kürekleri ve Seta köprüsündeki muhafızların ayak seslerinden sürekli kaçtım. Sadece hava sıcakken yüzeye yakın yüzüyordum. Serin ve rüzgârlı günlerdeyse derin yerlere iniyordum.

"Bir gün yüzerken aniden acıktığımı hissettim ve yiyecek bir şeyler bulmak için gölün etrafında dolaşmaya başladım. Derken balıkçı Bunşi'nin suya bırakmış olduğu ucunda yem olan bir kanca gördüm. Yem çok güzel görünüyordu! Sonra Göl Hükümdarı'nın uyarısını hatırladım. Ayrıca kendime şöyle dedim: 'Ben Buddha'nın öğrencisiyim. Biraz acıktım diye hemen balık yeminin üzerine atlamak bana yakışmaz! Yiyecek bulamadığım için balık yemi yemeye nasıl tenezzül ederim?' Böyle düşünerek hızla oradan uzaklaştım. Fakat zamanla açlığım giderek daha da arttı. Artık açlığa dayanamıyordum. Şöyle düşündüm: 'Yemi yutsam bile yakalanacak kadar ahmak mıyım? Bir kere yutmakla yemin müptelası da olmayacağım! Sadece karnımı doyuracağım.' Balıkçı Bunşi eski bir tanıdığım olduğu için utanmama gerek olmadığına karar verdim ve yeme doğru yaklaştım. Yemi yutmamla birlikte Bunşi'nin ipi çekip beni sudan dışarı çıkarması bir oldu. Bunşi'ye hemen 'Dur! Ne yapıyorsun? Bırak beni!' diye bağırdım. Ancak Bunşi beni duymuyor gibiydi, çenemden bir ip geçirdi, kayığını kıyıdaki kamışlara bağladı; beni bir sepete koydu ve aceleyle evinize doğru yöneldi.

"Bunşi evinize girdiğinde sen güney kanadındaki odadaydın ve kardeşinle *go* oynuyordun. Kamori de yanınıza oturmuş meyve yiyordu. Bunşi'nin getirdiği büyük balığı gördüğünüzde hepiniz çok mutlu oldunuz. Ben ise o sırada tüm gücümle bağırıyordum: 'Benim, ben! Kogi'yi unut-

tunuz mu? Beni serbest bırakın! Tapınağa geri döneyim!' Tekrar tekrar bağırdım ama sen duymamış gibi yaptın ve sadece mutlu bir şekilde ellerini çırptın. Hemen sonrasında aşçınız beni sepetten çıkardı, doğrama tahtasının üzerine koydu, sol elinin parmaklarıyla iki gözüme sertçe bastırdı, sağ eline iyi bilenmiş bir bıçak aldı ve bu keskin bıçağı havaya doğru kaldırdı. Aşçı, beni tam kesecekken, can havliyle çırpınmaya ve çığlık atmaya başladım: 'Buddha'nın bir öğrencisini bu şekilde nasıl öldürürsünüz? Yardım edin, kurtarın beni!'"

Kogi'nin anlattıklarını dinleyenler şaşkına dönmüştü. Taira No Suke, "Evet, doğru!" dedi. "Balığın ağzını defalarca açtığını gördüm ama tek kelime duymadım. Böyle bir şeyi kendi gözlerimle görmüş olduğuma inanamıyorum."

Taira No Suke hemen evine bir haberci göndererek kalan balık dilimlerini göle attırdı. Kısa süre sonra Kogi tamamen iyileşti ve uzun yıllar daha yaşadı. Kader tarafından onun için belirlenen süre sona erdiğinde bu dünyadan ayrıldı. Ölümünden önce ise kendi çizdiği tüm sazan resimlerini gölün sularına bıraktı. Resimlerdeki boyalı sazanlar kâğıtlardan ayrıldılar ve neşe içerisinde oynaşarak suların derinliklerde kayboldular. Bu nedenle ne yazık ki Kogi'nin resimleri günümüze kadar ulaşamadı.

Kogi'nin öğrencisi olan Narimitsu, hocasının tüm yeteneklerini miras aldı ve kendi döneminde tanınmış bir sanatçı oldu. Bir rivayette, Narimitsu'nun Kanyin Sarayı'ndaki bir sürgülü kapıya horoz resmi çizdiği ve bu çizimi gören canlı bir horozun resmi gerçek sanarak üzerine atıldığı anlatılır.

GÖKKUZGUNUN ÖTÜŞÜ

Urayasu olarak bilinen beldede uzun bir süre barış hüküm sürmüştü. İnsanlar neşe içinde çalışıyor, ilkbaharda çiçeklerin altında rahatlıyor, sonbaharda sararmış yapraklarla bezeli ormanlarda dinleniyorlardı. Kimileri henüz görmedikleri Kyuşu'ya gitmeleri gerektiğini düşünerek Kyuşu kıyılarına doğru yelken açmaktaydılar. Bazıları da Fuji ve Tsukuba Dağları'nın zirvelerini keyifle seyretmek için büyük bir hevesle o bölgelere akın ediyorlardı.

İse eyaletinin Oka köyünde Hayaşi ailesine mensup bir adam yaşıyordu. Bu adam, bir gün tüm işlerini varisine devretti ve keşiş olmayı hiç de düşünmediği hâlde saçlarını kazıtarak adını Muzen olarak değiştirdi. Muzen, herhangi bir hastalığı olmayan, son derece sağlıklı biriydi. Yalnızca yaşlılığında değişik yerlere seyahat etmek istemişti. Bu onun hayattaki en büyük arzusuydu.

Muzen bir keresinde, en küçük oğlu Sakunoci'nin kabalığı, inatçılığı ve cehaletini biraz olsun düzeltebilmek amacıyla onu bir aylığına başkent Kyoto'nun Nico bölgesindeki diğer malikânesine götürdü. Böyle yapmaktaki amacı baş-

kentteki hayatı, insanların nasıl yaşadığını ve davrandığını oğluna göstermekti.

Mart ayının son günlerinde Yoşino'daki meşhur kiraz çiçeklerini görmeye gittiler. Yedi gün boyunca bir tapınakta, tanıdıkları keşişlerin yanında kaldılar. Keşişler son derece misafirperver insanlardı. Muzen ve oğlu, burada keşişlerle uzun uzun, hoş sohbetler ettiler.

Muzen eve dönmeden önce hayatında hiç gitmediği kutsal Koya Dağı'na da gitmeye karar verdi. Böylece baba oğul yeniden yola koyuldular. Yaz habercisi gür yeşil yaprakların arasından geçerek Tennokava denilen bir bölgeyi aştılar ve Koya Dağı'na ulaştılar.

Yokuş yukarı uzanan yol bir hayli dikti. Bu yüzden uzun süre yürüdüler, yoruldular ve güneşin nasıl battığını fark etmediler. Civardaki tüm sunakları, mabetleri ve mezarları dua ederek dolaştılar ve karşılarına çıkan her tapınaktan gece konaklamak için izin istediler fakat hiçbir tapınak bu isteklerine olumlu cevap vermedi. Muzen ve oğlu, hiç beklemedikleri böyle bir durumla karşılaştıkları için bir hayli şaşırmışlardı. Ne yapabileceklerini düşünürken tesadüfen yoldan geçmekte olan birisini durdurarak bunun sebebini sordular. Adam şöyle cevap verdi:

"Keşiş olmayanlar ve tapınaklarda hizmet etmeyenler, geceyi geçirmek için dağın eteğine inerler. Gezginlerin bu dağda uyumasına izin verilmez. Bu dağda hiç kimse yolcuları misafir etmez."

Dağ patikalarında dolaşmaktan bitkin düşen ve artık adım atacak hâli kalmayan yaşlı Muzen'in bunu duyunca cesareti tamamen kırılmıştı. Ne yapacaklardı? Muzen sağlıklı biri olmasına rağmen, dik bir patikayı henüz tırmanmış

ihtiyar bir adamdı ve kendini tamamen tükenmiş hissediyordu.

Oğlu Sakunoci, "Güneş battı, yorgunluktan bacaklarımız ağrıyor. Bu hâlimizle dönüş yolculuğuna mı çıkacağız? Ben gencim, geceyi şuradaki çimenlerin üzerinde geçirebilirim fakat sen hastalanırsın diye endişeleniyorum," diye iç çekti.

Muzen, "İşte, seyahat etmenin en ilginç yanı da bu ya zaten" dedi gülümseyerek. "Yorgun bacaklarla dağdan aşağı ineceğiz ama eve dönmeyeceğiz. Yarın yollarda bizi nelerin beklediğini de bilmiyoruz. Muhtemelen yeni zorluklarla karşılaşacağız. Bu dağ, ülkemizdeki en kutsal yerdir. Koya Dağı, erdemi ve iyilikleri sınır tanımayan Büyük Öğretmen Kobo Daişi'nin* adıyla yüceltilir. Ölüm sonrasında sonsuz mutluluk için dua etmek adına en azından bir defa buraya gelmemiz gerekiyordu. İşte bu gece bu mükemmel fırsatı elde ettik. Şimdi Kobo Daişi'nin mezarına gidelim ve bütün gece orada *sutra* okuyalım. Geceyi dua ederek geçirelim."

Çam ağaçlarının altındaki karanlık patikadan geçerek ilerlediler. Kobo Daişi'nin mezarına geldiklerinde, mezarın önündeki Fener Salonu'nun balkonuna çıktılar. Önce yağmurluklarını yayarak kendilerine oturacak bir yer yaptılar, sonra da gecenin karanlığı giderek derinleşirken sessizce *sutra* okumaya başladılar.

Buradaki her şey –hem mezarın bulunduğu açık alan hem de mezarın etrafını çeviren korular– olağanüstüydü. Tapınaklar buradan oldukça uzaktı. O yüzden ne *sutra* okuyan keşişlerin sesleri ne çan sesleri ne de keşiş asalarının çıkardığı sesler duyuluyordu. Uzaklara doğru yayılan uçsuz bucaksız orman sanki bulutları delip geçecek bir duvar gibi

* 774-835 yılları arasında yaşamış olan ünlü Budist din adamı. –*çn*

göğe doğru yükseliyordu. Gecenin derin sessizliği içinde duyulan yegâne ses, yolun yanında akan suyun kederli çağıldama sesiydi.

Gözü uyku tutmayan Muzen konuşmaya başladı:

"Büyük Öğretmen Kobo Daişi'nin manevi gücü toprağı, taşları, çimenleri ve ağaçları bile hidayete erdirecek kadar büyüktü. O, bütün tabiata bir aydınlanma getirdi. Ölümünden bu yana sekiz yüz yıldan fazla bir süre geçmiş olmasına rağmen onun ulu manevi gücü azalmak şöyle dursun çok daha görkemli bir hâle geldi. Kobo Daişi yaşamı boyunca pek çok olağanüstü iş yapmıştır ancak tüm yaptıkları arasında bu dağın yeri ayrıdır. Çünkü Buddha'nın kutlu öğretisi tüm ülkemize işte buradan yayılmıştır. Büyük Öğretmen Kobo Daişi, hayattayken Buddha'nın öğretilerini daha iyi öğrenmek amacıyla Çin topraklarına gitmiş. Çin'deyken onu çok etkileyen şöyle bir olay yaşamış: Bir gün kalbine gelen bir ilhamla asasının başlığını göğe fırlatmış ve şöyle demiş: 'Bu başlığın düştüğü yer, Şingon* öğretisini yayacağım mukaddes yer olacak. Oraya bir tapınak kuracağım ve Buddha'nın öğretisini insanlara anlatacağım.' Asanın başlığı havada yol almış ve işte bu dağa düşmüş. Başlığın ibadet salonunun önündeki çamın olduğu yere düştüğü rivayet edilir. Bu dağda kutsal olmayan hiçbir şey yoktur derler; otlar, ağaçlar, pınarlar, kayalar... Kobo Daişi'nin yüce maneviyatının her şeye sirayet ettiği anlatılır. Bizim bu gece burada olmamızın bir nedeni var: Önceki yaşamımızda yaptığımız iyi işler! Evet, önceki yaşamımızda yaptığımız iyilikler, bu yaşamımızda bize bir ödül olarak geri döndü. Gençsin ama inancını asla ihmal etmemelisin!"

---

* Japon Budizmi içerisindeki mezheplerden biri. *–çn*

Muzen yumuşak bir üslup ve alçak bir sesle konuşuyordu. Fakat sesinde derin bir hüzün vardı. Tam o sırada Kobo Daişi'nin mezarının arkasındaki ormandan bir kuş ötüşü duyuldu: "*Buppan! Buppan!*"

Kuşun sesi ormanın içinde yankılanıyordu. Muzen bir anda canlandığını hissetti. Yorgunluk ve mahmurluktan eser kalmamıştı. Oğlu Sakunoci'ye dönerek heyecanla, "Bu bir mucize!" dedi. "Az önce öten kuş, gökkuzgun olmalı! Uzun zamandır buralarda gökkuzgun olduğu söylenir ama sesini gerçekten duyan birine hiç rastlamadım. Bu gece burada gökkuzgunun ötüşünü duymamız, bu gece günahlarımızın bağışlanacağına ve sonraki hayatımız için iyi karma alacağımıza dair bir alamet olabilir. Gökkuzgunun yalnızca temiz, bozulmamış yerlerde yaşadığı söylenir. Gökkuzgunun Kanzuke ilindeki Kaşo Dağı'nda, Şimozuke ilindeki Futara Dağı'nda, Yamaşiro'daki Daigo'nun zirvesinde ve Kavaçi'deki Şinaga Dağı'nda yaşadığı Büyük Öğretmen Kobo Daişi'nin bazı ilahilerinde de geçer:

Bir kış günü ıssız ormanda
Kamış kulübemdeyim tek başıma
Önümde soğuk bir şafak
Bir kuştan Üç Mücevher'in* çağrısını duyuyorum
Kuşun bir sesi var, benim ise yaralı bir yüreğim ve bulanık bir zihnim
Kuş, zihin, gökte süzülen bulut, akıp giden su...
Bu dağdaki her şey aydınlığa ermiş!

* Budizmde "Buddha", "Buddha'nın öğretisi" ve "din adamları"nı ifade etmek için kullanılan bir benzetme. *–çn*

Yine eski bir şiirde de şöyle der:

Matsuno-o'nun zirvesinde
Şafağı selamlarken sessizlikte
Alacakaranlık gökyüzüne bakıyorum
Ve çınlıyor
Gökkuzgunun gizemli ötüşü

Saifuku Tapınağı rahibi Enro'nun eşi benzeri olmayan bir *Lotus Sutra** imanlısı olduğu ve Matsuno-o *kami*sinin** bu kuşu kendisine hizmet etmesi için bir ödül olarak gönderdiği anlatılır. Gökkuzgunun o zamandan beri Matsuno-o'da yaşadığı anlaşılıyor. Bu gece bir mucize meydana geldi ve bu kutsal kuşun ötüşünü duyduk."

Muzen sözlerini bitirdikten sonra hislerini *haiku**** olarak dile getirdi:

Kuşun ötüşü de
Gizemlerle dolu
Tıpkı dağın kendisi gibi

Sonra yazı gereçlerini çıkardı, bir lambanın ışığında bu mısraları kâğıda döktü ve gökkuzgunun ötüşünü tekrar duymayı umarak etrafı dinlemeye koyuldu. O sırada, gecenin sessizliğini bozan keskin bir sesle irkildiler. Bu ses, uzaktaki bir tapınağın yanındaki bir habercinin sesiydi. Muzen ve oğlu, bir grup insanın Kobo Daişi'nin mezarına yaklaşmakta olduğunu anladılar. Gecenin bu saatinde dua etmek

* Mahayana Budizminde önemli kabul edilen *sutra*lardan birisi. –ç*n*

** Matsuno-o bölgesine hükmettiğine inanılan *Kami*. –ç*n*

*** On yedi heceli kısa bir şiir türü. –ç*n*

için buraya kim geliyordu acaba? Baba oğul şaşkınlık içinde birbirlerine bakakaldılar. Nefeslerini tutarak ayak seslerine kulak kabarttılar. Genç haberci, tahta köprünün üzerinden gacır gucur sesler çıkararak mezara yaklaşıyordu. Muzen ve oğlu, telaşla dua salonunun sağ köşesine saklanmak için bir hamle yapmışlardı ki haberci samuray onları fark etti:

"Siz de kimsiniz? Efendimiz geliyor! Çabuk aşağı inin!"

Bu emir üzerine Muzen ve oğlu aceleyle balkondan aşağı indiler ve yere kapandılar. Çok geçmeden gecenin karanlığında yankılanan ayak sesleri duyulmaya başladı. *Eboşi** ve *noşi*** giymiş bir asilzade dua salonuna çıkıp yere oturdu. Maiyetindeki dört beş kadar samuray da hemen onun sağına ve soluna dizildiler. Asilzade, yanındakilere:

"Hitaçi No Suke nerede?" diye sordu.

Samuraylardan biri:

"Efendim, birazdan burada olur," diye yanıtladı.

Çok geçmeden yine bazı ayak sesleri duyuldu. Bu defa sert görünümlü bir samuray ile başları tıraşlı keşişlerden oluşan bir başka grup da dua salonuna girdi. Yeni gelenler de asilzadenin önünde saygıyla eğildiler. Asilzade, yeni gelen samuraya seslendi:

"Neden geç kaldın, Hitaçi No Suke?"

"Efendim..." dedi samuray, "Şirae ve Kumagae sizin için bir ziyafet hazırlıyorlardı. Size *sake* sunacaklarını söylediler. Bunu duyunca ben de size taze balık ikram etmek istedim. Bu yüzden biraz geride kaldım. Lütfen bağışlayın, efendim."

Asilzadenin önüne mezeler konuldu ve şölen başladı. Asilzade, "Bansaku!" diye bağırdı, "Kadehimi doldur!"

---

* Geçmişte aristokratlar tarafından giyilen bir şapka. *–ç.n*

** Geçmişte aristokratlar tarafından giyilen bir kıyafet. *–ç.n*

Yakışıklı genç bir samuray, dizlerinin üzerinde ilerleyerek saygılı bir biçimde asilzadeye yaklaştı ve önünde duran boş kadehi doldurdu. Asilzade birkaç kadeh *sake* içtikten sonra:

"Coha'nın hikâyelerini ne zamandır dinlemiyorum! Coha'yı çağırın!" diye bağırdı.

Hemen Coha'ya haber verildi. Çok geçmeden Muzen'in gizlendiği yerin arkasından iri cüsseli, basık suratlı, parlak gözlü ve büyük burunlu bir keşiş ortaya çıktı. Keşiş, cüppesini düzeltti ve balkona çıkarak misafirlerden biraz uzak bir yere oturdu. Asilzade ona eski hikâyeler hakkında çeşitli sorular sormaya başladı. Keşiş eski hikâyeler hakkında derin bilgi sahibi biriydi. Bu yüzden, tüm soruları hiç zorlanmadan, en ince ayrıntılarına kadar yanıtladı.

Asilzade onun bu bilgisine hayran kalmıştı. Yanındakilere, "Onu ödüllendirin!" diye emir verdi.

Orada bulunan savaşçılardan biri, keşişe şöyle bir soru sordu:

"Söyle bana, Coha, Büyük Öğretmen Kobo Daişi neden Tama Nehri'nin zehirli sularını kurutmadı? Burada, bu dağda her şey mucizevidir, değil mi? Ancak Tama Nehri'nin suyu zehirlidir ve onu içen herkes ölür. Büyük Öğretmen Kobo Daişi'nin şöyle bir şiiri de vardır:

Yorgun yolcu
Unutup nasıl da içer
Koya Dağı'ndaki Tama Nehri'nin suyunu?

Keşiş gülümseyerek cevap verdi:

"Evet, doğru! Bu şiir, *Fugaşu* isimli kitapta geçer. Bu şiirle ilgili yorumda ise şöyle yazar: 'Koya Dağı'ndaki tapı-

naklara giden yol üzerinde bulunan Tama Nehri'nin çevresinde pek çok zehirli böcek vardır. Bu şiir, Tama Nehri'nin suyunun içilmemesi konusunda bir uyarı olarak yazılmıştır.' Sizin görüşünüz de yorumcunun açıklamasıyla örtüşüyor ve şaşkınlığınızı anlayabiliyorum. Ne de olsa, Büyük Öğretmen Kobo Daişi her şeye kadirdi, dünyanın tüm ruhları ona tabiydi. Daha önce olmayan yolları açmak veya bir kaya içerisine bir mağara kazmak onun için çok kolay şeylerdi. Dahası Kobo Daişi istediği zaman büyük yılanları evcilleştiriyor, vahşi kuşları emri altına alıyordu. Onun böyle olağanüstü işler gerçekleştiren ve herkes tarafından saygı duyulan bir kişi olduğunu düşündüğümüzde, bu açıklamanın doğru olduğunu kabul etmek bir hayli zor.

"Ben bu şiiri şöyle yorumluyorum. Ülkemizin pek çok yerinde Tama Nehri olarak bilinen akarsular vardır. Bu akarsularla ilgili yazılan şiirlerin neredeyse tamamı, bunların saflığını, berraklığını ve güzelliğini anlatır. Bu nedenledir ki bu dağda bulunan Tama Nehri'nin suyunun zehirli olduğu düşünülemez. Burada anlatılan şey, ziyaretçilerin Tama Nehri'nin muhteşem güzelliği karşısında âdeta büyülenmeleri ve farkında bile olmadan ellerini suya daldırarak avuç avuç su içmeleridir. Ancak sonraki nesiller, bu şiiri Tama Nehri'nin zehirli olduğu şeklinde anlamışlar ve o şekilde yorumlar yazmışlardır. Hatta biraz daha derine inersek, bu şiirdeki ölçünün Kobo Daişi'nin yaşadığı Heian Dönemi başlarındaki tarza hiç de uymadığını görürüz.

"Bir şeyin saflığına veya güzelliğine olan hayranlığımızı ifade etmek için '*tama*'* kelimesini kullanırız. O yüzden bazı akarsuların güzelliğini methetmek için onlara *tama* ismi ve-

* *Tama* sözcüğü, Japoncada "mücevher" veya "inci" anlamına gelir. –*çn*

rilmiştir. Zehirli bir akarsuya *tama* adının verildiğini kabul etmek mantıklı bir şey olabilir mi? Neden biri zehirli bir akarsuyun adını *tama* koysun? Buddha'nın gayretli müritleri, bazen Buddha'nın emirlerinden başka bir şey düşünmezler ve şiirin ruhunu göz ardı ederler. Bu sebeple bu tür hatalara düşerler. Şiirden uzak bir insan olmanıza karşın bu şiirin anlamını sorgulamanız gerçekten takdire şayan! Şiirin yorumundan şüphe duymuş olmanız son derece övgüye değer bir davranış!"

Orada bulunanlar, keşişin bu makul açıklamasına hayran kaldılar. Hayranlıklarını övgü dolu sözlerle dile getiriyorlardı ki o sırada mezarın arkasından yine gökkuzgunun ötüşü duyuldu: "*Buppan! Buppan!*"

Asilzade kadehini kaldırarak, "Bu kuşun sesi nadiren duyulur! Ne güzel, gecemiz şenlendi!" dedi ve bakışlarını keşişe çevirdi:

"Peki sen neden sessizsin, Coha? Bir şiirini bekliyorum doğrusu!"

Keşiş saygılı bir tavırla yanıt verdi:

"Efendim, benim mısralarımdan muhtemelen bıkmışsınızdır. Geceyi burada geçiren bir gezgin, şimdiki üslupla muhteşem *haiku*lar yazıyor. Müsaade buyurunuz, kendisi size bir şiir okusun."

"Çağırın onu!" diye emretti asilzade. Bu emir üzerine haberci samuray, Muzen ve oğluna dönerek, "Çağırılıyorsunuz, huzura çıkacaksınız!" dedi ve salonun ortasını işaret etti.

Muzen rüyada mı, uyanık mı olduğundan emin olamıyordu. Baba oğul, korkudan titreye titreye asilzadenin oturduğu yere doğru sürünerek ilerlediler.

Coha, Muzen'e:

"Az önce yazdığın şiiri efendime oku!" dedi. Muzen kekeleyerek, "Hangi şiir? Hatırlamıyorum... Beni affedin lütfen!" diye cevap verdi.

Coha ısrar etti:

"'Gizemlerle dolu dağ...' diye bir şiir okumadın mı az önce? Efendimi bekletme, çabuk o şiiri oku!"

Dehşete kapılan Muzen kendini soru sormaktan alamadı:

"Efendi dediğiniz kişi kimdir? Neden gece vakti, böyle ıssız bir yerde şölen yapıyorsunuz? Burada neler oluyor, hiç anlamıyorum!"

Coha yanıtladı:

"Efendim olarak bahsettiğim kişi Prens Hidetsugu'dur. Burada bulunan diğer kimseler ise Kimura Hitaçi No Suke, Sasabe Avaci, Şirae Bingo, Kumagae Daizen, Ava No Moku, Hibi No Şimotsuke, Yamaguçi Şoun, Marumo Fuşin, Ryusai Nyudo, Yamamoto Tonomo, Yamada Sancuro, Fuva Bansaku... Ve ben de Coha Hokkyo... Sen ve yanındaki kişi, efendimi görebildiğiniz ve onun huzuruna çıkabildiğiniz için gerçekten çok şanslısınız. Şunu bilmelisiniz ki sizin anlayamayacağınız tuhaf bir güç bunu mümkün kıldı. Hadi, şimdi acele et ve şiirini oku!"

Muzen'in başında tek bir tel bile saç yoktu ancak eğer olsaydı şüphesiz saçları korkudan diken diken olacaktı. Zavallı Muzen o denli korkmuştu ki ruhu neredeyse bedeninden fırlayıp havaya karışacaktı. Boynunda asılı duran çantasından boş bir kâğıt çıkardı, titreyen ellerine hâkim olmaya çalışarak fırçayla şiirini yazdı ve Yamamoto Tonomo'ya verdi. Tonomo yüksek sesle şiiri okudu:

Kuşun ötüşü de
Gizemlerle dolu
Tıpkı dağın kendisi gibi

Şiiri dikkatle dinleyen Prens Hidetsugu, Muzen'i "Zekice!" diye övdü ve yanındakilere dönerek "Sonraki kıtayı biri yazsın!" diye emretti.

Yamada Sancuro, "İzin verin, efendim, ben deneyeyim!" dedi ve başını öne eğip düşünmeye başladı. Sonra da aşağıdaki şiiri yazarak Coha'ya uzattı:

Susam taneleri yakarken edilen dua*
Şafak atmak üzere
Ne kadar kısa yaz gecesi

Coha şiiri beğenmişti, hemen efendisine sundu. Prens Hidetsugu da "Fena değil!" diyerek memnuniyetini göstermek üzere kadehini eline aldı ve havaya kaldırdı.

Şölen böylece devam ediyordu ki Sasabe Avaci adındaki samuray birden ciddileşerek, "Kanlı savaş saati geliyor! İblis Aşura'nın** bize doğru yaklaştığını duyabiliyorum. Hazırlanın!" diye homurdandı.

Orada bulunan savaşçıların yüzü bir anda sanki alev alev yanıyormuş gibi kıpkırmızı oldu. Hepsi aynı anda ayağa kalktılar ve coşkuyla haykırdılar:

"Bu gece İşida Mitsunari ve Masuda Nagamori'yi gafil avlayacağız!"

Prens Hidetsugu, Kimura'ya dönerek, "Bu aylak keşişle-

* Bazı Budist mezheplerinde dua sırasında gerçekleştirilen bir ritüel. –ç*n*
** Budist inanışında savaşları çıkardığına inanılan bir iblis. –ç*n*

re boş yere kendimi gösterdim... Onları da bizimle birlikte Aşura âlemine* götür!" dedi.

Ancak birkaç yaşlı samuray araya girerek bu emre karşı çıktılar:

"Onların yaşamları henüz bitmedi. Lütfen kötü işlerinizi tekrarlamayın. Gereksiz yere neden yeni bir vahşet yaratalım?"

Sesler de insan figürleri de tuhaf bir şekilde Muzen ve oğlundan giderek uzaklaşmaya başladı; çok geçmeden de sisli gökyüzünde kayboldu. Baba oğul, yaşadıkları dehşetin etkisiyle bir süre yerde baygın yattılar. Sabaha doğru, soğuk çiy damlaları onları yeniden hayata döndürdü. Hava daha karanlıktı. Her ikisi de hâlâ dehşet içindeydi. Kobo Daişi'nin adını zikrederek güneşin doğuşunu beklediler ve hava aydınlanır aydınlanmaz dağdan indiler.

Muzen ve oğlu, hiç vakit kaybetmeden başkent Kyoto'ya döndüler. Yaşadıkları olay, ikisini de bir hayli hırpalamıştı. İyileşmek için bir süre ilaç içtiler ve *hari*** tedavisi gördüler.

Muzen bir gün Sanco Köprüsü'nden geçerken, İntikam Tepesi'ni*** hatırladı ve bakışlarının zorla tepedeki tapınağa doğru çekildiğini hissetti. Yaşadığı bu olayı, Kyoto'daki tanıdıklarına "Gündüz olmasına rağmen çok korkunçtu!" diyerek anlattı.

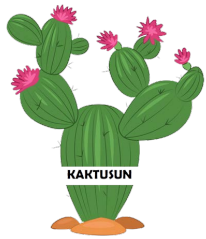
Bu hikâye, Muzen'in başkentte bir tanıdığına anlattığı şekliyle yazıya dökülmüştür.

---

* Budist inanışında İblis Aşura'nın hükmettiğine inanılan bir boyut. –ç*n*

** Akupunktura benzeyen bir çeşit iğne tedavisi. –ç*n*

*** Geçmişte Japonya'da ağır suç işleyenlerin idam edildikleri yerlerden biri. –ç*n*

KİBİTSU KAZANI

Kıskanç bir kadınla yaşamak zordur ama yaşlandığınızda bunun aslında ne kadar iyi bir şey olduğunu anlarsınız!

Böyle budalaca bir sözü kim söylemiş olabilir acaba? Kıskanç kadınlar günlük işlerin yolunda gitmesine mâni olur, her şeyi alt üst eder ve çevrenizdeki kişilerin sizi ayıplamasına bile sebep olabilirler. Eğer durum yeterince kötüyse bu kadınlar evlerini kaybedebilir veya koca bir ülkenin harap hâle gelmesi gibi olaylara da zemin hazırlayabilirler. Onlar yüzünden alay konusu da olabilirsiniz. Eski çağlardan beri kimbilir kaç kişinin böyle bir nedenden dolayı canı yanmıştır? Bunu kimse bilemez.

Kıskançlık öyle bir şeydir ki ölümlerinden sonra bile intikam peşine düşerek korkunç bir yılana veya şiddetli gök gürültüsüne dönüşürler. Bu insanların öfkesi o denli büyüktür ki nefretin muhatabı olan kişinin etini parçalayıp tuza yatırsalar bile sakinleşmezler. Tabii ki bu tür durumlar nadir olduğunu da söylememiz gerekir. Eğer bir erkek doğru davranışlarda bulunur, karısına mutlu ve huzurlu bir yaşam sağlarsa kıskançlık denen bu beladan kendisini koruyabi-

lir. Ancak anlık tutkulara yenik düşer ve küçük de olsa bir çapkınlığa meylederse kendini yakacak olan bir ateşin kıvılcımını çakmış olur. Ayrıca şöyle bir söz de vardır: "Kuşa baş eğdiren şey insan iradesidir; bir kadını itaat ettiren ise kocasının erkekçe duruşudur." Gerçekten de böyledir.

Kibitsu ili, Kaya ilçesi, Niise köyünde Şodayu İzava adında bir adam yaşıyordu. Şodayu'nun büyükbabası gençliğinde Harima'daki Akamatsu klanının hizmetinde çalışırken Kakitsu Olayı patlak vermiş, o da kargaşa sırasında efendisinin konağından ayrılarak buraya yerleşmişti. O zamandan başlayarak, Şodayu'ya kadar uzanan üç nesil çiftçilikle uğraşmış ve büyük bir refah içinde yaşamıştı.

Ne var ki Şodayu'nun tek oğlu olan Şotaro ise çiftçiliği hiç sevmiyordu. Dahası babasının emirlerine itaat etmiyor, başına buyruk hareketlerle günlerini geçiriyordu. Şotaro, eğlenceye ve kadınlara düşkün bir gençti. Onun bu uçarı davranışları babası ve annesini çok üzüyordu. Aralarında istişare ettikten sonra Şotaro'nun evlenirse durulacağına karar verdiler ve oğulları için bir gelin adayı aramaya başladılar.

Aradan birkaç gün geçmişti ki Şodayu tesadüfen yaşlı bir çöpçatanla karşılaştı. Çöpçatan, Şodayu'nun oğlu için hemen iyi bir gelin adayı önerdi:

"Kibitsu Tapınağı'nın rahibi Kasada'nın güzel mi güzel, zarif mi zarif bir kızı var. Çok terbiyelidir, anne babasının sözünden hiç çıkmaz, şiir yazar ve güzel *koto** çalar. Kasada ailesi, Kibi No Kamovake'nin soyundan gelen, iyi bilinen, temiz ve tanınmış bir ailedir. Bu evlilik, her iki aile için de harika bir eşleşme olacaktır. Böyle bir evliliğin gerçekleşmesini şahsen ben çok isterim. Ne dersiniz?"

---

* Kanuna benzeyen geleneksel bir Japon enstrümanı. *–çn*

Bu teklife Şodayu çok sevinmişti:

"Harika bir haber verdin bize! Böyle bir evlilik, ailemiz için büyük bir onurdur ama Kasada ailesi bu civardaki en soylu ailedir. Biz ise yoksul bir çiftçi ailesiyiz. Kasada ailesi haklı olarak bizi kendilerine denk görmeyecek ve korkarım ki böyle bir evliliği kabul etmeyeceklerdir."

Çöpçatan gülümseyerek şöyle yanıt verdi:

"Alçakgönüllülüğünüz sınır tanımıyor. Hiç merak etmeyin! Ben bu evliliği ayarlayacağım ve yeni evli çiftin sonsuz mutluluğunu dileyen şarkıları hep birlikte söyleyeceğiz."

Yaşlı çöpçatan hiç zaman kaybetmeden Kasada ailesini ziyaret ederek durumu anlattı. Rahip Kasada da bu teklife çok sevinmişti. Bu konuyla ilgili karısının da fikrini sordu. Karısı hiç duraksamadan şöyle cevap verdi:

"Kızımız on yedi yaşına bastığından beri neredeyse huzurumu kaybettim. Gece gündüz, tüm kalbimle, kaderin onun karşısına evlenebileceği iyi bir adam çıkarması için dua ediyorum. Nişanı çabucak yapalım ve düğün için bir tarih belirleyelim!"

Böylelikle iki gencin evliliği kesinleşti. Rahip Kasada, yaşlı çöpçatan aracılığıyla Şodayu'ya cevaplarının olumlu olduğunu iletti. İki aile, karşılıklı nişan hediyelerini sundular ve düğün için uygun bir gün seçerek hemen düğün hazırlıklarına başladılar.

Rahip Kasada, bir gün gelin ve damadın mutluluğu için dua etmek üzere diğer rahip ve rahibeleri de yanına çağırdı. Ayrıca, Kibitsu Tapınağı'nın *kami*sine sıcak su sundu. Önemli bir karar alacak kimselerin, Kibitsu Tapınağı'na çeşitli adaklarla gelip sıcak su ile fallarına baktırmaları eski bir gelenekti. Bu fala şu şekilde bakılırdı: Büyük bir kazan

suyla doldurulur, ateşin üzerine konulur ve ardından rahibeler dua ederlerdi. Duanın bitiminde, kazandan eğer boğa böğürmesine benzer bir ses çıkarsa, bu iyiye alametti. Eğer kazandan ses çıkmazsa, bu da kötüye alametti. İşte bu fala "Kibitsu Kazanı" denirdi.

O gün Rahip Kasada da bu evliliğin kızına mutluluk getirip getirmeyeceğini öğrenmek için Kibitsu Kazanı falına bakmıştı. Fakat ateşin üzerindeki kazandan, güz otlarının üzerine tüneyen böceklerin cılız cızırtıları kadar bile bir ses çıkmamıştı. Anlaşılan o ki Kibitsu Tapınağı'nın *kami*si Kasada ailesine olumsuz bir işaret vermişti. Rahip Kasada'nın bu işe canı bir hayli sıkılmış, bütün neşesi kaçmıştı. Rahip Kasada istemeyerek de olsa, karısına bu kötü alameti bildirdi ama karısı bu haber karşısında hiç telaşlanmamıştı. Sakince şöyle dedi:

"Endişe etme, muhtemelen rahiplerden birinin bedeni temiz olmadığı için kazanın sesi çıkmamıştır.* Karşılıklı nişan hediyeleri verildikten sonra nişanın bozulduğu nerede görülmüş? Evlilik sözü, bir düşmana veya bir yabancıya dahi verilmiş olsa bu mümkün değil. Kaldı ki Şodayu İzava... O da nişanı bozmaya asla razı olmayacaktır. Onun bir samuray ailesinden geldiğini biliyorsun. Öyle kimseler her zaman sözüne sadıktır. Ayrıca kızımız, nişanlısının çok yakışıklı bir genç olduğunu duydu. Heyecan içinde düğününe gün sayıyor. Ona faldan bahsedersen, kendine kötü bir şey yapabilir. Sonra pişman olursun ancak pişmanlık fayda vermez."

Karısı, Rahip Kasada'ya bunları söyleyerek onu yatıştırmaya çalıştı. Kadının, bir anne olarak bu tür sözler etmesi

---

* Şintoizm'de, önemli ritüellerden önce din adamlarının birtakım gıda ve davranışlardan uzak durarak bedenlerini temizlemeleri gerekmektedir. *–çn*

son derece doğaldı. Dahası Rahip Kasada da bu evliliğin gerçekleşmesini arzu ediyordu. Karısına hak vererek falı fazla önemsememesi gerektiğine kanaat getirdi. Hazırlıkları tamamlayan iki aile, çok gecikmeden güzel bir düğün yaptılar. Tüm akrabalar, genç çifti tebrik ettiler ve ömür boyu mutluluklar dilediler.

İzava ailesine gelin olarak giren İsora, hemen mükemmel bir eş ve kusursuz bir gelin olduğunu gösterdi. Sabahları herkesten önce kalkıyor ve geceleri de herkesten sonra yatıyordu. Kayınpederi ve kayınvalidesine hiç yüksünmeden özenle hizmet ediyordu. Kocasının mizacına uyum sağlıyor ve onu mutlu etmek için elinden geleni yapıyordu. İzava ailesinin yaşlıları, İsora'nın takdire şayan çalışkanlığı, fedakârlığı ve sadakatinden oldukça memnundu. Kocası Şotaro da onun kişiliğinden etkilenmiş ve ona iyice âşık olmuştu. Karı koca olarak ikisi de hayatlarından son derece memnun ve mutluydu.

Genç çift, bu şekilde ilk başta büyük bir uyum ve mutluluk içinde yaşadı. Ne var ki çok geçmeden Şotaro'nun ahlaksız tabiatı kendini belli etti. Tomonotsu'da yaşayan Sode adında bir kadınla yakınlık kurdu ve komşu köyde bir ev satın alarak kadını oraya yerleştirdi. Şotaro'nun, karısının yanına hiç dönmeden Sode ile birkaç gün geçirdiği zamanlar bile oluyordu. Kocasının bu beklenmedik ihaneti İsora'yı çok yaralamıştı. Zavallı İsora, evliliğini kurtarmak için kocasını, kayınpederinin ve kayınvalidesinin öfkelendiğini söyleyerek korkutmaya çalıştı, çapkınlıktan vazgeçmesi için türlü türlü diller döktü, yalvarıp yakardı. Ancak Şotaro, karısının bu çabalarını hiç mi hiç umursamadı. Şotaro çapkınlıktan vazgeçmek bir yana işi iyice serseriliğe

vurdu, hatta bir defasında bir ay boyunca eve gelmediği bile oldu.

Oğlunun bu uçarı davranışları karşısında Şodayu'nun öfkesi de günbegün artıyordu. Oğlunun söz dinlememekte ısrar ettiğini gören Şodayu, bir gün Şotaro'yu azarlayarak bir odaya kapattı. Ancak bu duruma en çok üzülen yine İsora oldu. İsora her şeye rağmen eşini çok seviyordu. Kocasını öylesine çok seviyordu ki onun hatırına sabah akşam Şotaro'yu sadakatle bekleyen sevgilisi Sode'ye gizlice yiyecekler gönderdi ve onun bakımını üstlendi. Hatta yiyecekleri bazen bizzat kendisinin taşıdığı bile oluyordu. İsora, işte böylesine iyi kalpli ve merhametli bir kızdı.

Bir gün, babasının evde olmamasını fırsat bilen Şotaro karısına şöyle dedi:

"Sevgili İsora, beni nasıl sevdiğini şimdi daha iyi anlıyorum ve senin karşında hatalarımdan dolayı utanıyorum. Seni her görüşümde, işlediğim kabahatler için derin bir pişmanlık duyuyorum. Hüzün ve pişmanlık dışında hiçbir şey hissetmiyorum. Lütfen şimdi beni iyi dinle... O kadını memleketine göndermeye karar verdim. O buradan gitmedikçe hayatımız düzene girmeyecek ve babamın öfkesi dinmeyecek. Fakat şöyle bir durum var. Sode, bu taraflara Harima eyaletindeki İnamino'dan gelmiş. Ailesi uzun zaman önce öldüğü için bu dünyada ona bakacak kimsesi yok. Zaten ben de Sode'nin bu zavallı durumunu görüp acıdığım için ona yakınlık duymuştum. Eğer onu şimdi böyle terk edersem, para kazanmak için kesinlikle limanda erkekleri eğlendirmek zorunda kalacak. Başkentte insanların daha şefkatli olduğunu duydum. Bu yüzden, onu başkente götürüp bir asilzadenin yanında çalışmasını sağlayarak ona yar-

dım etmek istiyorum. Ancak yol masrafı ve yeni kıyafetler için biraz para gerekiyor. Para işini sen halledebilir misin?"

Kocasının bu düşüncesini duyan İsora sevinç içinde:

"Hiç merak etme... Para işini ben bir şekilde halledeRim!" diye yanıt verdi.

İsora kendi kıyafetlerini ve mücevherlerini gizlice sattı, bir bahaneyle annesinden de biraz borç aldı ve bu şekilde elde ettiği tüm parayı Şotaro'ya verdi. Şotaro ise parayı alır almaz evden kaçtı ve Sode ile birlikte hemen başkente doğru yola koyuldu.

Kocası tarafından acımasızca aldatılan ve dolandırılan İsora, kocasından tüm kalbiyle nefret ediyordu şimdi. Yaşadığı büyük keder, zavallı İsora'yı ağır bir hastalıkla yataklara düşürdü. Sadece Kasada ailesi değil, İzava ailesi de kendilerine böyle acılar yaşatan oğulları Şotaro'yu lanetle anıyordu. Her iki aile de ellerindeki tüm imkânları seferber ederek İsora'nın sağlığına kavuşması için çabaladı. Ancak hiçbir hekim umut verecek bir şey söyleyemiyordu. İsora günden güne zayıfladı, güçten düştü ve sonunda bir kaşık yulaf lapası bile yutamayacak kadar bitkin bir hâle geldi. Artık daha fazla yaşayamayacağı açıktı.

Bu arada Şotaro ve Sode, Harima eyaletindeki Arai köyüne ulaşmışlardı. Bu köyde, Sode'nin Hikoroku adında bir kuzeni yaşıyordu. Şotaro ve Sode, bir süre Hikoroku'nun misafiri oldular.

Hikoroku, bir gün Şotaro'ya:

"Başkent elbette iyi bir yer ama orada her çeşit insan yaşıyor. Dahası başkentte kimse kimseye yardım etmez ve güvenebileceğiniz birini bulmak neredeyse imkânsızdır. İsterseniz burada kalın. Pirincimizi paylaşır, birlikte yaşamanın bir yolunu buluruz."

Hikoroku'nun bu sözleri üzerine Şotaro, Sode'yle birlikte Arai köyünde yaşamaya karar verdi. Hikoroku, oturmaları için bitişiğindeki köhne evi kiraladı. Yalnız yaşayan Hikoroku da konuşup dertleşebileceği yeni bir dost edinmiş olmaktan mutluydu.

Ancak tam o günlerde Sode'nin sağlığı biraz bozulmaya başlamıştı. Önce üşütmüş olabileceğini ve hemen iyileşeceğini düşündüler. Ancak bunun basit bir soğuk algınlığı olmadığı çok geçmeden ortaya çıktı. Sode, geceleri sanki doğaüstü bir varlık tarafından ele geçirilmiş gibi uykusunda acı çekiyor, ağlıyor, kıvranıyor ve yatakta sağa sola savruluyordu. Uyandığında ise hiçbir şey hatırlamıyordu.

Şotaro yeni yaşamının arifesinde böyle bir felaketin başlarına gelmesinden dolayı üzüntülüydü. Dünyadaki her şeyi unutarak, neredeyse yemek bile yemeden, bütün gün Sode ile ilgileniyordu. Sode'nin durumu giderek daha da kötüleşmeye başlamıştı. Bir anda ateşi çıkıyor ve kendini kaybediyordu. Aklını yitirmişçesine ağlıyor, inliyor, göğsünde dayanılmaz bir ağrı ile yerde debeleniyordu. Bir süre sonra ateşi düştüğünde ise her zamanki eski hâline geri dönüyordu.

Şotaro'nun aklına gelen tek şey, İsora'nın öfkeli ruhunun bir tür lanete dönüşerek Sode'ye musallat olduğuydu. Acılar yaşatarak terk ettiği kadının ruhu, intikamcı ruh* olarak peşlerine düşmüş olmalıydı. Şotaro, Hikoroku'ya bu endişesinden bahsetti. Hikoroku ise Sode'nin bulaşıcı bir hastalığa yakalandığını düşünüyordu. Hikoroku'nun cevabı şöyle oldu:

"Hayır, hayır... Dediğin gibi bir şeyin olmasına imkân

* Japon halk inanışında intikam almak için çeşitli felaketlere sebep olduğuna inanılan kötücül ruh. *–çn*

yok! Ben bugüne kadar sıtmadan mustarip birçok insan gördüm. Ateşleri yükselince korkunç kâbuslar görürler, ateşleri düşünce de yaşadıkları her şeyi sanki bir rüyaymış gibi unuturlar. İçini ferah tut, endişe etmene gerek yok... Sode'nin de ateşi tamamen geçecek. O zaman çektiği acıları unutacak ve bir şey hatırlamayacak."

Hikoroku'nun sakin tavrı ve söyledikleri Şotaro'yu biraz olsun rahatlatmıştı. Ancak aradan günler geçmesine rağmen Sode hiçbir iyileşme belirtisi göstermedi ve yedinci günde son nefesini verdi. Şotaro çıldırmış gibiydi. Ölmek istediğini haykırdı, acı acı ağladı ve çaresizce ayaklarını yere vurarak yüzünü göğe çevirdi. Hikoroku onu güçlükle sakinleştirdi.

Hikoroku ve Şotaro, birlikte Sode'nin cesedini ateşe verdiler, ceset küle döndüğünde kemikleri gömdüler ve üzerine bir mezar inşa ettiler. Mezara bir *sotoba* diktikten sonra bir rahip çağırarak onun sonraki yaşamında huzur bulması için dua ettiler.

Şotaro çok sevdiği eşini kaybetmiş, hayatta yapayalnız kalmıştı. Artık Sode'ye hiç kavuşamayacaktı. Bazen memleketini hatırlıyordu ama memleketi ona Ölüler Ülkesi'nden bile daha uzak görünüyordu. Onu geri götürecek yolu çoktan kaybetmişti.

Şotaro gündüzleri bütün gün hiçbir şey yapmadan evde yatıyor, akşamları ise Sode'nin her tarafını otların kapladığı ve ağustosböceklerinin hüzünlü bir şekilde öttüğü mezarını ziyaret ediyordu. Şotaro, yanında Sode olmadan sonbahar mevsimini tek başına nasıl geçireceğini düşünerek kahroluyordu. Ancak çok geçmeden, benzer bir kaderi başkasının da paylaştığını anladı. Sode'nin mezarının hemen yanında

yeni bir mezar daha belirmişti. Üzüntüsü her hâlinden belli olan genç bir kadın oraya geliyor, mezara su ve çiçekler sunuyordu.

Bir akşam, Şotaro her gün gördüğü bu genç kadına seslendi:

"Sizin gibi genç bir kadının bu ıssız mezarlığa geliyor olması ne kadar üzücü! Çok gençsiniz ama her gün bu mezarı ziyaret ediyorsunuz."

Genç kadın yanıt verdi:

"Siz de her akşam buradasınız. Her geldiğimde sizi görüyorum. Çok sevdiğiniz birini kaybetmiş olmalısınız. Ne hissettiğinizi anlayabiliyorum."

Genç kadın bunları söylerken yanaklarından tane tane gözyaşları süzülüyordu.

"Evet, on gün kadar önce sevgili karımı kaybettim" dedi Şotaro, "Kendimi çok yalnız ve çaresiz hissediyorum. Buraya gelmek benim tek tesellim. Sanırım siz de aynı durumdasınız."

"Hayır, bu mezar benim çok hürmet ettiğim efendimin mezarı. Gömüleli birkaç gün oldu. Eşi hanımefendi üzüntüden dolayı rahatsızlandığı için buraya gelemiyor. Dul hanımımın yerine tütsü ve çiçekler getiriyorum, efendimin ruhuna sunuyorum."

"Anlıyorum, hanımefendinin rahatsızlanması çok doğal," diye yanıt verdi Şotaro. "Peki merhum kimdi ve sağlığında nerede yaşıyordu?"

"Efendim bu vilayetin ileri gelen bir ailesine mensup varlıklı bir insandı. Fakat ne yazık ki çirkin bir iftira nedeniyle tüm mal varlığını kaybetti. Bu yüzden bir tarlanın kenarında yoksul bir yaşam sürmek zorunda kaldı. Hanımım

ise komşu illerde bile güzelliği dillere destan olmuş, zarif bir kadındır. Efendim maalesef evini ve arazisini ona atılan bir iftira yüzünden kaybetti."

Genç kadının söyledikleri her nedense Şotaro'nun yüreğini titretti ve garip bir şeyin onu hiç tanımadığı bu dul kadına doğru çektiğini hissetti.

"Hanımefendi bu yakınlarda mı yaşıyor? Onu ziyaret etmek isterim doğrusu. Acımızı paylaşarak birbirimizi belki biraz olsun teselli edebiliriz."

"Evimiz buradan çok uzakta değil. Efendimin vefatından sonra hanımımın bu dünyada hiç kimsesi kalmadı. Görüşebileceği bir tanıdığı da yok. Eğer onu zaman zaman ziyaret ederseniz, eminim bu onu çok mutlu edecektir. Lütfen onu sık sık ziyaret edin. Lütfen buyurun."

Genç kadın yolu göstermek için Şotaro'nun önünden yürümeye başladı. Yaklaşık iki yüz metre kadar yürüdükten sonra dar bir yola geldiler, yolu geçip loş bir koruya çıktılar. Korunun iç taraflarında kamış çatılı küçük bir ev vardı. Gökyüzünde ışıldayan ay, bambudan bir kapısı ve yabani otlarla kaplı bakımsız bir avlusu olan bu kasvetli evi aydınlatıyordu. Kâğıt pencerelerin yırtıklarından bir mumun zayıf ışığı dışarı sızıyordu. Gerçekten de yürek burkan bir manzaraydı.

Genç kadın, Şotaro'ya "Lütfen burada bekleyin!" diyerek içeri girdi. Şotaro her yanı yosun tutmuş su kuyusunun yanında beklemeye başladı. Genç kadının dönüşünü beklerken eve doğru dikkatle baktı. Sürgülü kapı bir karış kadar açık bırakılmış, fenerin dalgalanan titrek ışığında siyah cilalı zarif raflar görünüyordu. Çok geçmeden genç kadın bahçeye çıktı:

"Hanımıma ziyaretinizi haber verdim. İçeri buyurmanızı rica ediyor. Sizinle paravanın arkasından görüşeceğini söyledi. Kendisi görüşme için hazır. Buyurun, lütfen içeri gelin," dedi.

Genç kadın, Şotaro'ya yolu gösterdi. Avludaki çalıların etrafından yürüyerek evin arka tarafına geçtiler. On iki ayak genişliğindeki misafir odasının kapısı, bir kişinin girmesine yetecek kadar açıktı; içeride fazla yüksek olmayan bir paravan vardı ve arkasından eski bir yatak örtüsünün kenarı görünüyordu. Görünüşe göre, evin hanımı paravanın hemen arkasında yerde yatıyordu. Şotaro yüzünü paravana doğru çevirerek şöyle dedi:

"Eşinizin yasını tutarken rahatsızlandığınızı duydum. Bu yüzden tüm nezaket kurallarını çiğneyerek sizi ziyaret etmek istedim. Lütfen bu kabalığımdan dolayı beni bağışlayın. Ben de tıpkı sizin gibi çok sevdiğim birini, biricik karımı kısa bir süre önce kaybettim. Acımızı paylaşırsak, acılarımızın belki biraz hafifleyeceğini düşündüm."

Şotaro sözlerini bitirince, evin hanımı paravanı kenara doğru iterek şöyle dedi:

"Uzun zamandır görüşmüyorduk! Zalimliğine nasıl karşılık vereceğimi iyi izle!"

Şotaro şaşkınlık içinde kadına doğru baktı. Karşısındaki kişi, onun merhametsizce terk edip gittiği, memleketinde yalnız bıraktığı İsora'ydı. İsora'nın yüzü solmuş ve kararmıştı, yorgun gözleri dehşet vericiydi. Bir deri bir kemik kalmış elini Şotaro'ya doğru uzatarak ürkütücü bir bakış fırlattı.

Şotaro, o an çığlık atarak yere yığıldı ve bilincini kaybetti.

Şotaro bir süre sonra kendine geldi. Gözlerini açıp etrafına bakındığında, bir evde değil ıssız bir arazinin ortasında metruk bir tapınakta olduğunu anladı. Tapınağın içerisinde sadece kapkara olmuş bir Buddha heykeli vardı. Ortalık sessizdi. Yalnızca köydeki köpeklerin uzaklardan gelen havlamaları duyuluyordu. Şotaro tapınaktan çıkıp tüm gücüyle havlama seslerinin geldiği yöne doğru koşarak eve döndü. Başından geçenleri Hikoroku'ya anlattı. Hikoroku her zamanki soğukkanlı tavrıyla:

"Sen bir tilkinin oyununa gelmiş olmalısın.* İnsan kendini kötü hissettiğinde aldatıcı bir ruh onu kolaylıkla ele geçirebilir. Kederli yüreğin seni çok zayıf biri yaptı. Senin gibi kafası karışık birinin kutsal varlıklara dua etmesi ve kalbini sakinleştirmesi gerekiyor. Toda köyünde saygıdeğer bir Onmyodo** üstadı var. Bence onun yanına git. Ondan seni arındırmasını ve senin için bir tılsım yazmasını iste."

Şotaro, Hikoroku'nun tavsiyesine uyarak Toda köyüne gidip Onmyodo üstadını buldu. Üstada başından geçenleri anlattı ve ondan yardım istedi. Onmyodo üstadı önce Şotaro'nun falına baktı. Biraz düşündükten sonra şöyle dedi:

"Korkunç bir bela çok yakınına kadar gelmiş, hatta kapını çalmak üzere... Adım adım sana yaklaşıyor... İnan bana bu hiç de kolay hallolacak bir mesele değil... İsora'nın öfkeli ruhu bir kadının canını almış ama henüz tatmin olmamış. İntikam almaya devam edecek. Günlerin sayılı, birkaç gün içerisinde hayatın sona erebilir. İsora'nın ruhu yedi gün önce bu dünyadan ayrılmış. Eğer bu beladan kurtulmak istiyor-

* Japon halk inanışlarında tilki ve diğer bazı hayvanların insanları kandırarak çeşitli hileler yaptıklarına inanılır. *–çn*

** Çin kökenli bir fal ve büyü geleneği. *–çn*

san, kırk iki gün daha kendini korumak zorundasın.* Kırk iki gün boyunca kendini eve kilitleyeceksin ve söyleyeceklerimi harfiyen uygulayacaksın. Dediklerimi yaparsan ölümden kurtulursun. Çok dikkatli olmalısın. Yoksa en küçük bir hatanda ölümün acımasız pençeleri seni ânında yakalar."

Onmyodo üstadı, bu sert uyarıdan sonra eline bir yazı fırçası aldı ve Şotaro'nun sırtına, kollarına ve bacaklarına dualar yazdı. Son olarak da birkaç tılsımlı kâğıt uzatarak:

"Bu tılsımları evinin kapılarına ve pencerelerine yapıştır. Ayrıca sık sık Buddha'ya dua et ve sakın hata yapayım deme, yoksa ölürsün!" diye sıkı sıkı tembih etti.

Şotaro korku ve sevinç duyguları içinde evine döndü. Hemen tılsımlı kâğıtları kapılara ve pencerelere yapıştırdı, ardından da kendini eve kilitleyerek dua etmeye koyuldu.

Şotaro, o gece yarısı tüylerini diken diken eden korkunç bir fısıltı duydu: "Lanet olsun! Her yerde tılsımlı kâğıtlar var!" Sonrasındaysa fısıltı kesildi ve başka bir şey duymadı. Dehşete kapılan Şotaro, korkudan titreyerek olduğu yere çöktü ve gecenin uzun oluşuna hayıflanarak gün doğumunu beklemeye başladı. Ancak şafak söktüğünde rahat bir nefes alabildi.

Şotaro ile Hikoroku'nun evini ince bir duvar ayırıyordu. Sabah olunca hemen duvara vurarak Hikoroku'yu duvarın karşı tarafına çağırdı ve ona önceki gece duyduğu fısıltıyı anlattı. Hikoroku, Onmyodo üstadının sözlerinin doğruluğuna ve Şotaro'nun büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğuna kanaat getirmişti. Hikoroku, üstadın uyarısını düşündü. Şotaro'nun yapacağı en küçük bir yanlış, belki de

* Japon Budizm'inde ölen kimsenin ruhunun kırk dokuz gün sonra (her biri yedi günlük yedi döngü sonrasında) bu dünyadan tamamen ayrıldığına inanılır. –*çn*

onu ölüme götürecekti. Bu yüzden, ertesi geceyi duvarın dibinde uyumadan geçirmeye karar verdi. Duvarın karşısında bile olsa en azından Hikoroku'nun uyanık kalması, belki de Şotaro'yu hayatına mal olacak bir yanlıştan alıkoyacaktı.

Ertesi gece korkunç bir hava vardı. Çamların arasından esen sert rüzgâr neredeyse her şeyi yıkıp geçecek kadar şiddetliydi. Üstelik bir de bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamıştı. Hava sanki sıradışı bir şeyler olacağını haber veriyor gibiydi.

İnsanın içini ürperten bu sevimsiz gecede Şotaro ve Hikoroku, bir duvarın karşılıklı iki yanından birbirlerine seslenmeye devam ettiler. Saatler ilerlemiş ve *şiko* saati* gelmişti. Şotaro'nun penceresinin hemen dışında güçlü bir kırmızı ışık parladı ve gecenin sessizliğinde boğuk bir ses duyuldu: "Lanet olsun! Burada da tılsımlı kâğıtlar var!"

Her ikisi de bu korkunç sesi duymuş ve korkudan bayılıvermişlerdi.

Şotaro geceleri büyük bir sabırsızlıkla şafak vaktinin gelmesini bekliyor ve sabah olunca da Hikoroku'ya gece olanları anlatıyordu. Şotaro'nun günleri bu şekilde geçiyordu. Daha doğrusu günler geçmek bilmiyordu. Bir gün, Şotaro'ya bin yıl gibi gelmeye başlamıştı. İntikamcı ruh, her gece evin etrafında insanın kanını donduran çığlıklar atarak dolaşıyordu. Ruhun uğursuz ve kızgın sesi her gece giderek daha da korkunçlaşıyordu.

Geceler birbirini takip etti ve sonunda kırk ikinci gece geldi.

Şotaro "Yalnızca bir gece daha!" diye düşündü, "Bu gece, son gece... ve sonra bu kâbus bitecek." Evet, bir gece sonra

---

* Eski Japon saat sisteminde gece saat iki ile dört arasını kapsayan zaman dilimi. *–çn*

her şey sona erecekti. Zaman yavaş da olsa akıyor ve saatler ilerliyordu. Bu şekilde uzun bir zaman geçti. Şotaro kendini uzun ve derin bir rüyadan uyanmış gibi hissediyordu.

Şotaro, duvarın diğer tarafındaki Hikoroku'ya seslendi. Hikoroku ise duvara yaklaşarak, "Nasılsın? Gecen nasıl geçti?" diye sordu.

Şotaro cevap verdi:

"Günler süren hapis hayatı artık bitti! Kaç gündür yüzünü görmüyorum. Seni görmek ve seninle konuşarak geçen zamanın acısını çıkarmak istiyorum. Kalbimi rahatlatmaya çok ihtiyacım var. Hadi dışarı gel. Ben de şimdi çıkıyorum."

Hikoroku aceleci bir adamdı. Fazla düşünmeden:

"Artık her şey yoluna girdi. Hiç endişelenmeden yanıma gelebilirsin!" dedi.

Şotaro'nun evine açılan kapıya doğru ilerledi ve sürgülü kapıyı itmeye başladı. Kapıyı henüz yarısına kadar itmişti ki yan taraftaki saçaklardan gelen ve âdeta kulaklarını sağır eden korkunç bir çığlıkla yere yuvarlandı. Şaşkınlığını atlatan Hikoroku hemen ayağa kalktı ve Şotaro'nun başına bir şey gelmiş olabileceğini düşünerek bir balta kapıp yola fırladı.

Yola çıktığında, gökyüzünün hâlâ karanlık olduğunu gördü. Gece henüz sona ermemişti. Ay, gökyüzündeki sisin arasından parlıyor, soğuk bir rüzgâr esiyordu. Şotaro'nun kapısı ardına kadar açıktı ama kendisi hiçbir yerde görünmüyordu. Hikoroku, Şotaro'nun eve geri girmiş olabileceğini düşünerek odalara baktı ama odalar boştu. Bir yere gizlenmiş olması da mümkün değildi. Hikoroku, Şotaro'nun evin dışında bir yerlerde olabileceğini düşündü. Aklına gelen her yere baktı fakat Şotaro hiçbir yerde yoktu.

Hikoroku endişeyle "Ne oldu acaba?" diye düşündü. Fenerini yakıp çekinerek de olsa tekrar Şotaro'nun evine girdi. Feneri sağa sola tutarak dikkatle etrafına bakındı. Sonra açık kapının yanındaki duvarda zemine damlayan taze kanları gördü. Fakat görünürde ne ceset ne de ondan artakalan bir şey vardı. Hikoroku etrafına bakınmaya devam etti. Derken, ay ışığında saçakların köşesinde rüzgâr nedeniyle sallanan bir şey olduğunu fark etti. Hikoroku feneri kaldırıp yakından baktığında bunun bir tutam saç olduğunu gördü. Şotaro'dan geriye kalan tek şey, işte buydu: Bir tutam saç!

Hikoroku'nun duyduğu korku ve üzüntüyü anlatmak imkânsızdı. Hava tamamen aydınlandığında, yakındaki tarlalarda ve tepelerde Şotaro'yu aradı ancak eli boş döndü. Şotaro'dan hiçbir iz yoktu.

Hikoroku, İzava ailesine olup bitenleri anlattı ve onlar da Kasada ailesine bu haberi ilettiler. "Kibitsu Kazanı"nın kehaneti ve Onmyodo üstadının sözleri doğru çıkmıştı.

Bu öykü, kuşaktan kuşağa aktarıldı.

YILANIN BÜYÜK AŞKI

Çok uzun zaman önce, Kii eyaletinin Mivazaki kasabasında Takesuke Oya adında bir adam yaşardı. Takesuke, yanında başka balıkçıları da çalıştıran tecrübeli bir balıkçıydı. Yaşamı boyunca deniz ona karşı hep çok cömert davranmıştı. Çeşit çeşit balıklar tutuyor, midyeler çıkarıyor ve bu sayede ailesiyle birlikte bolluk içinde bir yaşam sürüyordu.

Takesuke'nin iki oğlu ve bir kızı vardı. Büyük oğlu Taro dürüst, çalışkan ve aklı başında bir gençti. Babasıyla birlikte aile işini yönetiyordu. İkinci çocuğu olan kızı ise Yamato'lu bir tüccarla evliydi ve kocasının memleketinde yaşıyordu.

Üçüncü çocuğu ise küçük oğlu Toyo idi. Toyo narin, sanatçı ruhlu ve biraz da şımarık bir gençti. Zarif ve güzel şeyleri sever, ticari konulara ve aile meselelerine hiç kafa yormazdı. Babası, ileride Toyo'nun kendi geçimini sağlayamayacağını düşünerek endişeleniyor ve üzülüyordu. Takesuke, bu konuda ne yapacağını hiç bilmiyordu. Eğer aile servetinin bir kısmını Toyo'ya bırakırsa, hiç şüphesiz Toyo bu parayı idare edemeyecek ve kısa sürede başkalarına kaptıracaktı. Takesuke, Toyo'yu disiplinli bir şekilde yetişmesi

için çocuksuz bir ailenin yanına evlatlık olarak vermeyi bile düşünmüştü ancak gerçek er ya da geç ortaya çıktığında çocuk için fazla acı verici olurdu.

En sonundaki Toyo'nun istediği gibi yaşamasına ve kendi yolunu özgürce seçmesine izin vermeye karar vermişti. Bundan böyle Toyo hayatını dilediği gibi yaşayacak ve kendi kaderini çizecekti. Belki bir bilgin olacaktı, belki de bir keşiş ama neyi seçerse seçsin, para kazanamayacağı için ölünceye kadar ağabeyi Taro'ya bağımlı yaşayacaktı, bu belliydi. Babası bu karara vardıktan sonra, küçük oğlunu disipline etmek veya yönlendirmek için herhangi bir çaba göstermedi. Böylece Toyo, kendi arzusuyla Başrahip Abe No Yumimaro'dan ders almak için düzenli olarak Şingu Tapınağı'na gitmeye başladı.

Eylül sonlarında bir gündü. Hava berrak, deniz tıpkı bir çarşaf gibi dalgasızdı. Ancak tuhaf bir şekilde, bir anda gökyüzünde güneydoğu yönünden gelen kara bulutlar belirdi, tüm gökyüzünü doldurdu ve hafif bir yağmur yağmaya başladı. O sırada tapınaktan çıkmak üzere olan Toyo, hocasından bir şemsiye ödünç alarak eve doğru yöneldi. Ancak Asuka Tapınağı'nı gören tepeye ulaştığında, yağmur birden şiddetlendi ve Toyo yakındaki bir balıkçı kulübesine koştu.

Toyo'nun geldiğini gören kulübenin sahibi yaşlı adam, misafirini karşılamak için dışarı çıktı. Yaşlı adam, Takesuke'nin yanında çalışan balıkçılardan biriydi. Yaşlı adam, Toyo'yu saygıyla selamlayarak:

"Aman efendim kimleri görüyorum!" dedi. "Virane kulübeme teşrif ettiğiniz için onur duydum. Size layık bir yer değil ama lütfen içeri buyurun!"

Yaşlı adam, eski bir hasır minderin üzerindeki tozları silkeleyip misafirine uzattı. Toyo, mindere otururken:

"Lütfen rahatsız olmayın... Yağmur dinene kadar sadece birkaç dakika kalacağım," diye yanıt verdi.

Bu sırada kulübenin dışından hoş bir ses duyuldu:

"Çatınızın altında biraz dinlenmeme izin verir misiniz lütfen?"

Bu sözlerin peşi sıra genç bir kadın kulübeye girdi. Toyo kim olduğuna bakmak için hafifçe arkasına döndü. Gelen kişi yaklaşık yirmi yaşlarında, güzel yüzlü, zarif bir saç modeline sahip, dağ desenli ipek bir kimono giymiş bir kadındı. On dört on beş yaşlarında elinde bir *furoşiki** taşıyan, düzgün görünümlü bir hizmetçi kız da ona eşlik ediyordu. Toyo genç kadına büyük bir hayranlıkla baktı. Kadının göz kamaştırıcı güzelliği onu bir hayli etkilemişti. Hanımefendi ve hizmetçisi, yağmurdan sırılsıklam olmuş bir hâldelerdi. Kadın, Toyo'yu gördüğünde yüzü utançtan kıpkırmızı kesildi. Genç kadının mahcubiyeti o kadar asil ve zarifti ki Toyo'nun kalbi heyecandan hızla atmaya başladı.

Toyo, "Bu civarda böyle asil ve güzel bir kadın yaşıyor olsaydı, şimdiye kadar kesinlikle adını duyardım. Başkentten geldiğine şüphe yok. Büyük ihtimalle hac için Üç Dağ'a gitti ve dönüşünde denizi görmek için buraya uğradı. Ancak böyle uzun bir yolculuk sırasında onu koruyacak bir erkek uşağının olmayışı pek de akıl kârı bir iş değil doğrusu!" diye düşündü.

Toyo biraz geriye doğru çekilip, "Lütfen buyurun, içeri girin! Yağmur birazdan diner," dedi.

Genç kadın, Toyo'ya teşekkür ederek Toyo'nun karşısındaki boş yere oturdu. Kulübe küçük olduğu için Toyo, tam karşısında oturan kadının muhteşem güzelliğini yakından

---

* Eşyaları sarmak için kullanılan kare şeklinde büyükçe kumaş örtü. –*çn*

görebiliyordu. Böyle bir güzellik bu dünyaya ait olamazdı. Toyo kalbinin göğsünden fırlamak üzere olduğunu hissetti âdeta.

Toyo biraz da çekinerek:

"Sizin asil bir hanımefendi olduğunuzu görüyorum. Acaba Üç Dağ'ı mı ziyaret ettiniz? Ya da belki de Yunomine'deki kaplıcalara gittiniz? Böyle ıssız bir sahile teşrif etmenizin sebebi nedir? Eski zamanlarda bir şairin bu yerler hakkında yazdığı şiiri hiç duymuş muydunuz? Müsaade ederseniz okuyayım:

Ani yağmur
Ne kadar hüzünlü
Mivagasaki yakınlarında
Sığınabileceğim bir saçak bile yok

Bu mısralar sanki bugünü anlatıyor gibi değil mi? Yağmurun dinmesini burada güven içinde bekleyebilirsiniz. Bu kulübe, babamın yanında çalışanlardan birine ait, yani sahibi yabancı değil. O yüzden lütfen hiç çekinmeyin ve rahat olun. Bu arada, gece nerede kalacaksınız? Size eşlik etmek için izin istemeye cesaret edemiyorum çünkü bu büyük bir kabalık olacak. Ama rica ediyorum, en azından yola çıkacağınızda lütfen bu şemsiyeyi yanınıza alın," dedi.

Hanımefendi, "Teşekkür ederim, çok kibarsınız. Nazik sözleriniz beni gerçekten çok mutlu etti," dedi. "Nezaketinize sığınarak ıslak kıyafetlerimizi burada kurutmak için sizden izin istiyorum. Ben sandığınız gibi başkentten gelmedim. Uzun zamandır bu yakınlarda bir yerde yaşıyorum. Bugün hava o kadar güzeldi ki dua etmek için Naçi

Tapınağı'na gittim. Ne var ki dönüş yolunda bu ani yağmura yakalandık ve buraya sığındık. Böyle bir yerde sizin gibi bir beyefendiyle karşılaşacağımı tahmin bile edemezdim. Güzel bir tesadüf oldu. Gitmemiz gereken uzun bir yol var. Yağmur dinince hemen yola çıksak iyi olacak," diye yanıt verdi.

Toyo sohbetin kesilmesini istemiyordu. Hemen atıldı ve önceki sözlerine benzer sözleri birkaç kez tekrarladı:

"Lütfen yanınıza bu şemsiyeyi alın. Eğer çok isterseniz, daha sonra bir şekilde bana iade edersiniz. Bu arada yağmur pek de dineceğe benzemiyor... Sormamda bir sakınca yoksa nerede oturuyorsunuz acaba? Arzu ederseniz, adamlarımdan birini yanınızda gönderebilirim."

Hanımefendi şöyle yanıt verdi:

"Şingu'nun yakınlarında oturuyorum. Manago'nun evi diye sorarsanız, kolayca bulursunuz. Güneş batmak üzere, artık gitmeliyiz. Misafirperverliğiniz için çok teşekkür ederim."

Genç kadın, Toyo'nun verdiği şemsiyeyi alarak kulübeden ayrıldı. Toyo, genç kadının gidişini uzun uzun izledi; gözden kayboluncaya kadar onları takip etti. Daha sonra yaşlı adamdan bir hasır şapka bir de yağmurluk ödünç alıp evine döndü ancak genç kadının görüntüsü gözlerinin önünden gitmiyordu. Kadının ışıl ışıl parıldayan bir çiy damlasını andıran silueti bir türlü zihninden çıkmıyordu. Bu yüzden saatlerce uyuyamadı ve nihayet şafakta yorgunluktan uyuyakaldı.

Toyo, rüyasında Manago'nun evine gittiğini gördü. Çok büyük ve görkemli bir evdi. Parmaklıkları olan ve üzerinde bambu perdeler asılmış heybetli bir kapısı vardı. Manago,

onu karşılamak için dışarı çıktı ve, "İyiliğinizi unutmadım. Bir gün geleceğinizi umarak sizi hasretle bekledim," dedi.

Toyo'yu içeri davet etti. Ona çeşit çeşit içkiler ve meyveler ikram etti. Uzun saatler birlikte hoş vakit geçirdiler ve aynı yastığa başlarını koydular. Sonra gün ağardı ve Toyo'nun gördüğü her şey bir anda kayboluverdi.

Toyo gözlerini açtığında yatağında yatıyordu. Üzüntüyle "Keşke gördüklerim gerçek olsaydı!" diye hayıflandı. Gördüğü rüya Toyo'yu öylesine heyecanlandırmıştı ki kahvaltı bile etmeden evden çıkıp gitti.

Soluğu Şingu'da alan Toyo, karşısına çıkan kimselere Manago'nun evini sordu ama bilen kimseye rastlamadı. Saatler ilerlemiş, vakit öğleyi geçmişti. Toyo bıkıp usanmadan evi aramaya devam etti. Artık yorulmaya başladığı sıralarda, hiç ummadığı bir yerde Manago'ya eşlik eden hizmetçi kızı gördü. Toyo, kızı gördüğüne çok sevinmişti. Hemen yanına gidip:

"Evinizi arıyorum. Şemsiyeyi geri almak için gelmiştim," dedi.

Hizmetçi kız gülümseyerek:

"Hoş geldiniz! Lütfen beni takip edin, bu taraftan!" diye yanıt verdi.

Hizmetçi kız önde, Toyo arkada yürümeye başladılar. Bir müddet yürümüşlerdi ki hizmetçi kız "İşte burası!" diyerek durdu. Toyo önünde durdukları eve hayretle baktı, rüyasında gördüğü evle birebir aynıydı! Evin kapısı, parmaklıkları ve üzerindeki bambu perdelere varana dek tamamen her şey aynıydı. Toyo "Ne kadar garip!" diye düşündü. Şaşkınlık içerisinde ve biraz da irkilerek bu şatafatlı kapıdan içeri girdi.

Hizmetçi kız, önden koşarak:

"Beyefendi, şemsiyesini almaya gelmiş. Ben de onu eve davet ettim," diye haber verdi.

Manago, Toyo'yu karşılamak için içeriden çıkıp geldi. Gülümseyerek:

"Hani, beyefendi nerede? İçeri alalım. Ona yolu göster," cevap verdi.

O sırada Toyo birkaç adım atarak Manago'nun karşısında belirdi:

"Şingu Tapınağı'nın Başrahibi Abe No Yumimaro, uzun yıllardan bu yana benim hocamdır. Onu görmeye gidiyordum ve size de uğramak istedim. Böyle habersiz sizi rahatsız ettiğim için lütfen beni bağışlayın. Bugün evinizin yerini öğrenmiş oldum. Başka bir zaman sizi tekrar ziyaret ederim."

Manago bu söze hemen karşı çıktı. Hizmetçi kıza dönerek:

"Maroyo, misafirimizin dönmesine engel ol! Dışarı çıkmasına izin verme!" dedi.

Hizmetçi kız da bu söz üzerine Toyo'nun önüne dikilerek:

"Siz nasıl ki şemsiyeyi almamız için ısrar ettiniz, biz de misafirimiz olmanız için ısrar edeceğiz!" dedi ve Toyo'yu âdeta arkasından itekleyerek evin güney tarafındaki odaya götürdü.

Odanın ahşap zemini hasırla kaplıydı; perdelikler, süslü dolaplar ve resimli perdeler... Hepsi birbirinden değerli muhteşem antikalardı. Duvarlarda eski ressamların nadide tabloları asılıydı. Toyo evin sıradan birine ait olmadığını hemen anlamıştı.

Toyo'nun peşi sıra odaya giren Manago:

"Bazı nedenlerden dolayı maalesef evimizin efendisi yok. Bu yüzden sizi ne yazık ki gerektiği gibi ağırlayamıyoruz. Bu konuda anlayışı olmanızı istirham ediyorum. Ancak size birkaç kadeh *sake* ikram edebilirim. Lütfen en azından böyle bir ikramda bulunmama izin verin."

Hizmetçi kız Maroyo, tertemiz tepsilerin üzerine dizilmiş lezzetli atıştırmalıkları ve meyveleri Toyo'nun önüne taşıdı. Sonra da Toyo'nun kadehini nazik bir biçimde doldurdu. Toyo tekrar rüya gördüğünü ve uyanması gerektiğini düşündü. Ancak her şey gerçekti, Toyo kendisini tuhaf bir gerçekliğin tam ortasında bulmuştu.

Hem misafir hem de ev sahibi kadehleri ardı ardına deviriyordu. Çok geçmeden ikisi de hafiften sarhoş olmuştu. Bir ara Manago kadehini kaldırdı, bir kiraz çiçeği dalının berrak sudaki yansımasını andıran güzel yüzünü Toyo'ya doğru çevirerek şakıyan bir bülbül gibi yumuşak ve büyüleyici bir ses tonuyla konuşmaya başladı:

"Size böyle bir itirafta bulunduğum için mahcubum... Ancak düşüncelerimi kendime saklarsam ve bunun sonucunda da hastalanıp yataklara düşersem, bu suçu kim üstlenir? Utanç verici zayıflığımı sizden gizleyerek kutsal varlıkları gücendirmeyeceğim. Lütfen sözlerimin aptalca, yalan veya şaka olduğunu düşünmeyin. Başkentte doğdum ama ailemi henüz bebekken kaybettim. Bu sebeple beni sütannem büyüttü. Üç sene kadar önce bu ilin vali yardımcısı olan Agata adında bir adamla evlenip buraya geldim. Kocam bu ilkbaharda görev süresinin bitimine az bir zaman kala aniden hastalandı ve öldü. Beni bu dünyada tamamen yalnız bıraktı. Beni büyüten sütannemin de bir rahibe olduğunu ve çileci gezintilere çıktığını öğrendim. Bu yüzden,

başkent benim için artık tamamen yabancı bir diyar oldu. Dün kulübeye sığındığımda nezaketinizden çok etkilendim ve sizin gerçekten iyi kalpli bir beyefendi olduğunuzu hemen anladım. Bu yüzden hayatımın geri kalanını size hizmet etmeye adamak istiyorum. Eğer beni eşiniz olmaya layık görüyorsanız, hemen şimdi bu kadehle bin yıl sürecek bir evlilik yemini edelim!"

Önceki günden bu yana Toyo'nun hayalini kurduğu tek şey işte buydu! İki gündür aşkıyla yanıp tutuştuğu kadın ona evlenme teklif etmişti... Ruhu devasa bir aşk karmaşası içindeydi ve bedeni sevinçten titriyordu. Ancak çok geçmeden parasal konularda özgür olmadığını ve henüz kendi başına bir yaşam kuramayacağını hatırladı. Evlenmek için babasından ve ağabeyinden izin almak zorunda olduğunu düşününce az önceki sevinci giderek azaldı, yok oldu ve hatta yerini geleceğe dair bir korkuya bıraktı. Toyo, bu yüzden cevap olarak tek kelime bile edemedi. Toyo'nun tereddüdünü gören Manago, umutsuzluğa kapılarak mahcup bir tavırla:

"Sığ yürekli bir kadın şımarıklığıyla geri alamayacağım aptalca sözler söylediğim için çok utanıyorum. Ben zavallı bir yaratığım, dalgaların arasında denize gömülüp gitmem gerekirken sizi rahatsız etmem yanlış bir davranış oldu. Küstahça konuşmamı lütfen bir sarhoş şakası olarak kabul edin ve unutun," dedi.

Toyo ise Manago'nun bu umutsuzca sözlerine:

"En başından beri sizin başkentten gelen asil bir hanımefendi olduğunuzu düşündüm ve bugün yanılmadığımı anladım. Balinaların yüzdüğü bu kıyı bölgesinde doğup büyümüş benim gibi birinin teklifinizden duyduğu mutlu-

luğu tarif etmesine imkân yok! Size hemen cevap veremedim çünkü geçim konusunda hâlâ babama ve ağabeyime bağımlıyım. Hayatıma babam ve ağabeyim yön veriyor. Şu bedenimden başka benim diyebileceğim hiçbir şeye sahip değilim. Sadece bahtsızlığıma ağıt yakabilirim çünkü sizi eşim olarak karşılamak için bir nişan hediyesi alacak kadar bile param yok. Bilirsiniz, ünlü bir söz vardır: "Konfüçyüs bile aşk uğruna hem evlatlık görevini hem de kendi bilgisizliğini unuttu!" Eğer tüm zorluklara katlanmaya razıysanız, kocanız olmaya ve size hizmet etmeye hazırım," diye yanıt verdi.

Manago duymak istediği sözü duyduğu için çok mutlu olmuştu:

"Ne kadar güzel sözler duyuyorum!" dedi, "Biz artık karı kocayız ve burası artık sizin de eviniz... Lütfen zaman zaman gelin... Bir de... Bu kılıcı size hediye etmek istiyorum. Bu kılıç kocamındı. Hayattayken hep bunu takardı. Lütfen bu küçük hediyemi kabul edin ve her zaman belinize takın."

Toyo, Manago'nun uzattığı kılıca baktı. Büyük bir ustanın elinden çıktığı belli olan, son derece keskin, altın ve gümüş süslerle bezenmiş antika bir kılıçtı. Toyo, ilişkilerinin başlangıcında bir hediyeyi reddetmenin uğursuzluk olacağını düşündü ve bu yüzden kılıcı kabul etti.

Toyo gitmek için hazırlanmaya başladığı sırada, Manago ona engel olmaya çalıştı. Toyo'ya:

"Lütfen bu gece burada kalın, beni yalnız bırakmayın!" diye yalvardı.

Ancak Toyo bu isteği reddetmek zorundaydı:

"Eğer geceyi izinsiz olarak dışarıda geçirirsem babam beni cezalandırır. Fakat söz veriyorum, yarın gece akıllıca bir bahane uydurup yanınıza geleceğim."

Toyo, Manago'nun yanından ayrılıp kendi evine döndü. Ne var ki gece boyunca heyecan ve mutluluktan gözüne uyku girmedi. O gece de sabaha kadar yatağında uyanık yattı ve şafakta uykuya daldı.

Toyo'nun ağabeyi Taro, o sabah diğer balıkçıları toplamak için erkenden kalkmıştı. Toyo'nun odasının yanından geçerken kapıdaki aralıktan içeri baktığında, yatakta uyuyan Toyo'nun yanı başındaki fenerin zayıf ışığı altında parıldayan bir kılıç gördü. Taro kendi kendine "Tuhaf! O kılıcı nereden buldu acaba?" diye düşündü. Taro bu esrarengiz kılıçtan huzursuz olmuştu. Kapıyı gürültülü bir şekilde iterek açtı. Toyo kapı sesine hemen uyanmıştı. Kapının yanında dikilen ağabeyini görünce afallayarak:

"Bana ihtiyacın mı var?" diye sordu.

Taro kızgın bir yüz ifadesiyle:

"Yastığının yanındaki o ışıltılı şey de ne? Bir balıkçının evinde değerli eşyalara yer yoktur. Babam görse, kimbilir seni nasıl azarlardı!" diyerek öfkesini belli etti.

Toyo telaşla kendini savunmaya çalıştı:

"Hayır, hayır... Bu şey bana hiçbir şeye mal olmadı. Onu satın almak için para falan harcamadım. Dün birisi bana bu kılıcı hediye olarak verdi. Ben de onu buraya koydum."

Fakat ağabeyi bu cevaptan hiç de tatmin olmuşa benzemiyordu:

"O zaman bir sakıncası yoksa sorabilir miyim, önüne gelene mücevherler dağıtan bu adam nerede acaba? Bana kalırsa sağdan soldan topladığın bu can sıkıcı Çince yazılar bile korkunç bir para israfı ama şimdiye kadar sustum çünkü babam bu konuda bir şey söylemiyor. Onlar yetmiyormuş gibi üzerine bir de bu kılıç! Sen yoksa bu kılıcı Büyük

Tapınak Festivali'ndeki geçit töreninde takıp hava atmayı mı düşünüyorsun? Aklını mı kaçırdın sen?"

Taro'nun sesi farkında olmadan o kadar yükselmişti ki babaları Takesuke de bu konuşmayı duydu ve olduğu yerden bağırarak konuşmaya dahil oldu:

"Ne yaptı bu aylak yine? Çabuk onu benim yanıma gönder, Taro!"

Taro, babasına:

"Böyle pahalı bir kılıcı nereden almış olabilir? Savaşçı kılıcı gibi ışıltılı bir şey satın almak doğru değil. Baba, lütfen ona o kılıcı nereden ve hangi parayla aldığını sor! Benim şimdi hemen sahile gitmem gerekiyor," diye cevap vererek odadan çıkıp gitti.

Bu konuşmalara anneleri de kulak misafiri olmuştu. Annesi, Toyo'yu yanına çağırdı:

"Neden böyle bir şey satın aldın? Biliyorsun evimizdeki yiyecekler de paralar da tümüyle Taro'ya ait... Sana ait ne var bu evde peki? Şimdiye kadar sana özgürlük tanıdık ve sen de her zaman istediğini yaptın. Fakat böyle bir şey yüzünden ağabeyini kızdırırsan ve o da sana sırtını dönerse şu koca dünyada nereye sığınabilirsin? Sana kim sahip çıkar? Senin gibi her gün onca kitap okuyan ve geçmişin hikmetlerini araştıran biri, bu kadar basit bir meseleyi nasıl anlamaz?"

Toyo bu defa annesini ikna etmek zorunda kalmıştı:

"Gerçeği söylüyorum, ben o kılıcı satın almadım. Birisi onu bana hediye etti. Ancak ağabeyim nedense benim yalan söylediğimi düşünüyor ve bana inanmıyor.

O sırada baba Takesuke de oraya gelmişti. Konuşmaya o da dahil oldu:

"Yalan söylemeye nasıl cüret edersin? Söyler misin bana, böyle bir hediyeyi hak edecek ne yaptın? Böyle bir hediyeyi kim sana neden versin? Hiç anlayamıyorum. Şüphelerim giderek daha da artıyor. Şimdi bana doğruyu söyle ve her şeyi olduğu anlat!"

Toyo başını öne eğdi:

"Yapamam... Çok utanıyorum... Size doğrudan söyleyemem... Biri aracılığıyla açıklayacağım."

Babası, Toyo'nun bu sözü karşısında öfkeden küplere bindi:

"Bu ne zırvalık! Anne babana ve ağabeyine anlatamadığın şeyi kime anlatacaksın?"

Tam o sırada, olup biteni bir köşede izlemekte olan Taro'nun karısı araya girdi:

"İzin verirseniz, Toyo'nun hikâyesini ben dinleyeyim!" diyerek kayınpederini sakinleştirdi. Toyo'ya "Benimle gel!" diyerek Toyo'yu odadan dışarı çıkardı. Toyo ve yengesi, yan odaya geçerek karşılıklı oturdular. Toyo daha yengesi bir şey sormadan hemen içini dökmeye başladı:

"Eğer ağabeyim kılıcı fark etmemiş olsaydı, sabah kalkınca hemen gelip senden tavsiye isteyecektim. Ama daha bunu yapmaya fırsatım olmadan dünyanın azarını işittim. İşin gerçeği şu, yalnız yaşayan dul bir bayan benimle evlenmek istedi ve bana o kılıcı hediye etti. Ben de hem evlenme teklifini hem de hediyeyi kabul ettim. Gel gör ki ben geçimini sağlamaktan aciz bir insanım. Kendi hâlime bakmadan böyle bir işe girişmem tam bir ahmaklık! Kalkıştığım bu iş yüzünden mirastan mahrum kalabilirim. Yaptığım işten çok pişmanım. Yenge ne olursun, bana yardım et!"

Yengesi gülümseyerek cevap verdi:

"Yetişkin bir erkeğin hayatı boyunca bekâr kalması pek iyi bir şey değildir. Doğrusu, ben bu habere çok sevindim! Merak etme, senin için elimden geleni yapacağım," dedi.

Yengesi o gece durumu Taro'ya anlattı. Kocasına: "Sence de güzel bir haber değil mi? Kardeşin de mutlu olmayı hak etmiyor mu? Lütfen babamla konuş ve işleri yoluna koy," dedi.

Ancak Taro'nun düşünceli bir hâli vardı. Kaşlarını çatarak:

"Garip! Agata adında bir vali yardımcısını hiç duymadım. Biz aile olarak yıllardır bu köyün muhtarlığını yapıyoruz. Böyle bir kişinin ölümünü duymamış olmamız mümkün değil. Her neyse, o kılıcı buraya getir, iyice bakmak istiyorum."

Kadın hemen kılıcı alıp Taro'nun yanına döndü. Taro kılıcı yakından inceledi ve kısa bir sessizlikten sonra şöyle dedi:

"Aslında birkaç gün önce vahim bir olay olmuş. Saray bakanlarından biri, duası kabul olduğu için minnetini ifade etmek amacıyla Kumano Gongen mabedine çok sayıda değerli hediye sunmuş. Ancak tapınak hazinesine konulan bu hediyeler çalınmış. Bunun üzerine başrahip, valiye başvurmuş ve hırsızın bulunmasını istemiş. Vali de hemen hırsızın bulunup yakalanması için emir vermiş. Duyduğuma göre, vali bu iş için yardımcısı Funya No Hiroyuki'yi görevlendirmiş. Funya No Hiroyuki şu anda başrahibin yanındaymış ve tapınak hazinelerinin olduğu yeri inceliyormuş. Böyle bir kılıç, bir memura ait olamaz. Gidip babama göstereceğim."

Taro, kılıcı alarak babasının yanına gitti ve durumu anlattı. Sonra da endişeli bir çehreyle:

"Baba, sence ne yapmalıyız?" diye sordu.

Takesuke'nin yüzü öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. Asık bir suratla:

"Gerçekten berbat bir durum!" diye homurdandı ve devam etti: "Şimdiye kadar bir saç teli bile çalmamış bir çocuğun, önceki yaşamındaki hangi suçtan dolayı zihninde böyle kötü düşünceler uyandı acaba? Bu olay ortaya çıkarsa hepimiz biteriz. Atalarımız ve torunlarımızın şerefi için suçlu oğlum bile olsa acımam! Yarın valiye haber ver!"

Taro şafağın atmasını bekledi ve sabah olunca doğruca başrahibin konağına gitti. Başrahibe kılıcı gösterdi. Kılıcı uzun uzun inceleyen başrahip gözlerine inanamadı:

"Evet, hiç şüphe yok! Bu kılıç, bakanın getirdiği armağanlardan biriydi!"

Başrahip, Vali Yardımcısı Funya No Hiroyuki'yi bu gelişmeden haberdar etti. Vali yardımcısı haberi alır almaz hemen:

"Öncelikle diğer kayıp hediyeleri bulmalıyız. Hırsızı tutuklayın!" diye emir verdi.

Vali yardımcısı, Taro'ya yolu göstermesini emretti ve Taro'nun rehberliğinde on asker eve doğru yola çıktı. Zavallı Toyo'nun elbette olup bitenlerden haberi yoktu. Askerler eve girdiğinde, o her zamanki gibi kitaplarının arasına gömülmüş, birtakım yazılar okumakla meşguldü. Askerler içeri girer girmez Toyo'nun üzerine çullandılar. Askerlerin kendisini tutuklamak için geldiğini anlayan Toyo şaşkınlık içinde "Neler oluyor? Suçum ne benim?" diye geveledi ancak askerler cevap vermeden onu sıkıca bağladılar.

Toyo'nun annesi, babası, ağabeyi ve yengesi utanç ve kederden ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Toyo'nun ev-

den zorla götürülüşünü yaşlı gözlerle seyretmekten başka yapabilecekleri bir şey yoktu. Askerlerden biri "Valinin emriyle seni tutukluyoruz! Bizimle geliyorsun! Sallanma, hızlı yürü!" diye gürledi. Askerler, Toyo'yu çevreleyip Vali Konağı'na doğru yola koyuldular.

Toyo hemen vali yardımcısının karşısına çıkarıldı. Vali yardımcısı, Toyo'ya dik dik bakarak:

"Seni utanmaz! Demek tapınağın hazinesini sen soydun! Bu yaptığın, devletin yasalarına karşı çok ağır bir suçtur. Çaldıklarını nereye sakladın? Çabuk söyle!" diye bağırdı.

Toyo neden tutuklandığını sonunda anlamıştı. Gözyaşlarına boğularak cevap verdi:

"Efendim, ben tapınağın hazinesini soymadım. Ben hiçbir şey çalmadım. Kılıcı bana dul bir bayan hediye olarak verdi. Manago adındaki bu kadın, bana kılıcın ölen kocasına ait olduğunu ve kocasının sağken hep o kılıcı taktığını söyledi. Agata ismindeki kocası sağlığında vali yardımcısıymış. Lütfen bu kadını hemen çağırın, masumiyetimi anlayacaksınız."

Vali yardımcısı sinirlenmişti:

"Agata adında bir vali yardımcısı hiç olmadı. Bu tür yalanlar sadece suçunu daha da ağırlaştırır, başka hiçbir işe yaramaz!"

Toyo kan ter içinde suçsuzluğunu anlatmaya çabaladı:

"Yalan söylemiyorum, gerçeği söylüyorum! Size yalvarırım, o kadını bulun ve sorgulayın!"

Bunun üzerine vali yardımcısı askerlere döndü ve:

"Derhal bu Manago isimli kadının evine gidin ve onu tutuklayıp buraya getirin!" diye emretti.

Askerler saygıyla eğildiler ve yanlarına bu kez Toyo'yu

alarak yeniden yola koyuldular. Evin önüne geldiklerinde Toyo, bu kez garip bir manzarayla karşılaştı: Görkemli kapının direkleri çürümüş, kiremitlerinin çoğu yere düşmüş ve paramparça olmuş, her yanını yabani otlar sarmıştı. Evde uzun süredir kimsenin yaşamadığı belliydi. Toyo gözlerine inanamadı. Önceki gün geldiği ev, bu olamazdı.

Askerler etrafta dolaşıp komşuları bir araya topladılar. Komşular –yaşlı bir oduncu, bir değirmenci ve birkaç kişi daha– korkudan titreyerek evin önüne çömeldiler.

Askerlerden biri:

"Bu evde kim yaşıyordu? Agata adında bir adamın karısının burada yaşadığı doğru mu?" diye sordu.

Yaşlı bir demirci ağır adımlarla öne çıkarak cevap verdi:

"Bu isimde birini hiç duymadım. Üç yıl öncesine kadar burada Suguri adında çok sayıda hizmetçisi olan, oldukça varlıklı bir adam yaşıyordu. Bir gün yanına bir sürü mal alarak Tsukuşi'ye doğru yola çıktı ancak bindiği gemi kayboldu. Geride kalanlar da evi birer birer terk edip gittiler. O zamandan beri burada kimse yaşamıyor. Boyacı komşum, bir adamın dün buraya geldiğini, evde bir süre sonra kalıp ayrıldığını görünce şaşırdığını söylüyor."

Askerler, "Her hâlükârda, evin içini iyice incelemek ve gördüklerimizi amirimize bildirmek zorundayız," diyerek içeri girdiler. Evin içi, dışından daha perişan bir hâldeydi. Ön bahçenin viran görünümü iç karartıcıydı, bahçedeki göl et kurumuş, hatta içindeki su bitkileri bile kaskatı kesilmişlerdi. Bahçede neredeyse insan boyundaki otların arasında sert rüzgârlar yüzünden devrilmiş devasa bir çam ağacı etrafına uğursuzluk saçarcasına boylu boyunca yatıyordu. Konuk salonunun kepenklerini açtıklarında, üzerlerine kötü

kokulu bir hava geldi ve herkes dehşet içinde geri çekildi. O sırada, Toyo ise bir köşede sessizce ağlıyordu.

Askerler arasında Kose No Kumagaşi adında cesur biri vardı. "Beni takip edin!" dedi ve ayaklarını tahta zemine sertçe vurarak konuk salonunda ilerlemeye başladı. Her yer, neredeyse bir karış toz içindeydi. Zemin, fare pislikleriyle kaplıydı. Bir perdenin arkasındaysa bir çiçek kadar güzel bir kadın yalnız başına oturuyordu.

Kumagaşi kadına yaklaşarak:

"Vali sizi çağırıyor. Bizimle gelmek zorundasınız!" dedi.

Ancak kadın bu emre aldırmamış görünüyordu. Kadın herhangi bir cevap vermeyince asker ona doğru biraz daha yaklaştı. Onu yakalamak için bir hamle yaptığı sırada, gök gürültüsüne benzeyen korkunç bir ses her yanı titretti. Öyle bir sesti ki sanki yer yarılıyordu. Kimsenin kaçmayı düşünecek zamanı bile olmamıştı, sesin şiddetinden herkes olduğu yere devrildi.

Askerler bir süre sonra kendilerine geldiklerinde, kadın ortalıkta yoktu. Geriye en küçük bir iz bile bırakmadan ortadan kaybolmuştu. Ancak kadının az önce oturduğu yerde parıldayan bir şeyler vardı. Askerler tedirgin bir şekilde de olsa yaklaşarak bu tuhaf nesnelere baktılar. Bunlar bir kısmı Kore ve Çin'den gelmiş türlü türlü kıymetli kumaşlar, kalkan ve mızraklar gibi çeşit çeşit silahlardı. Üst üste yığılı bu şeyler, tapınak hazinesinden çalınan kıymetli eşyalardı.

Askerler çalınan hazineleri toplayıp geri döndüler ve vali yardımcısının huzuruna çıktılar. Evde şahit oldukları garip olayı bütün ayrıntısıyla anlattılar. Vali yardımcısı ve başrahip, bunun kötü bir ruhun entrikası olduğuna kanaat getirerek Toyo hakkındaki soruşturmayı biraz gevşettiler.

Ancak tabii ki Toyo tamamen temize çıkmamıştı. Zavallı Toyo, Vali Konağı'ndaki zindana atıldı. Babasının ve ağabeyinin onu kurtarmak için yaptıkları büyük miktardaki bir ödeme sayesinde yaklaşık yüz gün sonra Toyo serbest bırakıldı.

Toyo sonunda özgürlüğüne kavuşmuştu ancak yaşadıkları onu bir hayli sarsmıştı. "İnsanların arasına çıkmaktan utanıyorum. İzin verin, bir süre ablamın yanında kalayım!" diyerek küçük bir yolculuk için ailesinden müsaade istedi. Ailesi de Toyo'ya hak verdi. Onun ağır bir bunalım geçirmesini önlemek için bir süre evden uzakta, farklı bir yerde istirahat etmesinin iyi olacağını düşündüler.

Toyo, yolculuk hazırlıklarını bitirince babasının sadık bir adamını da yanına alarak yola çıktı. Kanetada Tanabe adında bir tüccar ile evli olan Toyo'nun ablası, Tsubaiçi adlı bir kasabada yaşıyordu. Ablası ve eniştesi, Toyo'nun başına gelen talihsizliklere bir hayli üzülmüşlerdi. Toyo'nun kendilerini ziyaret etmesine çok sevindiler. Toyo'yu büyük bir içtenlikle karşıladılar ve, "Lütfen burada dilediğin kadar kal ve istirahat et!" diyerek onu teselli etmeye çalıştılar.

Günler günleri kovaladı ve şubat ayı geldi.

Ünlü Hase Tapınağı, Tsubaiçi kasabasına çok yakın bir yerdeydi. Bu tapınakta kutsanmış olan Kannon'a* dair efsaneler çok meşhurdu, hatta ünü uzak Çin diyarlarına bile yayılmıştı. Bu nedenle, özellikle ilkbaharda başkentten ve kırsal yerlerden pek çok kimse tapınağı ziyaret etmek için akın akın buraya gelirdi. Hase Tapınağı'nı ziyarete gelen kimseler Tsubaiçi kasabasında en azından bir gece konaklarlardı.

* Japon Budizmi'nde insanları sıkıntıdan kurtardığına inanılan kutsal bir figür. Merhamet azizesi. *–çn*

Tanabe ailesi, tapınak kandilleri yapıp satarak geçimini sağlayan bir aileydi. Bu yüzden Tanabe ailesinin dükkânı her zaman tapınak ziyareti için gelen müşterilerle dolu olurdu. Bir gün, Tanabe ailesinin dükkânına, yanında genç bir hizmetçisiyle birlikte zarif bir kadın geldi ve biraz tütsü istedi. Kadın ve hizmetçisi, diğer müşterilerden farklı görünümleriyle kalabalığın içinde hemen dikkat çekiyorlardı. Kırsal kesimden gelmiş kimselere pek benzemiyorlardı. Tapınak ziyareti için başkentten gelmişler gibi bir havaları vardı.

Kadının yanındaki hizmetçi kız, Toyo'yu görür görmez "Efendimiz burada!" diye bağırdı. Toyo şaşırarak başını kaldırdı ve sesin geldiği tarafa baktı. Karşısında hiç de beklemediği iki kişi duruyordu: Manago ve Maroya! Toyo çığlık atarak dükkânın arka tarafına doğru kaçtı. Ablası ve eniştesi ne olduğunu anlamamışlardı. Eniştesi Kanetada ne olduğunu sordu. Toyo nefes nefese cevap verdi:

"O iblis beni buraya kadar takip etmiş... O ikisine sakın yaklaşmayın! Yanlarına gitmeyin!"

Toyo bir yandan bunları söylerken, bir yandan da umutsuzca kendine saklanacak bir yer arıyordu. Ablası ve eniştesi yine bir şey anlamamışlardı. "Neredeler? Onlar kim?" diye sordular. Diğer müşteriler de şaşkınlıkla birbirlerine bakıyor; ne olup bittiğini anlamaya çalışıyorlardı.

Bu kargaşa içinde Manago herkesin duyabileceği şekilde yüksek sesle:

"Lütfen korkmayın... ve sevgili kocam, sen de korkma! Kendi düşüncesizliğim yüzünden senin suçlanmana ve acı çekmene sebep olduğum için o kadar üzgünüm ki... Özür dilemek ve durumu açıklamak için günlerdir seni arıyor-

dum. Şükürler olsun ki sonunda seni buldum! Burada seninle tekrar görüşebildiğim için öylesine mutluyum ki!" dedi ve sonra da dükkân sahibi Kanetada'ya dönerek "Efendim, rica ediyorum, lütfen siz de söyleyeceklerimi dikkatlice dinleyin ve karar verin. Eğer ben gerçekten bir iblis olsaydım, bu insan kalabalığının arasında ve dahası böyle sakin bir günde, güpegündüz ortaya çıkabilir miydim? Bakın, işte elbisemin dikişleri var! Tıpkı sizin gibi kumaştan elbise giyiyorum. Sizin gibi bir bedenim var. Bakın, güneşe çıkınca gölgem yere düşüyor! Doğruyu söylediğimi anlayın ve lütfen benden şüphe etmeyin!"

Toyo biraz sakinleşmiş ve kendine gelmişti. Cesaretini toplayarak:

"Yalan söyleme, senin bir insan olmadığın apaçık! Tutuklanıp askerlerle birlikte evine gittiğimde önceki eve hiç de benzemeyen harap bir yerle karşılaştım. Kötü ruhların meskeni olan o evde tek başına oturduğunu hepimiz kendi gözlerimizle gördük. Askerler seni yakalamaya çalıştığında, gök gürültüsü gibi bir ses çıkararak masmavi gökyüzünü âdeta salladın ve hiçbir iz bırakmadan ortadan kayboldun. Bunların hepsini kendi gözlerimle gördüm. Neden beni takip ediyorsun? Defol buradan! Beni rahat bırak!" dedi.

Manago yaşlı gözlerle cevap verdi:

"Böyle düşünmene şaşırmadım ama lütfen söyleyeceklerimi dinle! Valiliğe götürüldüğünü duyunca komşum olan yaşlı adamdan bana yardımcı olmasını rica ettim ve birlikte orayı çabucak bakımsız, metruk görünümlü bir eve dönüştürdük. Her şeyi düşündük. Maroya, askerler beni tutuklamaya çalıştığında gök gürültüsüne benzeyen bir ses çıkararak herkesi kandırdı. Sonra bir kayıkla ora-

dan kaçıp Naniva'ya gittik. Ancak hep seni düşünüyordum. Sana ne olduğunu öğrenebilmek için buraya gelerek Hase Tapınağı'nda dua ettim. Tapınaktaki saygıdeğer Kannon'un sonsuz merhameti sayesinde dileğim gerçekleşti ve bu mutlu buluşma mümkün oldu. Söyler misin, benim gibi zayıf bir kadın tapınak hazinesini nasıl soyabilir? Bir kadın bu kadar çok kutsal hazineyi nasıl çalmış olabilir? Tüm bunlar, kaba ve kötü kalpli bir adam olan eski kocamın yaptığı yanlış işler. Lütfen söylediklerimi iyi düşün ve sana karşı hissettiğim sevginin en azından bir damlasını da olsa hissetmeye çalış."

Toyo, Manago'ya inanmamakla beraber ona biraz acımıştı. Ne diyeceğini bilemiyordu. Manago'nun hikâyesi her şeyi açıklıyordu. Savunması o kadar başarılıydı ki Toyo'nun ablası ve eniştesi hiç tereddüt etmeden ona şöyle bir teklifte bulundu:

"Doğrusu Toyo'nun anlattıkları bizi çok korkutmuştu. Ancak elbette bu çağda böyle şeyler olamaz. Sevgi dolu kalbinin seni ne kadar uzaklara savurduğunu üzülerek dinledik ve hissettiğin sevginin derinliğinden etkilendik. Toyo istese de istemese de bizimle kalmalısın. Lütfen misafirimiz ol."

Toyo'nun ablası ve eniştesi, Manago'nun dürüstlüğünden en ufak bir şüphe bile duymamışlardı. Evlerinde boş bir odayı kalması için Manago ve Maroya'ya verdiler. Manago orada bulunduğu birkaç gün içinde Tanabe ailesine kendini daha da sevdirmeyi başardı. Manago, ev sahibi karı kocadan Toyo'nun kendisini affetmesi için yardımcı olmalarını istedi. Toyo'nun ablası ve eniştesi, Manago'nun kararlılığından etkilenmişti. Her ikisi de Toyo'yu ikna etmek için türlü türlü diller döktüler ve en sonunda Toyo ve Manago'nun evlenmesini sağladılar.

Toyo'nun kalbi de günden güne daha yumuşamış, Manago hakkındaki düşüncesi biraz değişmişti. Zaten Manago'yu ve onun güzelliğini baştan beri hep sevmişti. Hatta Toyo, Manago ile yeniden birleşmelerinin bu kadar uzun süre gecikmiş olmasına bile üzülmeye başlamıştı.

Bu şekilde zaman akıp gitti ve mart ayı geldi. Bir gün, Toyo'nun eniştesi ev halkını toplayarak:

"Şu an Yoşino'da hava kimbilir ne kadar güzeldir! Tabii ki başkentle kıyaslanamaz ama Kii'den iyi olduğu kesin! İlkbaharda Yoşino bir başkadır. Mifune dağı, Natsumi nehri... Defalarca seyretseniz bile olağanüstü güzelliklerine asla doyamazsınız. Bugünlerde kimbilir ne kadar muhteşemdir! Neden duruyoruz ki? Hadi hazırlanın, Yoşino'ya gidelim!" dedi.

Manago gülümseyerek:

"Başkentin sakinleri bile hep Yoşino manzarasının keyfini doya doya çıkaramadıkları için şikâyet ediyorlar. Size katılmayı çok isterdim ancak bugün korkarım size eşlik edemeyeceğim. Benim çocukluğumdan beri düzelmeyen bir rahatsızlığım var. Kalabalık yerler ve uzun yürüyüşler beni çok yoruyor. Lütfen bensiz gidin ancak bana hediye getirmeyi unutmayın," diye yanıt verdi.

Ancak Kanetada Tanabe'nin pes etmeye hiç niyeti yoktu:

"Hiç merak etme, seni fazla yürütmeyeceğim! Eğer gitmezsen Toyo'nun ne kadar endişeleneceğini bir düşün! Seni ne kadar merak eder."

Toyo da hemen söze karıştı:

"Eniştem madem seni fazla yürütmeyeceğini söylüyor, sen de inat etme. Yolda yığılıp kalacak olsan bile bu teklifi reddedemezsin."

Bu ısrarlar karşısında Manago daha fazla direnemedi ve

hiç istemediği hâlde diğerleriyle birlikte Yoşino'ya gitmek zorunda kaldı.

Yoşino'ya gelen tüm hanımlar son derece şık giyinmişlerdi ancak hiçbir kadın Manago'nun güzellik ve zarafetiyle kıyaslanamazdı. Tanabe ailesinin uzun zamandır dostane ilişkiler içinde olduğu bir tapınağı ziyaret ettiler. Başrahip onları sıcak bir şekilde karşıladı:

"Bu bahar geç geldiniz. Çiçeklerin yarısı döküldü, bülbüllerin cıvıltısı neredeyse kesildi ama merak etmeyin, yine de size hâlâ duran güzel yerleri göstereceğim."

Başrahip misafirlerine sade ancak lezzetli bir akşam yemeği ikram etti. Misafirler ertesi günkü gezi için istirahate çekildiler. Şafak vakti gökyüzü biraz sisliydi ama çok geçmeden hava açtı. Tapınak bir tepenin üzerindeydi, buradan bakıldığında tapınağın etrafında sağa sola dağılmış keşiş kulübeleri görünüyordu. Dağ kuşlarının neşeli cıvıltıları; ağaçlar, çimenler ve çiçeklerin birbirine karışmasıyla oluşan muhteşem bir renk cümbüşü ve olağanüstü manzaraya eşlik ediyordu. Tanabe ailesi, daha önce defalarca seyrettikleri bir manzara olmasına rağmen sanki ilk kez görüyormuşçasına büyük bir hayranlıkla manzarayı seyrettiler.

Yoşino'ya ilk kez gelenlere önce şelale gösterilirdi. Şelaleye gitmek için bölgeyi iyi bilen bir rehberle birlikte yola çıktılar. Vadiden aşağı indiler. Eskiden imparatorların sık sık ziyaret ettikleri sarayın bulunduğu yerdeki kayaların arasından birkaç kola ayrılan şelalenin içinde, akıntıya karşı yüzmeye çalışan ve güneş ışığında parıldayan küçük alabalıklar hoş bir görüntü oluşturuyordu.

Tanabe ailesi güzel bir yer bularak yanlarında getirdikleri yiyecekleri bir örtünün üzerine serdiler. Yiyeceklerden

atıştırarak hem manzaranın hem de keyifli bir sohbetin tadını çıkarmaya başladılar.

O sırada hemen yakınlardaki bir patikada, saçları bir demet kenevir ipliğini andıran tuhaf görünümlü bir adam belirdi. Adam yaşlıydı ancak vücudunun hâlâ dinç ve güçlü olduğu belliydi. Yaşlı adam, yürüyerek şelalenin yanına geldi ve Tanabe ailesini şüpheli gözlerle süzmeye başladı. Manago ve Maroya, adamın bu hareketinden bir hayli rahatsız olmuş gibiydiler, hemen arkalarını döndüler ve onu görmemiş gibi yaptılar.

Yaşlı adam, Manago ve Maroya'ya bir süre baktıktan sonra:

"Utanmaz iblisler! Neden insanları aldatmaya devam ediyorsunuz? Benden kurtulabileceğinizi mi sandınız?" dedi.

Manago ve Maroya hemen ayağa fırlayarak şelaleye doğru koşmaya başladılar. İkisi şelaleye doğru koşarken tuhaf bir şey oldu ve şelalenin serin suları fokurdayarak kaynamaya başladı. Çıkan buhar, bulutlar hâlinde kümelenip göğe yükseldi. Manago ve Maroya da bir anda gözden kayboldular. Mürekkep rengindeki kara bulutlar bir anda gökyüzünde toplandı ve bardaktan boşanırcasına bir yağmur yağmaya başladı. Yağmur o kadar şiddetliydi ki neredeyse bambuların sert gövdelerini bile ezmiş, çiğnenmiş otlara benzetmişti.

Yaşlı adam, paniğe kapılan Tanabe ailesini sakinleştirdi. Onları yakındaki bir köye götürdü. Burada eski bir evin saçakları altına sığındılar. Yaşlı adam, Toyo'ya dönerek şöyle dedi:

"Yüzüne yakından baktığımda, o iblisin sana eziyet etti-

ğini gördüm. Eğer sana yardım etmeseydim, hiç şüphe yok ki hayatını kaybedecektin. Şu andan itibaren çok dikkatli olmalısın."

Toyo hayatını kurtaran yaşlı adama yere kapanarak teşekkür etti. Hiç tanımadığı bu adama hem saygı duymuş hem de bu adamdan korkmuştu. Toyo, yaşlı adama başından geçenleri anlattı ve "Efendim, ne olur beni kurtarın! Yaşamak istiyorum, lütfen bana yardım edin!" diye yalvardı.

Yaşlı adam düşünceli bir şekilde başını sallayarak:

"Tam düşündüğüm gibi..." dedi ve devam etti, "O iblis aslında çok yaşlı dev bir yılandır. Yaradılışı gereği çok şehvetli ve kararsızdır. Bazen bir boğayla çiftleşir ve tek boynuzlu bir at doğurur. Bazen bir aygırla çiftleşir ve bir ejder atı doğurur. Görünen o ki yakışıklılığın onun aklını başından almış ve sana bağlanmasına neden olmuş. Seni de kandırarak yoldan çıkarmış. Eğer dikkatli olmazsan, senin ruhunu emecek ve öleceksin."

Yaşlı adamın söyledikleri, Toyo ve Tanabe ailesini daha da korkutmuştu. Ona "yaşayan bir azizmiş" gibi büyük bir hürmet göstermeye başladılar. Yaşlı adam onların bu tavrına gülümseyerek karşılık verdi:

"Hayır, hayır... Ben sizin düşündüğünüz gibi kutsal bir varlık falan değilim. Ben sadece Yamato Tapınağı'nın bir hizmetkârı olan Tagima No Kibito adında sıradan bir ihtiyarım. Hadi, gelin size dönüş yolunuzu göstereyim."

Gruptakiler onu takip ederek misafir oldukları tapınağa geri döndüler.

Ertesi gün Toyo, Yamato köyüne gitti ve Yamato Tapınağı'nı ziyaret etti. Yaşlı adamı saygıyla selamladı, yanında getirdiği üç top ipek ve iki top pamuklu kumaşı

hediye olarak sundu. Ondan kendisi için bir arınma ayini yapmasını rica etti. Yaşlı adam hediyeleri kabul etti ve kendisine hiçbir şey bırakmadan hepsini altındaki rahipler arasında paylaştırdı.

Yaşlı adam, Toyo'ya:

"Görünen o ki yakışıklılığın iblisin aklını başından almış ve bu yüzden büyük bir tutkuyla sana bağlanmış. Sen de onun girdiği yalancı görünüme aldanarak ona âşık olmuşsun. Ne yazık ki o iblis sana bu şekilde eziyet etmeye devam edecek. Fakat korkma, bundan böyle eğer cesaretini toplar ve huzursuz kalbini sakinleştirirsen, iblisleri geri püskürtmek için benim gibi ihtiyarın yardımına ihtiyacın olmayacak. Önce kalbini huzura kavuşturmalı ve o iblisi zihninden tamamen kovmalısın," diyerek kurtuluş yolunu gösterdi.

Yaşlı adamın öğütlerini dinledikten sonra Toyo kendisini uzun ve derin bir uykudan uyanmış gibi hissetti. Yaşlı adama defalarca teşekkür ederek ablasının yanına döndü.

Toyo eve dönünce:

"Uzun süredir iblis beni neden aldatabiliyor, sonunda anladım. Tüm bu felaketlerin başıma gelmesinin tek bir nedeni var, o da kalbimin doğru olmayışı. Yıllar boyunca anne babama ve ağabeyime karşı olan görevimi ihmal ettim, onlara yalnızca yük oldum. Sizi de kendi dertlerimle üzerek gereksiz yere meşgul ettim. Aylardır beni misafir ediyorsunuz. Nezaketiniz için gerçekten çok minnettarım. Artık eve dönmem gerekiyor. İlk fırsatta tekrar ziyaretinize geleceğim," diyerek Tanabe ailesiyle vedalaştı ve Kii eyaletindeki evine geri döndü.

Toyo'nun başından geçen olayları dinledikten sonra, evdekiler suçsuzluğundan dolayı Toyo'ya daha fazla acıdılar.

İblisin inatçılığı ve yaptığı zulüm onları da ürkütmüştü. Toyo'nun anne ve babası, Toyo'nun başına yeniden böyle bir felaket gelmesini engellemek için onu hemen evlendirmeye karar verdiler.

Şiba kasabasında Şoci adında bir adam yaşıyordu. Şoci'nin kızı Tomiko, İmparatorluk Sarayı'nda görevliydi ve hizmet süresi sona ermek üzereydi. Şoci, Toyo'nun iyi bir damat olacağını düşünerek Takesuke'ye aracılar gönderdi. Takesuke de bu teklifi kabul etti; Tomiko'nun iyi bir gelin olacağına kanaat getirdi ve kısa bir süre sonra iki genç birbirlerini görmeden nişanlandılar.

Tomiko'yu memleketine geri getirmesi için başkente birisini gönderdiler. Böylece Tomiko mutlu bir şekilde baba evine döndü. Tomiko, birkaç yıl sarayda hizmet ettiği için oldukça bilgili ve görgülü, ayrıca çok zarif ve güzel bir kadındı.

Toyo, Şiba'da eşi Tomiko'yu ilk kez gördüğünde, onun olağanüstü güzelliği âdeta aklı başından almıştı. Böyle bir kadınla evlendiği için mutluluktan havalara uçuyordu. Hatta kendisine âşık olan ve hayatı ona zehir eden iblisi bile unutmuştu. Yaşadığı korkunç olaylar, onun için artık geçmişte kalan şeylerdi. Toyo artık hayatında yeni bir sayfa açmıştı.

Evliliğinin ikinci gecesinde, Toyo birkaç kadeh *sake* içmiş ve biraz sarhoş olmuştu. Sarhoşluğun etkisiyle aklı sıra karısına şaka yapmaya başladı:

"Sarayda geçirdiğin yılları düşünürsek, sanırım benim gibi köylü cahillerden iğreniyor olmalısın... Evet, evet... Öyle olmalı... Tabii ya, saray asilzadelerle dolu... Öyle kimseler benimle bir olur mu hiç?"

Toyo kendince eşine şaka yapıyordu ancak bu şaka

Tomiko'yu bir hayli kızdırmıştı. Tomiko sakinliğini koruyamayarak bakışlarını Toyo'ya çevirdi. Sert bir çehreyle:

"Biliyor musun? Sen beş para etmez, utanmazın tekisin! Sen öyle rezil bir adamsın ki eski yeminini çabucak unuttun ve kalbini değersiz ve çirkin bir kıza verdin!"

Ses Manago'ya aitti. Farklı bir görünümdeydi ancak karşısında oturan kadın oydu. Dehşete düşen Toyo'nun korkudan tüyleri diken diken olmuş, dili tutulmuştu. Hiçbir şey söyleyemedi.

Tomiko ise yüzünde alaycı bir tebessümle sözlerine devam etti:

"Denizler ve dağların şahitliğinde bana ettiğin yemini çok çabuk unuttun! Ancak üzülmene gerek yok kocacığım. Çünkü ben evlilik yeminimizi hep hatırladım ve sana geri geldim. Önceki yaşamımdan gelen bir bağ, seninle tekrar buluşmamı sağladı. Fakat bundan sonra başkalarının söylediklerine inanır ve benden kaçmaya çalışırsan, senden nefret ederim ve acımasızca intikamımı alırım. Ne kadar yüksek olursa olsun kanını Kii'nin dağlarının doruklardan vadilere dökerim. Korkunç bir ölümle hayata veda edersin. Bence değerli hayatını çöpe atmaya değmez."

Toyo korkudan titriyor ve bir şey düşünemiyordu. Düşünebildiği tek şey artık sonunun gelmiş olduğuydu. Evet, onun için artık hiçbir kurtuluş yoktu.

O sırada, odadaki paravanın arkasından biri çıktı ve şöyle dedi:

"Efendim neyiniz var sizin? Neden bu kadar endişeleniyorsunuz? Mutlu olmanız ve sevinmeniz gerekirken?"

Konuşan Maroya'ydı. Toyo'nun daha fazla dayanacak gücü kalmamıştı. Gözleri kapandı ve yüzüstü yere düştü.

Manago ve Maroya sırayla onunla konuştular: Onu bazen yatıştırdılar, bazen tehdit ettiler. Toyo ise tamamen bitkin bir hâlde, sabaha kadar ölü gibi yerde baygın yattı.

Gün ışıyınca Toyo yatak odasından çıktı, doğruca kayınpederi Şoci'nin yanına gitti. Ona bu korkunç olayı anlattı ve: "Nasıl kaçabilirim? Lütfen bir çözüm bulmama yardım et!" diye yalvardı. İblisin kendisini dinliyor olabileceğini düşünerek sesini alçak tutmuştu.

Şoci ve karısı, keder ve korkudan yüzleri bembeyaz olmuş bir hâlde Toyo'nun anlattıklarını dinlemişlerdi. Başlarına gelen bu beklenmedik felaketi nasıl defedeceklerini kara kara düşünmeye başladılar. Şoci biraz düşündükten sonra:

"Buraya çok uzak olmayan bir dağ manastırında, birkaç gündür konaklayan bir keşiş var. Bu keşiş, her yıl başkentteki Kurama Tapınağı'ndan gelir ve Kumano'ya hacca gider. Kasabamızda da tanınan ve saygı gören birisidir. Onun muazzam bir ruhsal güce sahip olduğu söylenir. Hastalıkları, zararlı hayvanları ve kötü ruhları uzaklaştırmada çok mahir olduğu anlatılır. Bence ondan yardım isteyelim," dedi.

Şoci hemen bu keşişi evine davet etti ve durumu anlatarak ondan yardım istedi. Keşiş kendinden emin, biraz da gururlu bir edayla:

"Bu iblislerle uğraşmak benim için o kadar da zor bir şey değil. Endişe etmenize gerek yok. Sizi bu dertten kurtaracağım," diye yanıt verdi.

Keşişin bu sözleri, orada olanları biraz olsun rahatlatmıştı. Keşiş evdekilerden biraz zırnık istedi, bunu suyla karıştırdı ve küçük bir şişenin içine doldurdu. Sonra yatak odasına doğru yöneldi. Evdekiler saklanmak için sağa sola koşuşturuyordu ki keşiş yine alaycı bir tavırla:

"Korkmayın! Genç, yaşlı herkes olduğu yerde kalsın... İyi bakın, şimdi bu dev yılanı ellerimle yakalayıp size göstereceğim!" diyerek yatak odasına doğru yürümeye devam etti.

Keşiş, yatak odasının kapısını yavaşça araladı. Kapıyı aralamasıyla birlikte, dev bir yılan kafası bir anda odadan dışarı fırladı. Yılanın kafası o kadar büyüktü ki neredeyse tüm kapı boşluğunu dolduruyordu. Bembeyaz derisi bir kar yığınını andırıyor, parıl parıl parlıyordu. Gözleri tıpkı birer ayna gibiydi ve boynuzları kurumuş ağaç gövdelerine benziyordu. Bir metre kadar açılmış olan kocaman ağzından kıpkırmızı bir dil çıkmıştı. Yılan, öfkeli bakışlarla süzdüğü keşişi her an yutuverecek gibiydi.

Keşiş de böyle bir şeyle karşılaşacağını ummamış olsa gerek ki, "Bu lanet şey de ne böyle?" diye bir çığlık atıp elindeki şişeyi düşürdü. Bacakları onu daha fazla taşıyamadı; sırtüstü yere yuvarlandı ve son gücüyle sürünerek evden dışarı kendini zor attı. Kekeleyerek:

"Böyle bir bela karşısında benim gibi basit bir keşiş ne yapabilir? Kendimi dışarı atmasaydım çoktan ölmüştüm!" dedi ve sözlerini bitirmesiyle bayılması bir oldu.

Orada bulunanlar onu ayağa kaldırmaya çalıştılar. Fakat keşişin tüm vücudu tuhaf bir şekilde kırmızı ve siyah noktalarla kaplıydı. Dahası bedeni de sanki alev alev yanıyormuşçasına sıcaktı. Hatta o kadar sıcaktı ki dokunanların elini bir ateş gibi yakıyordu.

Muhtemelen yılanın zehirli nefesi keşişi çarpmış ve sersemletmişti. Keşiş, bir müddet sonra biraz kendine gelir gibi oldu ancak sadece gözlerini hareket ettirebildi. Konuşmak için ağzını oynatmaya çalıştıysa da hiçbir şey söyleyemedi.

Belki faydası olur diye keşişin üzerine biraz su döktüler ama zavallı keşiş oracıkta son nefesini verdi.

Diğerlerinin bu hazin durum karşısında üzülmek ve ağlamak dışında yapabilecekleri bir şey yoktu. Keşişin ölümü herkesi dehşete düşürmüştü. Orada bulunan herkes, artık kendi sonlarının da geldiğini düşünerek korku içinde ağlaşmaya başladı.

Bir zaman sonra Toyo biraz sakinleşerek:

"Zannedersem hiçbir keşiş, beni bu iblisten kurtaramayacak. Gök ile yer arasında olduğum sürece, bu iblis asla peşimi bırakmayacak ve beni bir şekilde bulup yakalayacak. Benim yüzümden insanların ölmesine ve acı çekmesine izin veremem. Artık kimseden yardım istemeyeceğim. İçiniz rahat olsun ve benim için üzülmeyin," diyerek yatak odasına doğru yürümeye başladı.

Şoci ve karısı:

"Aklını mı kaybettin sen? Ne yapıyorsun! Oraya girme!" diye bir ağızdan bağrıştılarsa da Toyo bu sözleri umursamadan yürümeye devam etti. Yatak odasının kapısını yavaşça açıp içeri girdi.

Kayınpederi Şoci de cesaretini toplayarak Toyo'nun peşinden yatak odasına doğru yürüdü. Kapıyı usulca aralayıp içeriye göz gezdirdi, odada her şey sakin ve sessizdi. Toyo ve Tomiko karşılıklı oturmuş, konuşuyorlardı.

Tomiko, Toyo'ya:

"Beni yakalamaları için neden insanları kışkırtıyorsun? Seni uyarmıştım. Bundan sonra da bana düşman gibi davranmaya devam edersen bil ki sadece canını almakla kalmayacağım, bu kasabanın tüm sakinlerine de işkence edece-

ğim. Sana olan sadakatimi düşünerek mutlu olmalı ve kötü düşünceleri kalbinden söküp atmalısın."

Tomiko'nun konuşurken cilveli tavırlar takınması Toyo'yu daha da öfkelendirmişti. İblise karşı duyduğu tiksinti yüzünden bedeni zangır zangır titriyordu. Kendine hâkim olmaya çalışarak:

"Bir atasözü şöyle der: 'Bir insan, kaplan öldürmek istemese de bir kaplan her zaman insan kanını arzular.' Sapkın duyguların beni takip etmene ve bana defalarca eziyet etmene neden oldu. Dahası, yaptığım küçük şakalara bile korkunç bir intikamdan söz ederek cevap veriyorsun. Kötüsün, kincisin ve beni korkutuyorsun. Ama eğer beni gerçekten seviyorsan, burada kalarak bu evin sahiplerini daha fazla korku içinde yaşamak zorunda bırakamayız. Senden yalnızca Tomiko'nun canını bağışlamanı istiyorum. Ben de karşılığında seninle dilediğin yere geleceğim," dedi.

Manago cevap olarak mutlu bir şekilde başını salladı. Toyo yatak odasından çıkıp kayınpederinin yanına gitti:

"O aşağılık iblis beni asla bırakmayacak. O yüzden bu evde daha fazla kalıp sizleri tehlikeye atamam. İzin verin, çok geç olmadan gideyim. Her şeyden önce Tomiko'yu kurtarmalıyız. Eğer şimdi ayrılmam için izin verirseniz Tomiko'nun hayatını kurtarabilirim."

Ancak Şoci aynı fikirde değildi:

"Biliyorsun, ben bir samuray ailesinden geliyorum. Damadıma yardım etmek için bir şey yapmazsam dünürümün yüzüne bakamam. Komatsubara'daki Doco Tapınağı'nın Başrahibi Hokai çok bilgili ve saygıdeğer bir insandır. Yaşlandığı için artık odasından dışarı çıkmadığını duymuştum

ama eminim benim ricamı geri çevirmeyecektir. Bize yardım edeceğini düşünüyorum."

Şoci hemen atına atlayıp Komatsubara'ya doğru yola koyuldu. Yol uzun olduğu için ancak gece yarısı tapınağa ulaşabildi. Başrahip Hokai gerçekten çok yaşlanmıştı. Dizleri üzerinde emeklercesine odasından çıktı ve eski dostu Şoci'nin anlattıklarını dinledi. Sonra da Şoci'ye şunları söyledi:

"Gördüğün gibi ben artık çok yaşlandım ve doğrusu eski manevi gücüme sahip olduğum konusunda şüpheliyim. Sana yardımcı olabilecek miyim bilmiyorum ama aileni perişan eden böyle bir felaketi görmezden gelemem. Sen şimdi beni beklemeden evine dön. Ben de hemen peşinden geleceğim."

Başrahip haşhaş kokan bir cüppe çıkarıp Şoci'ye uzattı:

"Ne yapıp edip iblisin kafasını bunun içine sokmalısınız. Cüppeyi kafasına geçirince tüm gücünüzle kafasını aşağı doğru bastırın. Eğer yeterince kuvvetlice bastırmazsanız elinizden kolayca kurtulur ve kaçar. İblisi elinizden kaçırmamaya çalışın ve içinizden sürekli dua etmeyi de sakın unutmayın!"

Şoci atını dörtnala sürerek evine geri döndü. Bir çözüm bulduğu için sevinçliydi. Toyo'yu yanına çağırdı ve ona başrahibin dediklerini anlattı. Yanında getirdiği cüppeyi ona verdi. Toyo cüppeyi dışarıdan belli olmayacak şekilde güzelce koynuna saklayarak yatak odasına girdi. Manago'ya, "Şoci az önce gitmeme izin verdi. Artık gidebiliriz," dedi.

Manago çok sevinmişti. Bu esnada Toyo, Manago'nun boş bulunmasından da faydalanarak Manago'nun üzerine atıldı ve koynundaki cüppeyi Manago'nun kafasına geçi-

rerek tüm gücüyle yere doğru bastırdı. Kaçmaması için de bütün gücüyle üzerine abandı. Manago ise başına gelenlere bir anlam verememişti. Bir yandan kurtulmak için debeleniyor, bir yandan da: "Bırak beni! Neden bana işkence ediyorsun? Nefes alamıyorum! Çek ellerini üzerimden!" diye bağırıyordu.

Başrahip Hokai'nin tahtırevanı çok geçmeden Şoci'nin evine ulaşmıştı. Şoci onu hemen tahtırevandan indirip yatak odasına götürdü. Başrahip birtakım dualar ederek Toyo'yu odadan dışarı çıkardı. Yerde yatan Tomiko'nun üzerindeki cüppeyi kaldırdı. Tomiko baygın bir hâlde yüzüstü yerde yatıyordu. Tomiko'nun sırtındaysa halka şeklinde kıvrılmış, hareketsiz şekilde duran bir metre uzunluğunda beyaz bir yılan vardı.

Başrahip yılanı yakalayıp demir bir kâsenin içine koydu. Başrahip dualarına devam ederken bu kez paravanın arkasından küçük bir yılan sürünerek çıktı. Başrahip bu yılanı da kendi elleriyle yakalayarak demir kâsenin içine koydu ve kâseyi dikkatlice haşhaş kokan cüppeye sardı. Demir kâseyi elinden hiç bırakmadan tahtırevana bindi. Ev halkı, ellerini göğüslerinin üzerinde birleştirerek yaşlı gözlerle Başrahip Hokai'yı yolcu etti.

Başrahip Hokai tapınağa dönünce büyük dua salonun önüne derin bir çukur kazdırdı ve demir kâseyi içindekilerle birlikte oraya gömdü. İki iblise de bir daha bu dünyada görünmelerini yasakladı. Orada, bugün bile, bir Yılan Höyüğü'nün bulunduğu söylenir.

Bu olaydan sonra ne acıdır ki Tomiko'nun hastalanıp öldüğü, Toyo'nun ise hayatının kurtulduğu rivayet edilir.

MAVİ ŞAPKA

Uzun zaman önce Kaian adında erdemli bir Zen keşişi yaşamıştı. Kaian daha genç yaşlarda mucizevî bir şekilde aydınlanmış ve üstün bir manevi mertebeye ulaşmıştı. Sonrasında ise, bedenini bulutlara teslim ederek tüm hayatını ülkeyi adım adım dolaşarak vaaz etmeye adamıştı.

Kaian bir sene yaz aylarını Mino eyaletindeki Ryutai Tapınağı'nda ibadet ederek geçirmiş ve sonbaharın ilk günlerinde Ou eyaletine gitmek üzere yola koyulmuştu. Günlerce yürüdükten sonra Şimousa eyaletine ulaştı. Tomita köyüne vardığında hava çoktan kararmıştı. Gece kalacak bir yer istemek için büyük ve zengin görünümlü bir eve doğru yönelmişti ki o sırada tarladan dönmekte olan köylüler alacakaranlığın ortasında dikilen Kaian'ı görerek korku içinde bağırıştılar:

"Dağ iblisi burada! Herkes dışarı çıksın! Herkes buraya koşsun!"

Az ilerideki büyük evin içinde bir panik başladı. Kadınlar ve çocuklar çığlıklar atarak, ağlaşarak evin kuytu köşelerine saklanmaya çalışıyorlardı. Çok geçmeden evin efendisi,

elinde bir değnekle dışarı fırladı. Ancak karşısında bir dağ iblisi değil sırtında lime lime olmuş siyah bir cüppe, başında mavi bir şapka, sırtında yırtık bir heybesiyle elli yaşlarında bir keşiş buldu.

Keşiş, ev sahibini yanına çağırırcasına asasını sallayarak:

"Burada neler oluyor böyle? Ben sadece gezgin bir keşişim ve müsaadeniz olursa çatınızın altında bir gece kalmak istiyorum. Burada, buluşacağım kişinin gelmesini bekliyorum yalnızca. Böyle bir şeyle karşılaşacağımı doğrusu hiç tahmin etmiyordum. Görüyorsunuz, günlerdir yürümekten zayıf ve yorgun düştüm. Soygun yapmaya yeltenecek bir hâlim mi var? Lütfen benden şüphelenmeyin!" dedi.

Ev sahibi, değneğini bir tarafa fırlatarak ellerini çırptı ve güldü:

"Ne budala insanlar bunlar! Gereksiz yere misafirimi korkuttular! Sizi evime davet ederek bu hatayı telafi etmeye çalışacağım. Lütfen özrümü kabul edin ve bu gece misafirim olun."

Ev sahibi, Kaian'ı evine davet etti ve ona güzel bir akşam yemeği ikram etti. Yemekten sonra ev sahibi:

"Adamlarımın sizi görünce korkuya kapılmalarının ve 'İblis burada!' diye bağırmalarının aslında bir sebebi var. Şimdi size sıradışı bir hikâye anlatacağım. Garip ve vahşi bir hikâye... Belki yalan olduğunu düşünebilirsiniz ancak anlatacaklarım kesinlikle gerçektir. Lütfen siz de bu hikâyeyi gittiğiniz yerlerde başka insanlara da anlatın. Köyümüzün ilerisindeki dağda bir tapınak var. Bu tapınak, başlangıçta Oyama klanının aile tapınağıydı ve nesiller boyunca yüksek erdemli keşişler bu tapınağın başrahipliğini yapmışlardı. Asil bir kişinin yeğeni olan şimdiki başrahip de, derin bilgi-

si ve çileciliği ile ünlüydü. Halk da onu çok sever, tapınağa adak olarak çiçekler, kokulu mumlar ve tütsüler getirirdi. Başrahip ara sıra benim evimi de ziyaret ederdi. Bu durum geçen ilkbahara kadar böyle devam etti ancak sonrasında işler bir anda değişiverdi. Her şey başrahibin bir ayini yönetmek için Koşi eyaletine gitmesiyle başladı. Başrahip orada yüz günden fazla kaldı. Dönerken yanında on iki on üç yaşlarında sevimli bir çocuğu da hizmetçi olarak yanında getirdi. Başrahip bu çocuğa derinden bağlanmıştı. Bu yüzden çileciliğini unuttu, inancının gereklerini ve tapınak işlerini ihmal etmeye başladı. Ne var ki nisan ayında çocuk birden hastalandı. Durumu gün geçtikçe ağırlaşıyordu. Başrahip valinin hekimlerine bile danıştı ama tüm çabaları boşunaydı. Hiçbir hekim onu iyileştiremedi. Çocukcağız bir gün başrahibin çaresiz bakışları arasında son nefesini verdi ve bu dünyadan göçüp gitti. Çocuğun ölümüyle başrahip kahroldu. Sanki kalbi yerinden sökülmüştü. Âdeta göğsünün derinliklerindeki en değerli mücevher çıkarıp alınmış, tacını süsleyen nadide çiçek bir fırtınada uçup gitmişti. Öyle büyük bir acı içerisinde kıvranıyordu ki acısının büyüklüğünden ne doğru düzgün gözyaşı akıtabiliyor ne de feryat edebiliyordu. Çocuğun cesedinin ne yakılmasına ne de gömülmesine izin verdi. Cesedin yanına uzandı, yanağını yanağına bastırdı, ellerini tuttu. Bu şekilde günler geçti, başrahibin zihni giderek bulanmaya başladı ve sonunda aklını tamamen yitirdi. Çocuk hayattayken yaptığı gibi çocukla oyunlar oynamaya başladı. Yanı başındaki cesedi sanki canlıymış gibi saatlerce okşuyordu. Ancak bununla da kalmadı, ceset çürümeye başladığında, dişlerini çılgınca çocuğun bedenine geçirdi. Vücudun çürüyüp gitmesini

kabullenememişti; çocuğun tüm bedenini yedi ve geriye sadece kemikleri kaldı. Diğer rahipler, başrahibin bir iblise dönüştüğüne karar verdiler ve korku içinde tapınaktan kaçıp gittiler. O zamandan beri, başrahip tapınakta yalnız yaşıyor ve ara sıra geceleri köye inerek köylüleri korkutuyor. Bazen yeni mezarları kırıp içindeki taze cesetleri yediği söyleniyor. Daha önceleri iblisleri hep masallardan ve eski öykülerden duymuştum ancak şimdi kendi gözlerimle de bir iblis görmüş oldum. Ne yazık ki bununla ilgili elimizden bir şey gelmiyor. Yapabildiğimiz tek şey, her akşam gün batımından sonra eve kapanmak ve dışarı çıkmamak. Bu durumu bu civardaki herkes biliyor ve bu yüzden hiç kimse köyümüze yaklaşmıyor. İşte böyle bir sebepten dolayı, bilmeden de olsa bir paniğe neden oldunuz."

Kaian, ev sahibinin anlattıklarını büyük bir dikkatle dinledikten sonra şöyle dedi:

"Dünyada ne garip şeyler oluyor! Bazen bir insan doğar, Buddha ve Bodhisattva'ların* öğretilerinin büyüklüğünden habersiz bir şekilde ömrünü geçirir, aptallık ve inatçılık bataklığına saplanır. Şehvet ve açgözlülük günahlarının yükü altında bu dünyayı terk eder. Sonra bedenlerini geri kazanır ve dizginsiz bir kötülüğe kendini kaptırır. Kinini açığa çıkarır, kana susamış bir şeytana veya yılana dönüşür. Hayattayken iblise dönüşen insanlar da olmuştur. Bunun geçmişten günümüze kadar sayısız örneğini sayabilirim. Mesela Çu kralının nedimesi dev bir yılana, Vang Han'ın annesi çirkin bir deve, Vu Şeng'in karısı ise bir güveye dönüşmüştür. Ben de size şöyle bir hikâye anlatayım... Çok eskiden bir keşiş,

* Budizmde kurtuluşa erişerek yüksek bir manevi mertebeye ulaşmış kimseler. *–çn*

geceyi yoksul bir evde geçirmek zorunda kalmıştı. O gece sürekli rüzgâr esiyor, şiddetli bir yağmur yağıyordu. Yattığı yerde etrafı aydınlatacak bir ışık bile yoktu. Karanlıkta, rüzgâr ve yağmur sesleri arasında keşişi bir türlü uyku tutmamıştı. Gecenin bir vakti, önce bir koyun sesi duydu ve ardından bir varlığın onu koklamakta olduğunu fark etti. Bu varlık, keşişin uyuyup uyumadığını anlamak için kokluyordu onu. Tuhaf bir durum olduğundan şüphelenen keşiş, yastığının yanında duran asasıyla bu esrarengiz varlığa tüm gücüyle vurdu. Vurmasıyla birlikte tüyleri diken diken eden bir çığlık duyuldu ve varlık gürültüyle yere devrildi. Gürültüyü işiten ev sahibi yaşlı kadın, elinde bir kandille içeri girdi. Kandili yerde yatan varlığın yüzüne doğru tuttu. Keşişin yanında yerde yatan kişi, genç bir kızdı. Yaşlı kadın ağlayarak kızın hayatını bağışlaması için keşişe yalvarıp yakardı. Keşiş, arkasına bile bakmadan o evden kaçarcasına çıkıp gitti. Birkaç gün sonra keşişin yolu yine o köye düştü. Köyün yanından geçerken bir tarlanın ortasında, bir şeyin başında toplanmış bir insan kalabalığı gördü. Keşiş, köylülerin yanına gidip ne yaptıklarını sordu. Köylüler şöyle cevap verdi: 'İblise dönüşen bir kız yakaladık ve onu toprağa gömdük.' Aradan bir süre geçti ve keşiş yine bu köyden geçmek zorunda kaldı. Keşiş, köylülere daha sonra ne olduğunu sordu. Köylüler ona şöyle cevap verdiler: "*O kız, bir erkeğe dönüştü!*" Bu anlattığım elbette kadınlarla ilgili bir hikâye, erkeklerle ilgili buna benzer bir hikâye ise hiç duymadım. Kadınlar doğaları gereği şeytani işlere meyillidirler ve bu nedenle kolaylıkla canavarlara dönüşebilirler. Sözünü ettiğiniz başrahibin iblise dönüşmesinin sebebi, hiç şüphe yok ki önceki hayatında işlediği günahlardır ve daha önce

erdem yolunu izlemiş olması da muhtemelen Buddha'nın hizmetine yönelik samimi gayretinden kaynaklanmaktadır. Bu hizmetçi çocuğu eğer kendine yaklaştırmamış olsaydı, kesinlikle erdemli bir keşiş olarak kalacaktı. Fakat o, yanlış olan yolu tercih etti ve bu yüzden bir iblise dönüştü. Bir söz vardır: 'Zihninin dizginlerini serbest bırakan kişi iblise, zihnine hükmedebilen kişi Buddha'ya yaklaşır.' Bahsettiğiniz başrahibin durumu işte, tam da bu sözü doğrulamaktadır. Ben iblise dönüşen başrahibinizi yeniden insanlığa döndürmek ve kalbini tekrar doğru yola yönlendirmek istiyorum. Bunu başarabilirsem belki nezaketinize bu şekilde karşılık verebilirim."

Ev sahibi yere kapanarak alnını yere koydu. Sevinç gözyaşları içinde:

"Eğer bunu yaparsanız, efendim," dedi, "bölge halkı, Saf Diyar'da* yeniden doğmuş gibi olur ve büyük bir huzura kavuşur."

Ev sahibi ve Kaian aralarında bu şekilde konuşurlarken, dışarıda derin bir sessizlik vardı. Ev oldukça sapa bir yerdeydi ve tapınaklardan bir hayli uzaktaydı. Ne tapınak borazanları ne de çan sesleri duyuluyordu fakat saatin geç olduğunun farkındalardı. Çünkü son dördün yükselmiş, ay ışığı eski kapıdaki çatlaklarından geçerek içeri süzülmekteydi.

Ev sahibi, misafirine:

"Çok yorgun olmalısınız. Bu gece lütfen iyi dinlenin!" diyerek kendi odasına çekildi.

Kaian, ertesi gün ev sahibinin bahsettiği tapınağa gitmek üzere yola koyulmuş ve akşama doğru tapınağa ulaş-

* Buddha'nın yaşadığına inanılan cennet benzeri bir boyut. *–çn*

mıştı. Tapınak terk edilmiş bir yer olduğundan iki katlı ana kapısını sarmaşıklar kaplamıştı. Yıkılmak üzere olan *sutra* köşkünün* her tarafını yosunlar sarmıştı. Örümcekler, sunak üzerinde yükselen Buddha heykellerini birbirine bağlayan ağlar örmüştü. Vaaz kürsüsünün üzeri kırlangıç pislikleriyle doluydu. Başrahibin odası, üstü kapalı koridorlar ve keşiş hücreleri korkunç durumdaydı.

Güneş batıya doğru alçalırken Kaian tapınağa girdi ve asasını yere vurarak bağırdı:

"Şu gezgin keşiş bir gecelik barınak istiyor!"

Kaian'a kimse cevap vermedi. Kaian aynı sözü yüksek sesle tekrar tekrar yineledi fakat ne ortaya biri çıktı ne de kimse yanıt verdi. Kaian birilerinin çıkıp gelmesini sessizce beklerken, odalardan birinden tıpkı kurumuş bir ağaç gövdesini andıran sıska, solgun yüzlü başrahip ayaklarını zorlukla sürüyerek çıkageldi. Boğuk bir sesle:

"Ey keşiş, buraya nasıl geldin? Bu tapınak terk edilmiş bir mekân! Gördüğün gibi tam bir harabe! Burada sana yemek olarak verebileceğim tek bir pirinç tanesi bile yok... Dinlenmen için sana verebileceğim bir yatak da yok... Seni misafir edemem. En iyisi köye git!" dedi.

Kaian yanıt verdi:

"Mino eyaletinden geldim ve Miçinoku'ya doğru gidiyorum. Dağın eteğindeki köyden geçerken bu dağın ve derelerin güzelliği beni kendine çekti, kendimi bir anda burada buluverdim. Güneş batıyor, hava kararmak üzere... Buradan köye giden yol uzun ve tehlikeli. Lütfen sadece bir gece kalmama izin verin."

Başrahip derin bir iç çekerek:

---

* Kutsal metinlerin muhafaza edildiği yapı. *–çn*

"Böyle ıssız yerlerde insanın başına her türlü kötü şey gelebilir. Seni burada kalman için ikna etmedim, gitmen için de kovmayacağım... Seçiminde özgürsün... Nasıl istiyorsan öyle yap," dedi ve başka bir şey söylemeden bir köşeye oturdu.

Kaian da bir şey demeden, başrahibin yakınında bir yere usulca oturdu. Güneş batmıştı, gecenin karanlığı yavaş yavaş her yanı sarıyordu. Zifiri karanlıkta fener olmaksızın bir şey görmek mümkün değildi; ne var ki tapınakta fener yoktu. Gecenin karanlığında duyulan tek ses yakınlardaki bir derenin şırıltısıydı.

Başrahip biraz oturduktan sonra az önce çıkıp geldiği odasına geri döndü ve bir daha hiç ses çıkarmadı. Ortalık daha da sessizliğe gömülmüştü. Saatler ilerledi, ay yükseldi ve inci gibi parlayan ışığı tapınağın tüm karanlık köşelerini aydınlatmaya başladı. Zifiri karanlık yerini ay ışığının süslediği zarif bir geceye bırakmıştı. Gece yarısı olduğunda, başrahip odasından tekrar çıktı ve sanki bir şey arıyormuş gibi büyük bir telaş içinde oradan oraya koşturmaya başladı.

Aradığı şeyi bulamamanın verdiği öfkeyle:

"Lanet olası keşiş, kimbilir nereye saklandı! Buralarda bir yerde olmalı!" diye burnundan soluyarak tapınak içinde bir o yana, bir bu yana koşturuyordu. Birkaç kez Kaian'ın önünden geçti ancak onu fark etmedi. Ana salonu kolaçan etti, tapınağın etrafında dolaştı, avlunun içinde dört döndü ve tamamen bitkin düşene kadar koşmaya devam etti. En sonunda, yorgunluktan bir köşeye yığılıp kaldı.

Şafak sökmüştü. Sabah güneşi, her yanı aydınlatıyordu. Başrahip, ayılmaya başlayan bir sarhoş gibi ağır ağır gözlerini açtı. Kaian'ı önceki gece oturduğu yerde görünce kafası

karışmış bir şekilde ona baktı, sonra bir sütuna yaslandı. Bir süre sessizce, tek kelime etmeden öylece oturdu.

Kaian ona yaklaşarak:

"Sizi bu kadar üzen nedir, başrahip?" diye sordu. "Eğer açsanız lütfen etimle karnınızı doyurun."

Başrahip:

"Sen yoksa bütün gece burada mıydın?" diye sordu.

Kaian başını salladı:

"Evet, bütün gece buradaydım... Sabaha kadar da hiç uyumadım."

Başrahibin ağzından şu sözler döküldü:

"Utanç verici gerçeği sana itiraf etmeliyim. İnsan etine karşı bir düşkünlüğüm var ama Buddha'nın hizmetkârlarının etinden hiç tatmadım. Keşiş efendi, sen Buddha'nın gerçek bir hizmetkârısın. Benim gibi bir iblisin melanet bürümüş karanlık gözleriyle elbette yaşayan bir azizi görebilmem mümkün değil."

Başrahip bunları söyledikten sonra başını eğerek sustu.

Kaian: "Köyde bana senin nasıl iğrenç bir ceset yiyicisine dönüştüğünü anlattılar. Biliyorsun, bu, senin önceki yaşamında yaptığın kötülüklerin bir sonucu... Kendine baktığın zaman, üzülmen mi yoksa eylemlerinden korkman mı gerektiğini bilmiyorsun. Geceleri köye inip insanları rahatsız ediyorsun. Bu böyle devam edemez. Eski kalbini geri kazanman için seni kutsal öğretiye döndürmek istiyorum. Beni dinler misin?" dedi.

Başrahip yanıt verdi:

"Sen gerçekten bir azizsin! Lütfen bu utanç verici düşünceleri aklımdan nasıl çıkaracağımı, iğrenç suçlarımdan nasıl kurtulacağımı bana öğret!"

"Öyleyse," dedi Kaian, "Şimdi beni takip et!"

Kaian, başrahibi tapınağın dış balkonunun hemen önündeki büyükçe yassı bir taşa oturttu. Mavi şapkasını çıkarıp başrahibin başına taktı ve Aydınlanma Şarkısı'ndan* şu dizeleri okudu:

Ay nehirde parlıyor
Çamları hışırdatan rüzgâr huzur veriyor
Uzun gece, berrak akşam
Tüm bunlar ne için?

Kaian: "Şimdi buraya otur... Hiç acele etmeden, gereksiz düşüncelerden sıyrılarak bu dizelerin anlamı üzerinde düşün," dedi. "Dizelerin gerçek anlamı kavradığında tekrar eski benliğini kazanacaksın."

Bu sözlerin ardından Kaian dağdan ayrıldı.

O günden sonra bölge halkı bu dertten kurtuldu. Ancak korkunç başrahibin hâlâ hayatta olup olmadığını kimse bilmiyordu. Çünkü hiç kimse dağa çıkmaya ve başrahibin yaşayıp yaşamadığına bakmaya cesaret edemiyordu.

Bir yıl çabucak geçti. Ertesi yılın kışında, onuncu ayın başlarında Kaian, Miçinoku'dan dönerken tekrar aynı köyden geçti. Dağ tapınağındaki başrahibi sormak için daha önce misafir olduğu eve uğradı. Ev sahibi onu sıcak bir şekilde karşıladı:

"Büyük erdeminiz sayesinde, iblis bir daha dağdan inmedi. İnsanlar kendilerini Saf Diyar'da yeniden doğmuş gibi hissediyorlar; herkes özlediği huzura kavuştu. Ama yine de dağa çıkmaktan korkuyoruz. Oraya kimse gitme-

* Japon Zen Budizmi'nde kutsal kabul edilen dört metinden biri. –*çn*

diği için orada ne olduğunu bilmiyoruz ama başrahibin hâlâ hayatta olduğunu düşünüyorum. Size yalvarıyorum, bu gece başrahibin öbür dünyada huzur bulması için dua edin. Sonuçta, dualarınızla herhangi bir günahkâr bile Buddha'ya bir yakınlık kazanacaktır."

Kaian şu cevabı verdi:

"Başrahip eğer eski erdemleri için huzurlu bir sonsuz istirahat ile ödüllendirildiyse, ben onun kutsallık yolundaki müridiyim. Ama eğer yaşıyorsa, ben onun akıl hocasıyım. Öyle ya da böyle, bir şekilde onu ziyaret etmeliyim."

Kaian tekrar dağa çıktı. Önceki yıl geçtiği patikaya girdiğinde, bunun daha önce geçtiği yol olduğuna inanamadı. Yoldan hiç insan geçmediği belli oluyordu, yolun her yanını yabani otlar kaplamıştı. Tapınak arazisine girdi ancak burada da durum pek farklı değildi. Yabani otlar öylesine uzamıştı ki neredeyse insan boyunu bile aşıyorlardı. Otların üzerinde soğuk güz yağmuru gibi düşmüş çiy damlaları ışıldıyordu.

Her yer, bir yılda öylesine değişmişti ki Kaian hangi yol ana kapıya, hangi yol su kuyusuna gidiyordu onu bile anlayamamıştı. Ana salon ve *sutra* köşkünün kapıları sağa ve sola yatmıştı. Başrahibin odasının etrafındaki koridor ve keşiş hücrelerinin çürümüş tahtalarındaki yağmurdan ıslanmış çatlaklardan yosunlar fışkırıyordu.

Kaian, başrahibi oturttuğu yere baktı. Saçı sakalı birbirine karışmış, keşiş mi yoksa sıradan bir insan mı olduğu anlaşılamayan, gölgeye benzeyen bir adam orada duruyordu. Yabani otlar ve sarmaşıklar adamın her tarafını sarmış, sanki bir duvar gibi etrafını çevirmişti.

Otların arasındaki karaltıdan, sivrisinek vızıltısı gibi za-

yıf ve ince bir ses geliyordu. Bu incecik ses, zorlukla duyulabilen bir şeyler mırıldanıyordu. Kaian sese kulak kabarttı:

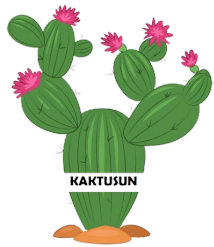
Ay nehirde parlıyor
Çamları hışırdatan rüzgâr huzur veriyor
Uzun gece, berrak akşam
Tüm bunlar ne için?

Kaian bir süre bu sesi dinledi ve ardından asasını kaldırarak bağırdı: "Hakikati anladın mı?"

Kaian asasıyla başrahibin başına vurdu. Başrahibin gölgemsi silueti, güneşin altındaki ince bir buz tabakası gibi bir anda kayboluverdi. Otların arasında geriye sadece kemikler ve mavi bir şapka kalmıştı. Uzun yılların şehveti ve saplantıları yok olmuştu. Tüm bunlar, Buddha'nın saygıdeğer yolunun bahşettiği mucizelerdi.

Kaian'ın yüksek erdemi ve ünü tüm ülkeye yayılmış, denizlerin ötesinde dahi tanınmaya başlamıştı. İnsanlar onu yücelttiler ve bir aziz olarak kabul ettiler. Köylüler toplanıp el birliğiyle tapınağı onardılar, güzelce temizlediler ve yerleşmesi için Kaian'a ricada bulundular. Kaian da bu isteği geri çevirmeyerek tapınağa yerleşti ve bu tapınağı o bölgede tanınan saygın bir tapınak hâline getirdi.

Bu mabet, Daiçu Tapınağı'dır ve günümüzde de bölge halkının gönlünde özel bir yere sahiptir.

YOKSULLUK VE ZENGİNLİK ÜZERİNE

Mutsu eyaletinin hükümdarı Gamo Ucisato'ya hizmet eden Sanai adında bir samuray yaşardı. Sanai zengin ve soylu bir savaşçıydı, kahramanlığıyla nam salmıştı, ismi tüm doğu eyaletlerinde bilinmekteydi.

Ne var ki Sanai'yın tuhaf bir yönü vardı. Sahip olduğu zenginlik arzusu, diğer samuraylarınkinden çok daha güçlüydü. Tutumluluğu en yüksek erdem olarak görürdü ve bu nedenle yıllar geçtikçe serveti katlanarak arttı. Askeri talimlerden yorulduğu zamanlarda diğer samuraylar gibi çay sanatı veya tütsü sanatı ile yorgunluğunu atmaya çalışmaz; bunun yerine gözlerini kapayarak, yere serdiği bir yığın altını hayal ederek mutlu olurdu. Diğer insanlar gökyüzünde parıldayan ayı veya taze açmış çiçekleri seyretmekten zevk alırken, Sanai çil çil altınları düşünmekten keyif alırdı. Pek çok kişi Sanaiyın bu davranışlarını garip bulur; onu görgüsüz ve paragöz biri olarak görürlerdi.

Günün birinde, uzunca bir süredir yanında çalışmakta olan bir uşağın bir miktar altın parası olduğunu duyan Sanai, adamı yanına çağırdı ve şöyle dedi:

"Huzursuzluğun hüküm sürdüğü zor zamanlarda Konron Dağı'ndan gelen değerli taşlar, mücevherler bile kiremit hükmündedir. Böyle karışık bir dönemde savaşçı olarak doğmuş bir adam için Tokei veya Bokuyo gibi ustalar tarafından yapılmış bir kılıca sahip olmak belki de en önemli şeydir. Altın, gümüş daha sonra gelir. Ancak bir kılıç ustası, en iyi kılıçla bile binlerce düşmanla aynı anda savaşamaz ama altının gücüyle tüm dünyayı fethedebilir. İşte gerçek bir savaşçı bunu asla unutmamalıdır. Bir samuray sürekli altın biriktirmeli, biriktirdiği altınları asla pervasızca harcamamalıdır. Düşük rütbene göre iyi sayılabilecek miktarda para biriktirmişsin. Patronun olarak seni ödüllendirmeliyim."

Sanai uşağını on *ryo** ile ödüllendirdi ve dahası kılıç taşımasına da izin vererek onun da bir samuray olmasını sağladı. Bu yaptığı diğer samuraylar tarafından duyulunca, Sanai'ın yalnızca açgözlülükten para biriktiren cimrilerden olmadığı anlaşıldı. Onu tanıyanlar "Bu devirde onun gibi gerçek savaşçı çok az!" diyerek, Sanai'ı âdeta övgü yağmuruna tuttular.

O gece Sanai uyurken, yatağına doğru yaklaşan bir ayak sesi duyarak uyandı. Gözlerini açtığında, mum ışığının altında oturan ve gülümseyen küçücük, yaşlı bir adam gördü. Sanai başını yastıktan kaldırdı ve bu tuhaf canlıya şöyle dedi:

"Sen de kimsin? Eğer erzak almak için buraya gelmiş olsaydın, yanında birkaç sağlıklı, güçlü kuvvetli adam da getirirdin. Senin gibi ahı gitmiş vahı kalmış bir ihtiyar beni uyandırdığına göre bu bir tilkinin veya porsuğun şakası ol-

* Eskiden kullanılan bir para birimi. –*çn*

malı... Ne tür numaralar biliyorsun? Bu sonbahar gecesinde uykusuzluğumu giderecek küçük bir şey göster bana, hadi bekliyorum!"

Sanai bunları söylerken oldukça sakindi, hiç de şaşırmış gibi bir hâli yoktu.

Yaşlı adam, "Korkma!" dedi, "Ben bir hortlak değilim... Tabii ki senin gibi bir insan da değilim. Ben, senin çok sevdiğin altının ruhuyum! Beni yıllardır koruyorsun ve bu beni çok memnun ediyor. Bu gece seninle biraz sohbet etmek için buraya geldim. Bugün uşağını nasıl cömertçe ödüllendirdiğini gördüm ve bu davranışından etkilendim. Düşündüklerimi sana söyleyene kadar rahat etmeyeceğimi hissettim. Senin beni görebilmen için geçici olarak bu kılığa girdim. Benim boş konuşmalarım sana bir fayda getirmeyecek. Ancak yine de düşündüklerimi sana anlatmak için buraya gelmeye karar verdim. Kusura bakma, bu yüzden uykunu da böldüm.

"'Zengin olun ancak asla aşırılıklara kapılmayın!' – Bu söz, büyük bilgelerin vasiyetidir. Kibirden uzak zenginlik, büyük bilgelerin yoludur. Bazen 'Zenginler her zaman sapkındır,' veya 'Zengin adamların çoğu aptaldır,' gibi hakaretler duyarız ancak bu sözler yalnızca Jin Hanedanlığı'ndan Sekisu ve Tang Hanedanlığı'ndan O Genpo gibi açgözlü, para hırsı gözlerini kör etmiş, acımasız yırtıcı hayvanlar ve sürüngenler için geçerlidir.

"Eski zamanlarda zengin olanlar kimlerdi? Elbette mevsimlerin değişimini hesaplayabilen ve verimli toprakları nasıl bulacağını bilen insanlar! Zenginlik onlara kendiliğinden geldi. Eski Çin'de Lü Vang, Çi beldesine sürgün edildiğinde oradaki insanlara çeşitli zanaatlar öğretti. Ünü o kadar arttı

ki sahil kasabalarında yaşayan insanlar bile para kazanmak için onun etrafında toplandılar. Kan İ Go, prensleri dokuz kez bir araya topladı ve beylikleri birleştirdi. O yalnızca bir bakandı belki de ancak serveti tüm eyaletlerin hükümdarlarından bile fazlaydı. Hanrei, Şi Ko ve Hakkei gibi kişiler ticaret sayesinde büyük kârlar elde ettiler ve olağanüstü servetlere sahip oldular. Bu insanların hayatları 'Zenginleşme Günlüğü' isimli kitapta anlatılmaktadır. Sonraları bazı âlimler, bu kimseleri aşağılık insanlar olarak kabul etmiş ve görüşlerini kınamak için âdeta birbirleriyle yarışmışlardır. Fakat onların ileri sürdükleri şeyler, derin anlayıştan yoksun insanların sığ sözlerinden başka bir şey değildir.

"Bir insanın sabit bir geçim kaynağı ve belirli bir maddi zenginliği olmadan huzurlu bir kalbe sahip olması mümkün değildir. Çiftçiler ürün elde etmek için alın teri dökerler, zanaatkârlar onların kullanacakları araç gereçleri yaparak onlara yardımcı olurlar ve tüccarlar onların ürünlerini dağıtmak için çalışırlar: Bu şekilde her biri kendi evini geçindirir, ailesini zenginleştirir, atalarına hürmet eder ve gelecek nesiller için planlar yapar. Bir insanın yapabileceği başka ne olabilir? Baksana bir atasözü ne diyor: 'Zengin adamın oğlu şehirde ölmez'. Bir başka atasözü de şöyle diyor: 'Zenginlerin ve hükümdarların zevkleri aynıdır.' Evet! Deniz ne kadar derin olursa balıklar da o denli neşe içerisinde yüzerler. Dağlar ve ormanlar ne kadar büyük olursa hayvanlar da o denli sağlıklı ve güçlü olurlar. Çünkü ilahi yasalar böyledir.

"'Yoksul ve yine de mutlu!' Fakirlerin rahat yaşadığını ve mutlu olduğunu iddia eden böyle zırva bir laf vardır. Bu laf özellikle öğrenmeyi, okumayı ve akıl yürütmeyi seven kişilerin kafasını karıştırır. Askerler bile zenginliğin devletin

temeli olduğunu unuturlar; sadece kurnazca planlara kafa yorar, erdemlerini kaybedip fazilet yolundan sapar, ortalığı talan eder ve insanları öldürürler. Bunların hepsi zenginliği küçümsedikleri ve şerefi her şeyin üstünde tuttukları içindir. Oysa bu büyük bir yanılgıdır. Şeref ve zenginliği aynı anda elde etmek için iki farklı ruha sahip olmanıza gerek yoktur. İnsanlar birtakım yaldızlı sözlere kendilerini kaptırıp da altının gücünü küçümsediklerinde, kendilerini tertemiz ilan ederler; bir başına ıssız sularda kürek çeken ve toplumu terk eden bir adamın akıllı olduğunu söylerler. Böyle bir adam, bilge bir adam olabilir ancak böyle bir davranış hiç de akıllıca bir hareket değildir.

"Altın, yeryüzündeki yedi en değerli şey arasında en kıymetli olanıdır. Yeraltında saklı olduğu zamanlar, mucizevi pınarlar doğurur, tüm pislikleri yok eder ve kendi içinde gizemli sesler barındırır. Böyle ulvi bir şeyin akılsızların, cahillerin, açgözlülerin ve zalimlerin elinde toplanması mümkün müdür? Bu gece, yüreğimde yıllardır biriken öfkeyi dökebildiğim ve ruhumdaki kasveti dağıtabildiğim için çok mutluyum!"

Yaşlı adamın sözleri, Sanai'ın bir hayli ilgisini çekmişti. Ona doğru biraz yaklaşarak şöyle bir karşılık verdi:

"Sözleriniz, zenginlik yolunu takip etmeye dair düşüncelerimle hiçbir şekilde çelişmiyor. Anlattığınız şeyler, benim her zaman düşündüğüm şeylerle tamamen aynı. Ancak kafamı kurcalayan ve belki size aptalca gelecek bir soru sormama lütfen izin verin. Az önce, kimilerinin zenginliği küçümsemek ve şerefi her şeyin üstünde tutmak gibi bir yanlışa düştüklerinden bahsettiniz. Ancak bunu savunan kimseler tamamen hata mı yapıyor? Günümüzdeki zengin-

ler –en azından on kişiden sekizi– gerçekten de alışılmadık derecede açgözlü ve zalimdirler. Kimileri büyük gelirler elde etmelerine rağmen kardeşlerine, akrabalarına, nesiller boyu bize hizmet eden hizmetçilerine yardım etmek için parmaklarını bile kıpırdatmazlar. Bir komşuları, kimseden yardım göremeyip iflas ettiğinde mallarına üşüşür, tarlalarını yok pahasına satın almaya çalışırlar. Statü kazanıp köy muhtarı konumuna yükselmiş olsalar bile bunun arkasına sığınıp eski borçlarını ödemeye yanaşmazlar. Oturmaları için onlara yer veren kibar insanları sanki köleleriymiş gibi hor görürler. Eski arkadaşları onları ziyaret etmek için kapılarını çaldıklarında borç istemeye geldiklerini düşünerek evde yokmuş gibi davranırlar. Ama bu saydığım örneklerin tamamen zıddı olan şeyleri de görmek mümkündür. Nitekim efendilerine sadakatle hizmet eden, ebeveynlerini onurlandıran, kendinden büyüklere hürmet eden ve her zaman muhtaçlara yardım etme arzusuyla dolu insanlar da vardır. Maalesef bu kimseler arasında kara kışın soğuğunu ince bir kat elbiseyle ve yazın sıcağını da üstündekinden başka bir şeyi olmadığı için yıkayamadan aynı kıyafetle geçirmek zorunda olan kimseler de vardır. Böyle kimseler en bereketli yıllarda bile yemek olarak bir kâse pirinç lapası ile yetinirler. Bu tür insanlar elbette arkadaşları tarafından ziyaret edilmezler ve akrabaları tarafından dışlanırlar. Onları arayan soran kimse yoktur. Bu kimselerin dertleşebilecekleri, şikâyetlerini dile getirebilecekleri dostları yoktur. Hüzünlerini ifade edebilmelerinin hiçbir yolu yoktur. Bütün ömürleri çok çalışmakla geçer ve hayatlarını sıkıntılı bir koşturmaca içinde yaşarlar. Peki, bu insanlar tembel oldukları için mi bu kadar sıkıntı çekerler? Elbette hayır!

Bu kişiler sabah erken kalkarlar ve gece geç saatlere kadar kan ter içinde çalışırlar. Her zaman bitkindirler, etraflarına bakacak vakitleri bile yoktur. Bu insanlar aptal olmadıkları hâlde aralarında yeteneklerini kullanma fırsatını elde edebilen kişiler çok azdır. Bu nedenle ancak çok azı hayatta başarılı olur. Bu kimseler, Yan Hui'nin tek bir su kabağının bile tadını bilmezler. Yoksulluğun saflığını yücelten filozoflarla karşı hiçbir ilgileri yoktur. Buddha böyle umutsuz bir yaşamı önceki yaşamda işlenen kötülüklerin cezası olarak, Konfüçyüs ise kutsal göğün iradesi ve takdiri olarak açıklar. Eğer yeniden doğacaksak bir sonraki yaşamımızda, bir önceki yaşamımıza ait gizli erdemler ve sevaplar bize umut vadedecektir. İşte bunun beklentisiyle insanlar bir süreliğine öfkelerini dindirirler. O hâlde, zenginlik yolunun doğasını yalnızca Buddha'nın tam olarak açıkladığını ve bu konudaki Konfüçyüsçü öğretilerin tutarsız olduğunu söyleyebilir miyiz? Siz muhtemelen Buddha'nın öğretilerine bağlısınız. Lütfen bu konudaki düşüncelerinizi bana da anlatın."

Yaşlı adam şöyle yanıt verdi:

"Sorduğun soru eski zamanlardan beri tartışılıyor ancak hiçbir zaman bu soruya kesin bir cevap verilemedi. Buddha, zenginlik ve yoksulluğun, önceki yaşamdaki iyi ve kötü eylemler için ödül veya ceza olduğunu bize söyler. Ancak bence bu neden sonuç ilişkisi, aslı olmayan bir temenniden başka bir şey değildir. Önceki yaşamında kendini disipline etmiş, şefkatli olmaya çabalamış, tanımadığı insanlara bile iyi davranmış bir adam düşün. Bu tutumunun bir mükâfatı olarak bu dünyada zengin bir ailenin çocuğu olarak yeniden dünyaya gelir. Ancak servetinin gücüyle başkalarına kötü muamelede bulunur, ağzından korkunç saçmalıklar dökü-

lür, bir barbarın alçak ve vahşi kalbi ortaya çıkar! Geçmiş yaşamındaki ruhu acaba hangi günahlardan dolayı bu kadar alçalmıştır? Önceki yaşamına ait saf, yüce ve şefkatli kalbi, neden böyle gaddar bir kalbe dönüşebilmiştir? Neden şimdi zenginliğiyle övünmekte, gücünü herkese göstermeye çalışmakta, gereksiz sözler söylemekte ve aşağılık işler yapmaktadır? Buddha'nın ve Bodhisattva'ların şöhret ve açgözlülükten nefret ettiğini hep duydum. Öyleyse neden fakirliğe ve zenginliğe karşı bu kadar takıntılılar? Bence bu yüce varlıkların, yoksulluk ve zenginlik meseleleriyle bu denli uğraşmaları pek olası değil.

"Zenginliğin iyi eylemlerin, yoksulluğun ise kötü eylemlerin bir sonucu olduğu şeklindeki bir açıklama, cahil ve yaşlı insanları aldatmak için yayılan sahte Budizm'dir. Bir insan fakirliği ve zenginliği sorun etmeyip kendini tüm kalbiyle iyi işlere adarsa, kendisi belki mutlu olamayabilir ancak kader onun soyundan gelenlere kesinlikle güzel lütuflarda bulunacaktır. Eski Çin İmparatoru Şun, güçlü bir hükümdar olmasının yanı sıra erdem sahibi bir kimseydi. Ülkesindeki her şeyin tek sahibi olmasına karşın iyilik ve doğruluktan ödün vermedi. İşte bu yüzdendir ki onun soyundan gelenler İmparator Şun'a saygı duymuş, itibar ve servet sahibi ayrıca uzun ömürlü kimseler olarak yaşamışlardır. Kadim kitaplardan "Anlamlar Kitabı"nda da bu yazılıdır ve der ki: 'Yaptığın iyilik boşa gitmez!' Ne var ki yapılan iyilikten bir karşılık beklenmemelidir. İyilik yapıp bunun mükâfatını bekleyen kalp, samimi bir kalp değildir.

"Bir ömür boyunca kötü şeyler yapan, başkalarının malını gasp ederek zengin olan fakat yaptıkları bu kötülüklere karşı ceza değil de sanki bir ödülmüş gibi uzun ve tatmin

edici hayatlar yaşayan açgözlü adamlar hakkında ise kendimce bir görüşüm var. Lütfen söyleyeceklerimi biraz daha dinle! Az önce dediğim gibi seninle sohbet edebilmek için geçici olarak bir insan kılığına girdim ama ben ne bir kutsal varlığım ne de bir ermiş... Duygularım yok ve bu yüzden düşüncelerim siz insanlardan tamamen farklı. Eski zamanlarda mevsimlerin değişimini ve verimli toprakları nasıl bulacağını bilen insanlar zengin oldular, mülk ve servet elde ettiler. Doğanın kanunlarına göre çalıştılar ve ellerindeki zenginliği bu kanunlara göre elde ettiler. Ancak cimri ve zalim insanlar, altın ve gümüş gördüklerinde kendi anne babalarını görmüş gibi sevinirler. Yemeleri gereken şeyi yemezler, giymeleri gereken şeyi giymezler, para için hayatlarını bile tehlikeye atarlar. Ne uyanıkken ne de uykudayken altın ve gümüşü bir an olsun unutmazlar. Bu nedenledir ki servet böyle insanların eline geçer. Ben ne Tanrı'yım ne de Buddha, yalnızca duyguları olmayan bir varlığım! Hâl böyle olunca insanların içindeki iyiyi ve kötüyü tartmak, onları yargılamak için bir nedenim yok. İyiliği ödüllendirmek ve kötülüğü cezalandırmak kutsal varlıkların işidir. Onların işlerine karışmak bana düşmez. Bizim görevimiz bizlere değer veren ve bizleri seven kimselerin etrafında toplanmaktır. Bu yönüyle altın, ruhu olmakla birlikte insan kalbinden çok farklıdır. Zengin bir kimse, iyi niyetli olabilir ve sonraki yaşamı için iyi karma tohumları ekebilir. Ancak cömertliğin ölçüsünü kaçırırsa, bu yaptığı iyi bir şey dahi olsa servetini kesinlikle elinde tutamaz ve iflas eder. Çünkü bu adam, altını nasıl kullanacağını biliyor olsa da onu hafife alır ve gerçek değerini bilmez. Öte yandan zor şartlar altında acı çeken biri, diğer insanlara ne kadar iyi davranırsa davransın,

ne kadar gayret ederse etsin ömrü boyunca asla zenginliğe ulaşamaz. Çünkü doğanın nimetlerinden pek azıyla dünyaya gelmiştir.

"Eski zamanlarda bilgeler şöyle derdi: 'Gayret edin ve emekleriniz karşılığında kazanç elde etmeye çalışın. Eğer çabalarınız karşılığında bir şey elde edemezseniz, o zaman da ısrarcı olmayın.' Bilge kimseler tam da dedikleri gibi yaptılar. Toplumdan uzaklaşıp ormanlara, dağlara gittiler ve ölene kadar orada sessizce yaşadılar. Böyle insanların kalplerinin ne kadar temiz ve huzur dolu olduğunu düşünmek bile insanı kıskandırıyor. Bu kimselerin manevi saflıklarına hayran olmamak elde değil.

"Evet, zenginliğe giden yol bir sanattır. Bu yolun ustaları büyük bir başarıyla servet elde ederler. Bu yolun beceriksizleri ise bir kiremidin kırılmasından bile belki daha kolay bir şekilde servetlerini kaybederler. Biz paranın ruhu olarak belirli bir insana bağlanmayız. Biz sadece insanların yaptıkları işleri takip ederiz. İnsanların eylemlerine bağlı olarak oradan oraya koşarız, değişik yerlerde toplanırız. Tıpkı suyun yüksek yerlerden alçak yerlere akması gibi, biz de kıymetimizi bilen kimselerin yanına akarız. Gece gündüz demeden, dinlenmeksizin sürekli yer değiştiririz. Ancak asla işsiz güçsüz, tembel, belirli bir geçim kaynağı olmayan aylak bir adamın etrafında toplanmayız. Çünkü böyle adamlar dağ gibi serveti olsa yer bitirir, deniz gibi serveti olsa içer bitirir.

"Söylediğim gibi, bir adamın servet sahibi olmasının, erdem sahibi olup olmamasıyla hiçbir ilgisi yoktur. Asil bir adam, bir günahkârın hazinelere sahip olmasının adil bir şey olup olmadığını tartışmamalıdır. Bir adam eline geçen fırsatı ustalıkla değerlendirirse, tutumluysa ve çalışkansa,

servetini artıracak ve insanların saygısını kazanacaktır. Ben Budistlerin karma hakkındaki düşüncelerine dair fazla bir şey bilmiyorum. Konfüçyüsçülerin ileri sürdükleri göğün iradesi ile de ilgilenmiyorum. Ben farklı bir boyutta özgürce dolaşıyorum. Biz insan iyiliğinin ve kötülüğünün tamamen dışındayız."

Sanai hayranlıkla haykırdı:

"Harika! Sayenizde zihnimi işgal eden şüpheler tıpkı bir duman gibi bir anda kayboldu. Lütfen bir soru daha sormama izin verin. Hideyoşi Toyotomi tüm Japonya'ya hâkim oldu ve artık bütün ülkede sükûnet hüküm sürüyor. Ancak mağlup samuraylara bağlı sadık savaşçılar hâlâ hayatta. Kimileri kuytu köşelerde saklanıyor, kimileri de başka efendilerin hizmetine girdi ve gidişata bakıyor. Bu savaşçılar belli ki sinsi planların peşindeler ve arzularını gerçekleştirmek için fırsat kolluyorlar. Basit ve sakin yaşamları savaş yüzünden alt üst olan köylüler de tarlalarda çalışmayı bıraktılar ve ellerindeki çapaları bir yana atıp silah kuşandılar. Onlar da türlü hayallerin peşindeler. Böyle bir zamanda, bir savaşçı asla huzur içinde uyuyamaz. Bu durumda, yönetimin daha uzun süre dayanamayacağı kesin. Sonunda ülkeyi kim birleştirecek ve insanlara kim rahat bir soluk aldıracak? Ve siz hangi tarafı tutacaksınız?"

Yaşlı adam cevap verdi:

"Tüm bunlar siyasetle ilgili meseleler ve benim bunları bilmeme gerek yok. Ancak zenginlikle ilgili konuşacak olursam şunu söyleyebilirim. Şingen Takeda mükemmel bir komutandı ancak hayatı boyunca yalnızca üç eyalete hükmedebildi. Fakat yine de askeri zekâsı ve olağanüstü cesareti sebebiyle herkesin saygı duyduğu ve methettiği

bir komutan oldu. Ölümünden önce şöyle dediği anlatılır: 'Bugünkü komutanlar arasında Nobunaga Oda'nın karmik ödülleri eşsizdir. Mutluluk hep Nobunaga Oda'ya eşlik ediyor. Onu hep hafife aldım ve onu saf dışı etmeye gerek bile görmedim. Şimdiyse hastalandım, onu yenmem imkânsız. Korkarım ki benim neslim de yakında onun kılıcıyla ölecek.'

"Kenşin Uesugi de cesur bir komutandı. Şingen Takeda öldükten sonra dünyada ona rakip olacak kimse kalmamıştı. Maalesef erken yaşta öldü. Nobunaga Oda, yetenek bakımından diğerlerini geride bıraktı ancak bilgelik açısından Şingen Takeda'nın dengi değildi ve cesaret açısından da Kenşin'den daha gerideydi. Bununla birlikte, büyük bir servet elde ederek tüm ülkenin kontrolünü ele geçirdi. Ancak astlarına eziyet ettiği ve bu yüzden öldürüldüğü gerçeğine bakılırsa, özellikle hem çeşitli bilimlerde hem de askeri konularda yeterince bilgi sahibi olduğunu söyleyemeyiz.

"Hideyoşi Toyotomi'nin büyük hırsları vardı ancak bunlar ilk başta tüm ülkeyi kapsayan şeyler değildi. Bunu, Şibata ve Niva klanlarının zenginliğini kıskandığı için onların adlarından birer karakter alarak '*Haşiba*' ismini oluşturmasından biliyoruz. Hideyoşi Toyotomi şimdi göklerde uçan bir ejderhaya dönüştü ama aslında o aşağılık bir su yılanından başka bir şey değil! Ejderhaya dönüşen su yılanının üç yıldan fazla yaşamadığı söylenir. Hideyoşi Toyotomi'nin de saltanatı ve nesli uzun sürmeyecek.

"Dünyanın hiçbir yerinde kibir ve savurganlığın hâkim olduğu bir saltanat uzun ömürlü olmaz. İnsanlar tutumluluğa önem vermelidir ancak bunu fazla ileri götürenler farkında olmadan cimri insanlara dönüşürler. Bu nedenle,

tutumluluk ve cimrilik arasındaki ince çizgiye çok dikkat edilmelidir. Hideyoşi Toyotomi'nin egemenliği uzun sürmeyecektir. İnan bana, insanların barış içinde zenginleşeceği ve halkın huzur içerisinde hasat şarkıları söyleyeceği günler çok uzak değil. Son sana olarak şu şiiri okuyacağım:

İmparator Şiao'nun parlak günlerinde
Ming otu büyüyecek
Güneş gökyüzünde parlayacak
Ve yüz aile kendi evine dönecek!"

Konuşmanın sonuna geldiklerinde uzaktaki bir tapınağın çanı, sabah vaktini haber veriyordu. "Gece sona eriyor. Artık dönmek için izin istemeliyim. Gevezelik ederek bu gece dinlenmene mâni olduğum için lütfen beni bağışla."

Yaşlı adam, ayağa kalkar kalkmaz gözden kayboluverdi.

Sanai, bu esrarengiz yaşlı adamla yaptığı gece sohbetini uzun süre düşündü. "Ve yüz aile kendi evine dönecek!" dizesini hatırlayınca yüreği geleceğe dair büyük bir sevinç ve derin bir inançla doldu. Yaşlı adamın söylediklerine kesin olarak inanmaya başladı. Gerçekten de bunlar güzel bir geleceği müjdeleyen uğurlu sözlerdi.

